

LAPPAJÄRVI

Lappajärven kunta

Tilinpäätös 2023

Sisällys

1 Johdanto.....	5
1.1. Tilinpäätössäännökset.....	5
1.2. Tilinpäätösasiakirjat	5
2 Toimintakertomus.....	6
2.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
2.1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2023.....	6
2.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
2.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
2.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	15
2.1.5 Kunnan henkilöstö	22
2.1.6 Ympäristöasiat.....	22
2.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat	23
2.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	23
2.1.9 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	25
2.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	30
2.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistapa ja havainnot	30
2.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	32
2.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	32
2.3.2 Toiminnan rahoitus.....	33
2.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	34
2.5 Kokonaistulot ja –menot.....	35
2.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	36
2.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	36
2.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	36
2.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	37
2.6.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	39
2.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	39
2.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	40
2.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	44
2.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely.....	44
2.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	44
3 Talousarvion toteutuminen	45
3.1 Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	45
3.2 Käyttötalouden toteutuminen	47

3.2.1 Yleishallinto	47
3.2.2 Sosiaali- ja terveystoimi	50
3.2.3 Sivistystoimi	51
3.2.4 Muut palvelut	63
3.2.5 Tekninen toimi	66
3.2.6 Elinvoimapaalvelut	72
3.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	75
3.4 Investointien toteutuminen	77
3.5 Rahoitusosan toteutuminen	80
3.6 Yhteenveto talousarvion toteutumisesta	81
4 Tilinpäätöslaskelmat	85
4.1 Tuloslaskelma	85
4.2 Rahoituslaskelma	86
4.3 Tase	87
4.4 Konsernitilinpäätös	89
4.4.1 Konsernituloslaskelma	89
4.4.2 Konsernirahoituslaskelma	90
4.4.3 Konsernitase	91
5 Liitetiedot	93
5.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	93
5.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	93
5.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	93
5.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	94
5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	95
5.3 Tasetta koskevat liitetiedot	98
5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	98
5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	101
5.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	104
5.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	107
6 Vesihuoltolaitos	109
6.1 Liiketoiminnan tuloslaskelma	113
7 Henkilöstökertomus	114
7.1 Yleistä	114
7.2 Henkilöstövoimavarat	114
7.2.1 Koko henkilöstön määrä vuosina 2021– 2023	114
7.2.2 Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleva henkilöstö toimialueittain	115
7.2.3 Määräaikainen henkilöstö	116
7.2.4 Henkilöstön määrä työehtosopimuksittain	117

7.3 Henkilöstön ikärakenne ja sitoutuminen	118
7.3.1 Vakituksen henkilöstön ikärakenne	118
7.3.2 Määräaikaisten ikärakenne	118
7.3.3 Henkilöstön sitoutuminen työyhteisöön	119
7.3.4 Eläköityminen	120
7.3.5 Poissaolot vuonna 2023	121
7.4 Henkilöstön osaaminen, kehittäminen ja koulutus	122
7.5 Panostukset henkilöstöön	123
7.6 Työsuojelu	123
7.6.1 Työsuojelutoimikunta	123
7.6.2 Ohjeistus	124
7.6.3 Työterveyshuolto	125
8 Allekirjoitukset ja merkinnät	126
9 Tilinpäätösmerkintä	127
10 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	128
11 Tunnuslukujen selvitteet	129
11.1 Tuloslaskelman tunnusluvut	129
11.2 Rahoituslaskelman tunnusluvut	130
11.3 Taseen tunnusluvut	131
12. Avaava tase, erittelyt	133

1 Johdanto

1.1. Tilinpäätössäännökset

Kunnan tilinpäätöksen laadinnasta on säännökset kuntalaissa ja kirjanpitolaissa. Kuntalain (410/2015) 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä. Lisäksi kuntalain 114 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksestä. Tilintarkastajien on kuntalain 123 §:n tarkastettava tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja.

1.2. Tilinpäätösasiakirjat

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus sekä konsernitilinpäätös. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätökseen kuuluvat myös tarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina.

Kunnan tilinpäätös ja siihen sisältyvät asiakirjat ovat julkisia sen jälkeen, kun kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja ovat allekirjoittaneet tilinpäätöksen (julkisuuslain 6 §:n 2. kohta). Julkisia ovat tuloslaskelman, rahoituslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen lisäksi myös muut tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt siltä osin kuin ne eivät sisällä salassa pidettäviä tietoja (julkisuuslain 24 §).

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut seuraavat ohjeet:

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2020)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta (2021)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta (2016)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta (2018)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista (2020)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (2021)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä (2021)

Yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä (2018)

Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista (2016).

2 Toimintakertomus

2.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

2.1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2023

Maailmanlaajuiset nopeat muutokset ja yhteiskunnallisten rakenteiden uudelleenjärjestelyt hyvinvointialueiden murroksessa luovat merkittävää epävarmuutta vuodelle 2024, mikä luonnollisesti vaikuttaa taloudellisiin ennusteisiimme ja suunnitelmiimme.

Alkuperäisen talousarvion mukaan vuosikatteen odotettiin olevan 1.816.265 euroa, mutta tilinpäätöksessä vuosikate jäi 1.621.480,25 euroon. Tästä huolimatta tilinpäätös osoittaa, että ylijäämää on muodostunut 543.365,49 euroa poistojen, varausten ja rahastojen muutosten jälkeen. Vaikka tulos on 146.507,51 euroa alkuperäistä arviota heikompi, se osoittaa silti, että kunnan taloudellinen tilanne on vakaa ja hallinnassa. Verotuloja Lappajärven kunnalle kertyi 6.004.598,81 euroa ja valtionosuuksia 3.817.411,00 euroa.

On merkittävää huomata, että Lappajärven kunnalla ei ole taseessa katettavia alijäämiä aikaisemmilta vuosilta, mikä osoittaa kunnan aiempien vuosien vastuullista taloudenhoitoa ja hyvää taloudellista suunnittelua.

Tämän taloudellisen katsauksen perusteella on selvää, että vaikka kohtaamme haasteita ja epävarmuuksia, Lappajärven kunnan taloudellinen perusta on rakenteeltaan suhteellisen hyvässä kunnossa. Jatkamme kuitenkin tiukkaa talouden seurantaa ja suunnitelmallista toimintaa varmistaaksemme, että kunta pystyy vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin ja säilyttämään taloudellisen vakautensa jatkossakin.

Vuosi 2024 avaa uusia näköaloja ja mahdollisuuksia, kun me kohtaamme muuttuvan maailman dynaamisella ja sopeutuvalla otteella. Vaikka olemme kohdanneet epävarmuutta ja haasteita, on kunnan taloudellinen tilanne säilynyt suhteellisen vakaana, osoittaen vastuullista ja ennakoivaa taloudenhoitoa. Vaikka vuosikate jäi aiemmista ennusteista, saavutettu ylijäämä ja ylijäämät aikaisemmilta vuosilta vahvistavat kunnan taloudellista perustaa.

Olemme valinneet eteenpäin katsovan, elinvoimaa edistävän strategian, joka heijastaa kunnan kunnianhimoisia tavoitteita ja yhteistä pyrkimystä kestäväan ja määrätietoiseen kehitykseen. Etenkin matkailun alueella tehtävät investoinnit ovat strategisia panostuksia kunnan tulevaisuuteen, jotka tukevat laajempaa visiotamme ja tarjoavat kestävä kasvua ja elinvoimaisuutta Lappajärvelle ja koko alueelle. Kraatterijärven saama UNESCO Geopark -status ja Visit Arctic Coast yhteistyö sekä seutukuntiemme vahva yhteistyö luo vankat perusteet matkailun ja yhteistyön kehittämiseksi alueellamme. Matkailu ei ole vain talouden elvyttäjä, vaan myös keino säilyttää ja juhlistaa kulttuuriamme ja geologisesti ainutlaatuista aluetamme.

Katsomme eteenpäin määrätietoisesti ja harkiten, mutta innolla ja toiveikkoudella, tunnustaen samalla työn ja matkan, joka meidän on vielä tehtävä. Uskon vakaasti, että Lappajärvi, innovatiivisena ja yhteistyökykyisenä kuntana, yhteistyöllä, kestäväällä kehityksellä, kovalla työllä ja periksi antamattomuudella voi yhä pärjätä alati koventuneessa tilanteessa.

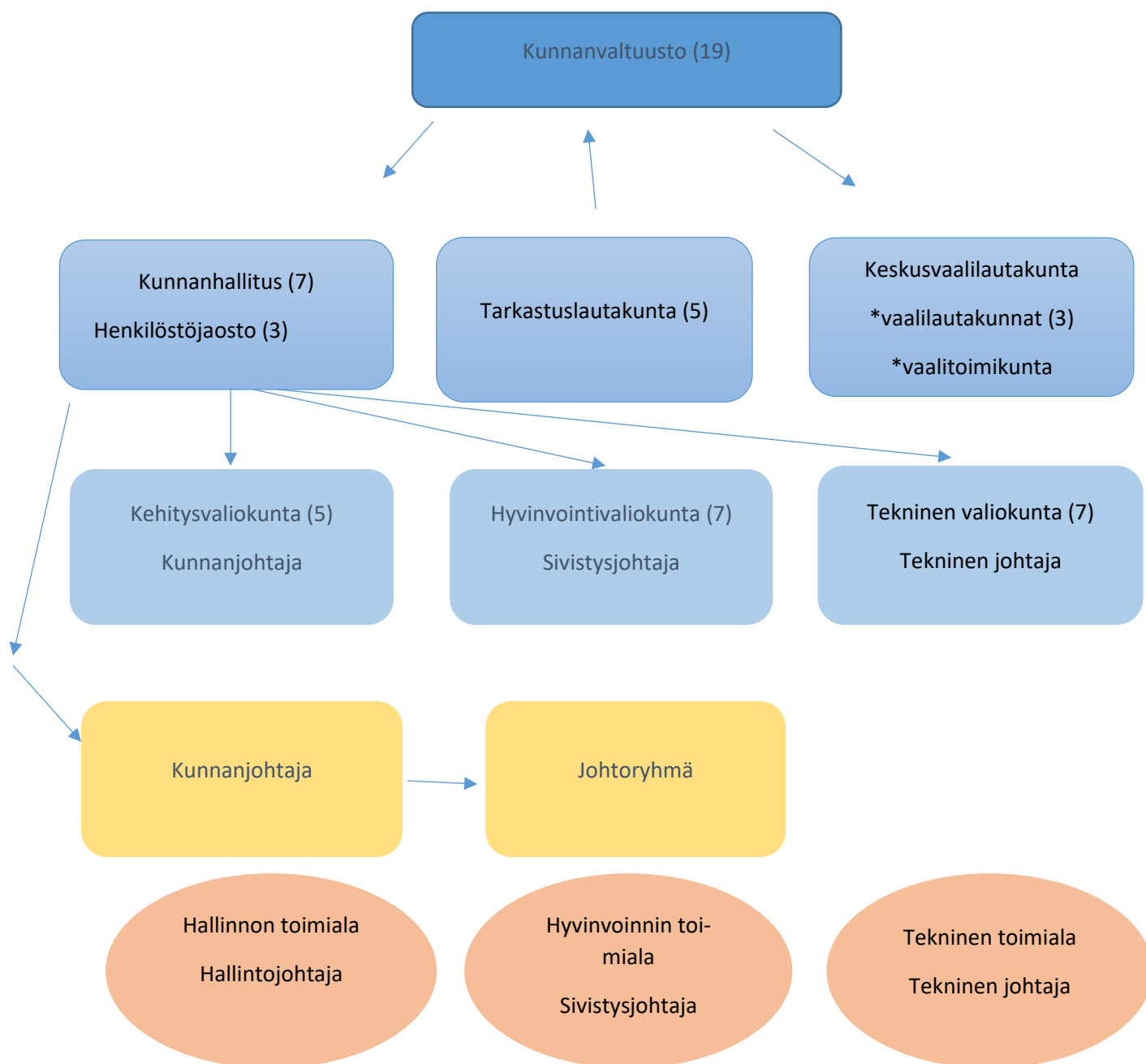
Sami Alasara,
kunnanjohtaja

2.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kuntalain 16 §:n mukaan valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Lappajärven kunnanvaltuusto päätti 14.12.2020 § 72, että vuonna 2021 valittavan valtuuston jäsenmäärä on 19. Samassa kokouksessa kunnanvaltuusto päätti, että kunnan hallinnossa siirrytään ns. hiljaiseen valiokuntamalliin.

Hallintosäännön mukaan kunnassa on kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi kehitysvaliokunta, hyvinvointivaliokunta ja tekninen valiokunta. Lisäksi on henkilöstöjaosto.

Kunnan organisaatiokaavio:

Kunnanvaltuusto

Vuonna 2021 toimitetuissa kunnallisvaaleissa Lappajärven kunnanvaltuustoon valittiin 19 valtuutettua:

Puolue	Äänimäärä	%-osuus	Paikat
Suomen Keskusta	811	54,9	11
Kansallinen Kokoomus	114	7,7	1
Perussuomalaiset	349	13,6	5
Suomen Kristillisdemokraatit	133	9,0	1
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	70	4,7	1

Kunnanvaltuuston jäsenet 2023

Puheenjohtaja	Ollila Jari	5.6.2023 saakka, keskusta
	Honkaniemi Heikki	5.6.2023 alkaen, keskusta
Varapuheenjohtajat	I pj Angervisto Marko	PS
	II vpj Väkeväinen Ville	Keskusta
Jäsenet	Ala-aho Ville	Keskusta
	Angervisto Marko	PS
	Angervisto Raimo	Kokoomus
	Hernesniemi Mari	Keskusta
	Honkaniemi Heikki	Keskusta
	Juttuniemi Aku-Matti	PS
	Karlström Sari	PS
	Keskinen Pekka	SDP
	Kuoppala Petri	PS
	Kraatari Vuokko	Keskusta
	Lammi Pirkko	Keskusta
	Lamminen Keijo	Keskusta
	Luoma Vesa	KD
	Ollila Jari	Keskusta
	Sadeharju Minna	Keskusta
	Savola Sami	PS
	Särkiniemi Virpi	Keskusta
	Viinamäki Tuija	Keskusta
	Väkeväinen Ville	Keskusta

Kunnanhallitus

Ala-aho Ville, pj	
Angervisto Raimo	5.6.2024 alkaen
Kuoppala Petri, vpj	
Kraatari Vuokko	
Karlström Sari	
Honkaniemi Heikki	5.6.2023 saakka
Lammi Pirkko	
Luoma Vesa	5.6.2024 saakka
Ollila Jari	5.6.2023 alkaen

Tarkastuslautakunta

Sadeharju Minna, pj	Savola Sami, vpj
Ketola Minna	Honkaniemi Vuokko
Ojala Timo	

Kehitysvaltiokunta	Hernesniemi Mari, pj Juttuniemi Aku-Matti, vpj Lamminen Keijo Viinamäki Seppo Niemelä Sanna	
Hyvinvointivaliokunta	Viinamäki Tuija, pj Luoma Vesa, vpj Särkiniemi Virpi Kangastie Arvi Dinga Bo Ollila Tapio Viita-aho-Tohni Maria	
Tekninen valiokunta	Väkeväinen Ville, pj Angervisto Marko, vpj Hernesniemi Jari Karlström Sari Paavola Inka Nyyssölä Riitta Keskinen Pekka	
Keskusvaalilautakunta	Keski-Vinkka Seppo, pj Peltola Matti, vpj Granholm Sanna Perälä Jouko Tissarinen Kaisa	
Toimielinten esittelijät	Kunnanhallitus Kehitysvaliokunta Hyvinvointivaliokunta Tekninen valiokunta Henkilöstöjaosto	kunnanjohtaja kunnanjohtaja sivistysjohtaja tai vapaa-aikasihteeri tekninen johtaja, yhdyskuntainsinööri, ympäristösihteeri tai rakennustarkastaja hallintojohtaja

Tilivelvolliset viranhaltijat

Osasto

Luottamushenkilöhallinto
Yleiset toimistopalvelut
Muu yleishallinto
Työllistäminen
Sivistystoimen hallinto
Perusopetus
Peruskoulujen yhteinen toiminta
Lukiokoulutus
Ammatillinen ja muu koulutus
Kirjastotoimi
Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen viranhaltija

kunnanjohtaja
hallintojohtaja
”
”
sivistysjohtaja
”
”
”
”
”
”

Vapaa-aikatoimi	vapaa-aikasihteeri
Oikeudenhoito ja turvallisuus	yleinen edunvalvoja
Yhdyskuntasuunnittelu	tekninen johtaja
Yhdyskuntapalvelut	"
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	"
Vesihuolto	"
Jätehuolto	"
Maa- ja metsätilat	"
Muu liikeluonteinen toiminta	"
Muu toiminta	"
Rakennusvalvonta	rakennustarkastaja
Ympäristön huolto	ympäristösihteeri
Elinvoimapaalvelut	kunnanjohtaja
Elinkeinoelämän edistäminen	kunnanjohtaja

2.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Maailmantalous

Valtiovarainministeriön katsauksen mukaan maailmantalouden näkymät ovat loppuvuonna 2023 epävarmat. Korkeat korot sekä maailmankaupan vaatimaton kehitys heikentävät näkymiä. Lisäksi geopoliittiset jännitteet pysyttelevät korkeana Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen sekä Lähi-Idän konfliktin takia. Toisaalta inflaation nopea hidastuminen ja työllisyyden pysyttelemine korkealla monessa taloudessa tukevat kasvunäkymiä. Katsauksen mukaan maailmantalous kasvaa 2,7 prosenttia vuonna 2024. Kasvu kiihtyy kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

Euroalueen talouskasvu on pysähtynyt loppuvuonna 2023. Ruotsin talous on taantumassa ja erityisesti Saksan teollisuuden näkymät ovat vaikeat. Euroalueen teollisuuden ja palveluiden ennakoivat indikaattorit ovat taantuneet heikolle tasolle. Inflaatio on hidastunut nopeasti, mutta rakentaminen on useassa maassa syvässä kriisissä. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lähivuosina lievästi kiristävää. Katsauksessa talouskasvun oletetaan elpyvän vuoden 2023 0,5 prosentista 0,9 prosenttiin vuonna 2024 reaalityulojen kasvaessa. Kasvu kiihtyy edelleen 1,8 prosenttiin vuonna 2025 maailmantalouden elpymässä.

Maailmantalouden epävarmuuksista huolimatta Yhdysvaltojen talousnäkymät ovat melko suotuisat. Talouden kasvu hidastuu vuoden 2023 2,3 prosentista 1,6 prosenttiin vuonna 2024, ja elpyy jälleen 2,2 prosenttiin vuonna 2025.

Kiinan talousnäkymät ovat haastavat. Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana, ja käynyt vuoden jälkipuoliskon aikana parina kuukautena negatiivisella puolella poikkeuksellisista tekijöistä johtuen. Talouskasvu hidastuu 4,3 prosenttiin vuonna 2024 ja edelleen 4,2 prosenttiin vuonna 2025.

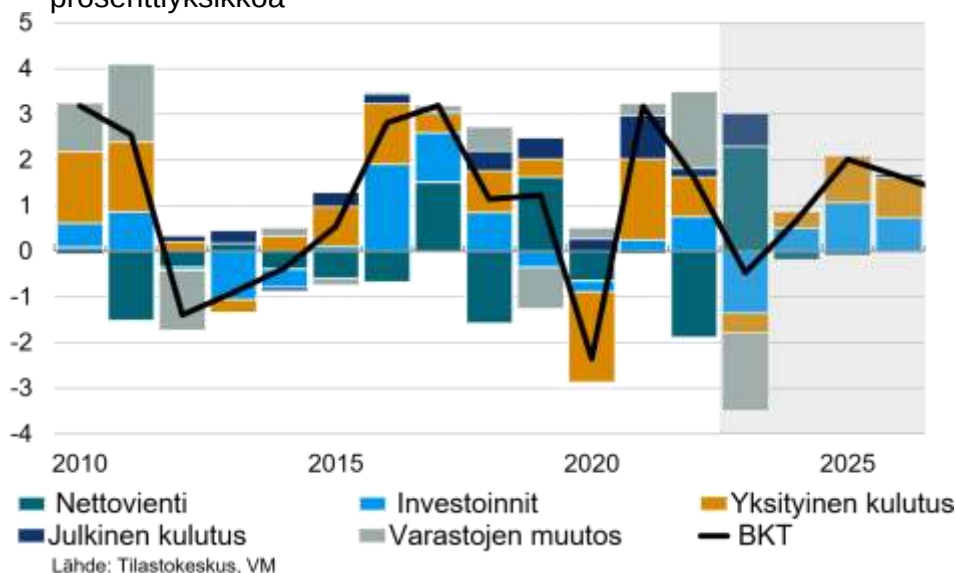
Valtionhallinto

Suomen talouden tilanne oli alkuvuonna ennakoarvioita heikompi ja Suomen bruttokansantuote (BKT) supistuu tänä vuonna 0,5 prosenttia. Heikoin tilanne on rakentamisessa, mutta myös palveluiden hyvä kasvu on pysähtynyt.

Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kää-

tyykin vaimeaan kasvuun ensi vuonna ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee myös investointeja, joita tukee myös energiasiiirtymä ja puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT kasvaa 0,7 prosenttia ja kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja 2026 2,0 ja 1,6 prosenttiin.

BKTn kasvu Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät prosenttiyksikköä

Pääministeri Orpon hallituksen säästötoimista huolimatta valtionhallinnon rahoitusasema jämähtää syvästi alijäämäiseksi koko ennustejaksolla. Rahoitusaseman heikkenemiseen vaikuttavat aikaisemmat menoja kasvattavat toimet, hidas talouskasvu, verotulojen kasvun hidastuminen ja korkomenojen kasvaminen. Valtionhallinnon menoja rasittavat mm. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat lisämenot maanpuolustukseen, maahanmuuttoon ja huoltovarmuuteen.

Valtionhallinnon verotulot kasvavat vuonna 2023 poikkeuksellisen paljon, 23,4 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Kasvun taustalla on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistus, jonka yhteydessä valtiolle siirtyy kunnilta merkittävä määrä ansiotulovero- sekä yhteisöverotuottoja. Vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtionhallinnolta kunnille. Uudistus on valtionhallinnolle kustannusneutraali, kun järjestämisvastuusta koituvat kustannukset hyvitetään kasvaneina tulonsiirtoina kunnille.

Vuonna 2024 valtion verotulot kasvavat vain 1,1 prosenttia, koska talouden kasvu on vaimeata. Vuonna 2025 verotulojen kasvu nopeutuu 3,6 prosenttiin talouden ja työllisyyden kasvun vetämänä ja pysyy samana myös vuonna 2026.

Kuntahallinto

Vuosi 2023 näyttää kuntahallinnossa kohtuullisen hyvältä, vaikkakin kulutusmenojen kasvu on ollut nopeampaa kuin aiemmin arvioitiin. Toisaalta investointimenoja on kertynyt selvästi viime vuotta vähemmän. Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa vuosina 2023 ja 2024. Alijäämät syvenevät vuosina 2025–2028 n. 0,3–0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen mm. nopeasti kasvavien kustannusten sekä sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja jaksotusten seurauksena. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, mutta velan kasvu suhteessa BKT:hen pysyy hyvin maltillisena.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen kasvun vauhdittamana, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienenemisen vuoksi. Poikkeuksen pääasiassa hintojen nousun aiheuttamaan kulutusmenojen kasvuun aiheuttaa vuoteen 2025 ajoittuva TE-palvelu-uudistus, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kuntahallinnon suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat n. 3 prosenttia vuonna 2024. Samanaikaisesti henkilöstökustannusten kasvua hillitsee työttömyysvakuutusmaksun alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta laskevat vuonna 2024, sillä kuntien valtionosuuksia pienennetään tuntuvasti nk. sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Lisäksi hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru hidastaa valtionosuuksien kasvua vuosina 2024–2027. Vuoden 2022 verotuksen valmistuttua vuoden 2023 lopulla ilmeni, ettei syksyn talousarvion yhteydessä arvioitu sote-siirtolaskelmaan liittyvä valtionosuusleikkaus ollut riittävä. Jotta uudistuksen periaatteena oleva kustannusneutraalisuus kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion välillä saadaan varmistettua, tehdään kuntien valtionosuuksista vielä lisäsiirto valtiolle. Hallitus päätti kuitenkin jaksottaa uuden lisäleikkauksen vuosille 2025 – 2027, jottei ennakoimattoman suuri leikkausvaikutus kohdistu valtionosuuksiin vielä vuonna 2024 tilanteessa, jossa suuri osa kunnista oli jo päättänyt vuoden 2024 talousarviostaan. Näin kunnat saivat lisäaikaa sopeutua ennakoitua niukempiin valtionosuuksiin.

Keskimääräinen kunnallisvero nousee vuonna 2024 koko Suomessa 0,07 prosenttiyksiköllä 7,51 prosenttiin, minkä arvioidaan lisäävän kunnallisverotuloja n. 80 milj. euroa vuositasolla. Lisäksi kiinteistöverotuloja lisää hallituksen päätös erottaa maapohjat rakennuksista yleisen kiinteistöveroprosentin sisällä ja nostaa niiden verotuksen vaihteluvälin alarajaa. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja reilut 100 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Vaikka verotulojen kasvu pysyy ennustevuosina lähellä pitkän aikavälin keskiarvoa, merkitsee se kunnille huomattavasti pienempiä lisätuloja kuin aiemmin. Sote-uudistus kavensi kuntien talouden liikkumavaraa merkittävästi, mikä korostaa entisestään riskienhallinnan merkitystä kuntien talouden suunnittelussa.

Kuntahallinnon investointipaineet eivät ole kadonneet investointien hetkellisestä hiipumisesta huolimatta, vaan ne pysyvät edelleen mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän edellyttämien muutosten vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät, noussut korkotaso ja kuntien heikkenevä taloustilanne voivat kuitenkin edelleen lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palautuvan normaalille kasvu-uralleen tulevina vuosina.

Kasvat alijäämät merkitsevät kuntahallinnossa sopeutuspaineita sekä edellyttävät investointien huolellista tarveharkintaa. Toistaiseksi kehitysarviossa on huomioitu vasta teknisluonteinen 50 milj. euron kuntien ja kuntayhtymien oma menosäästö kulutusmenoissa talousarviovuodesta 2024 alkaen ja kuntien päättämät veroprosenttien muutokset vuodelle 2024.

Hyvinvointialuehallinto

Hyvinvointialueiden rahoitusasema jää ensimmäisenä toimintavuonna selvästi alijäämäiseksi. Alueiden menot ovat kasvaneet nopeasti palkkasopimusten, henkilöstövajeen sekä yleisen hintojen nousun vuoksi. Sektorin investoinnit ovat myös korkealla tasolla. Tulevina vuosina sektorin ennakoidaan pysyvän alijäämäisenä, mutta alueiden tekemät omat sopeutustoimet voivat parantaa sektorin rahoitusasemaa ennustettua paremmaksi. Vuonna 2024 sopeutustoimien arvioidaan olevan noin 0,35 mrd. euroa. Menojen kasvua hidastaa myös pääministeri Orpon hallituksen päätökset alueiden tehtävämuutoksista aina vuoteen 2027 saakka.

Hyvinvointialueiden palkkojen sopimuskorotukset ovat lähivuosina suuret, ja neuvotellut palkkaohjelmat lisäävät menojen kasvua entisestään. Palkkakustannusten kasvua hillitsee pula työntekijöistä, joka toisaalta aiheuttaa palkkakilpailua, johtaa kalliimpien ostopalvelujen käyttöön tai heikentää palvelujen saatavuutta.

Lähde: Taloudellinen katsaus, Talvi 2023, Valtiovarainministeriön kansantalousosasto, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:95

Etelä-Pohjanmaa

Toinen toistaan seuranneet poikkeustilanteet ja niiden synnyttämä turbulenssi vaikeuttaa näkymien arviointia, eikä paluuta normaalioloihin tunnu olevan näköpiirissä. Kokonaisuutena tarkasteltuna maakunnan sietokyky erityyppisiä kriisejä vastaan on ollut kohtuullisen hyvä, ja läntinen Suomi on kokonaisuudessaankin kärsinyt kriisien vaikutuksista itäisiä maakuntia vähemmän.

Etelä-Pohjanmaan erityishaasteita ovat epäsuotuisa demografinen kehitys, työvoiman saatavuus, heikko kansainvälistymisaste ja korkea-asteen koulutuspaikkojen vähäisyys. Veto- ja pitovoimatekijöiden parantaminen on tulevaisuushaaste, johon vastaaminen edellyttää uusia panostuksia myös maakunnan edunvalvontaan ja imagon kehittämiseen. Strategista kehittämisloikkaa tarvitaan myös elinkeinorakenteen ja koulutustarjonnan uudistamisessa ja monipuolistamisessa, jotta maakunta pystyisi paremmin vastaamaan alati kasvavaan muutosvauhtiin ja kilpailemaan koulutetusta työvoimasta.

Erityisen merkittävä ilmiö on vihreän siirtymän investointien voimakas keskittyminen läntiselle vyöhykkeelle. Nämä mahdollisuudet on Etelä-Pohjanmaalla kyettävä hyödyntämään mahdollisimman laaja-alaisesti. Etelä-Pohjanmaa on jo tällä hetkellä merkittävä tuulisähkön tuotantoalue, sillä maakunnan osuus koko maan tuulisähkön tuotannosta on noin 10 prosenttia. Tuulivoimayhdistyksen arvioiden mukaan Etelä-Pohjanmaalle on suunnitteilla lähes 30 tuulivoimapuistoa, karkean arvion mukaan suunnittelupöydillä on lähes kuuden miljardin investoinnit. Tuulivoiman rinnalle ja sitä täydentämään ovat tulleet aurinkovoimapuistot, joita suunnitellaan esimerkiksi tuotannosta poistuville turvetuotantoalueille. Julkisuudessa olleiden hankkeiden yhteenlaskettu investointiarvo on hieman yli miljardi euroa. Vedyn hyödyntäminen on noussut keskusteluun uutena aaltona, jonka soveltamismahdollisuuksissa riittää vielä järkeiltävää. On selvää, että vain osa hankkeista etenee maaliin saakka.

Saavutettavuuteen ja tieverkon kuntoon liittyvät kysymykset herättävät maakunnassa huolta. Asutus- ja elinkeinotoiminta on Etelä-Pohjanmaalla varsin hajasijoittunutta ja korkean profiilin teollisuuskeskittymiä on myös reuna-alueilla. Alemman asteisten teiden kunto on heikentynyt jo pitkään ja tienpidon painopiste on ollut vilkkaasti liikennöidyillä osuuksilla. Hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus kaivatuista lisäpanostuksista perusväylänpitoon, mutta lisäksi on merkittäviä tarpeita uudisinvestoinneille.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Etelä-Pohjanmaalla asui viime vuoden lopussa 190 803 henkilöä. Tietojen pohjalta väestömäärä väheni vuoden 2022 aikana lähes tuhannella henkilöllä. 2010-luvun alusta lähtien tarkasteltuna Järviseudun ja Suupohjan seutukunnat ovat menettäneet väestöään suhteellisesti eniten, mutta myös Kuusiokunnissa väestö on vähentynyt selvästi. Seinäjoen seutukunnan väkiluku on kasvanut. Suurimmat muuttotappiot syntyvät nuorista, jotka muuttavat opintojen perässä esimerkiksi yliopistokaupunkeihin. Etelä-Pohjanmaalla on selkeästi vähiten korkeakoulutuksen aloituspaikkoja suhteessa 15–24-vuotiaiden ikäryhmään, mikä on kärjistänyt muuttotappioita.

Ulkomaalaisten osuus väestöstä on edelleen valtakunnan alhaisin, mutta viime keväästä alkaen ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti. Maakuntaan on saapunut viimeisen vuoden aikana lähes 2 000 ukrainalaista tilapäisen suojelun perusteella. Ukrainalaiset ovat työllistyneet hyvin, mikä on erittäin myönteinen ilmiö, jonka toivotaan tuottavan kauaskantoista rohkaisua pk-yritysten kansainvälisen työvoiman rekrytointeihin. Aluetta on vaivannut krooninen työvoimapula, mikä on ollut esteenä yritysten laajentumisille.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaa tunnetaan yrittäjyydestä, vahvasta elintarvikesektorista sekä monipuolisesta kulttuuritarjonnasta. Vahvimpia toimialoja ovat teknologiateollisuus (pääpaino kone- ja metalliteollisuudessa), elintarviketuotanto, sekä rakennustuote- ja huonekaluteollisuus. Kaupan alan keskittymiä löytyy luonnollisesti maakuntakeskus Seinäjoelta sekä seutukuntakeskuksista. Voidaan todeta, että Etelä-Pohjanmaa näyttäytyy yleisilmeeltään maaseutumaisena, ruuan tuotantoon ja valmistavaan teollisuuteen nojaavana alueena.

Myönteistäkin kehitystä on, sillä esimerkiksi Atria toteuttaa parhaillaan historiansa suurinta strategista investointia: 155 miljoonaa euroa siipikarjatuotannon laajennukseen Nurmon tuotantolaitoksen yhteyteen. Yhtiö on myös laajentanut Nurmon tehtaan läheisyydessä sijaitsevaa Suomen suurinta aurinkovoimapuistoa ja tavoittelee suurempaa energiaomavaraisuutta myös tuulivoimahankkeeseen osallistumalla.

Alkutuotanto kamppailee edelleen kannattavuuskurimuksessa. Tilojen lopettamiset ja konkurssit ovat todennäköisiä myös lähitulevaisuudessa. Oma erityishaasteensa on turkisan tilanne, joka koskettaa myös muita pohjalaismakuntia. On selvää, että monipuolisia tukitoimia tarvitaan, jos tarhauksen tulevaisuuden toimintaedellytykset kaikkovat.

Teknologiateollisuudessa, josta kone- ja metallituoteteollisuus muodostaa leijonanosan, tilanne on monisyinen ja erot yritysten välillä ovat huomattavia. Toinen alueellinen erityisnosto on suhdanneherkän veneteollisuuden tilanne. Puutuote- ja sahateollisuudessa tilanteessa on kysymysmerkkejä ja toimijoiden väliset erot ovat kasvussa. Kaupan ja palveluiden näkymissä on epävarmuutta, ja rekrytointien osalta varovaisuus on noussut huomattavasti.

Matkailun osalta aluetason ikkuna tulevaan on sumuinen ja varovaisuutta on ilmassa enenevässä määrin. Suurimpana kysymysmerkkinä on Ähtärin eläinpuiston tilanne ja pandakaksikon kohtalo. Kotimaan matkailun suosion lisääntyminen on ollut tekijä, jonka uskotaan tuovan mahdollisuuksia myös jatkossa. Tapahtumiin liittyvän matkailun ohella virkistys- ja luontomatkailu ovat teemoja, joiden nosteeseen on luottamusta jatkossakin ja ne tarjoavat konkreettisia kehittämismahdollisuuksia erityisesti maakunnan reuna-alueilla. Esimerkiksi Lapajärven status maakunnan toisena Geopark-kehittämiskokonaisuutena on hyvin lähellä lopullista sinettiä.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Maakunnan työllisyysaste on työvoimatutkimuksen perusteella kääntynyt alkuvuonna hienoiseen laskusuuntaan, mutta kesäkauden tunnusluvut ovat olleet jonkin verran myönteisempiä. Työpaikkoja oli viime vuonna avoinna ennätyksellisen runsaasti, mutta kuluvan vuoden saldo on heikompi. Kysyntä ei ole kuitenkaan pysähtynyt ja osaajista on edelleen jatkuvaa kysyntää eri toimialoilla. Tältä pohjalta voidaan todeta, että odotusarvot ovat varovaiset ja meneillään olevat kehityskulut ennakoivat työllisten määrän vähenemistä ensi vuoden osalta.

Epävarmuudesta huolimatta osaavan työvoiman saatavuus on pysyväishaaste, joka ei häviä, vaikka suhdanteet viilenisivät. Ennakoitu väestökehitys ja nuorisoiäluokkiin kohdistuva poismuutto on alueelle vakava ongelma. Rekrytointihaasteet ovat kroonistuneet esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla, teknologiateollisuudessa, ICT-alalla, sekä majoitus- ja ravitsemusalalla.

Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli elokuussa 2023 ainoastaan 6,0 prosenttia, joka oli Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,4 prosenttia.

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä (noin 450 hlöä) on viimeisen vuoden aikana kasvanut selvästi, johon on vaikuttanut luonnollisesti Ukrainan sota. Arvioiden mukaan maakuntaan on saapunut vajaat

2000 ukrainalaista tilapäisen suojelun perusteella, joista työnhakijaksi on ilmoittautunut vasta murto-osa. Ukrainalaisten työllistymispotentiaali nähdään kohtuullisen hyvänä, erityisesti, mikäli työnantajat joustavat suomen kielen osaamisvaatimuksista ja antavat maahantulijoille mahdollisuuden näyttää osaamistaan.

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2023, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2023:45

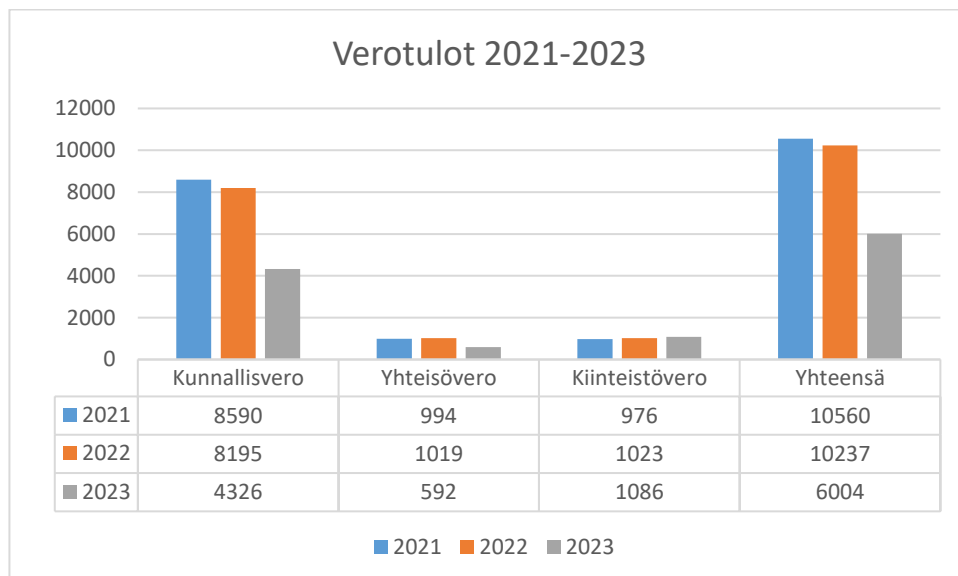
2.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Yleistietoa Lappajärven kunnasta

Pinta-ala	523,23 neliökilometriä
Asukkaita 31.12.2023	2789
Veroprosentti	9,36 %
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,0 %
Vakituisten asuntojen veroprosentti	0,55 %
Muut asuinrakennukset	1,15 %
Voimalaitokset	3,10 %

Verotulot vuosina 2021 - 2023

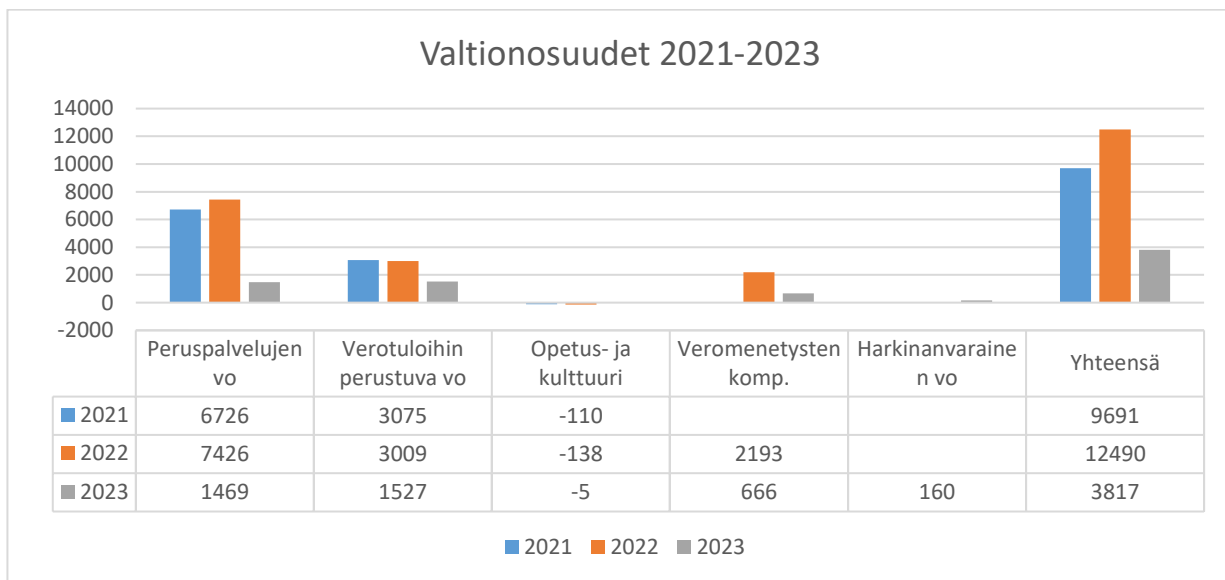
	TP 2023	TP 2022	TP 2021
Kunnallisvero	4.326.436,99	8.194.540,84	8.590.409,33
Osuus yhteisöverosta	591.895,60	1.019.061,25	994.078,32
Kiinteistövero	1.086.266,22	1.023.039,66	976.029,11
Yhteensä	6.004.598,81	10.236.641,75	10.560.516,76

Valtionosuudet vuosina 2021 - 2023

	TP 2023	TP 2022	TP 2021
Kunnan peruspalvelujen v.o.	1.469.192	7.426.227	6.726.060
Verotuloihin perustua v.o.	1.526.725	3.008.640	3.075.384
Opetus- ja kulttuuritoimi	-4.622	-138.231	-110.124
Veromenetysten kompensatio	666.116	2.192.926	1.956.648
Harkinnanvarainen vo:n korotus	160.000		
Yhteensä	3.817.411	12.489.562	11.647.968

Valtionosuudet vuosina 2021-2023

Lappajärven kunnan väestön ja eräiden keskeisten palvelujen käyttäjien määrälliset muutokset (Lähde: Tilastokeskus)

Lappajärvi	0 - 14 v	15 - 64 v	65 -	Yhteensä
2018	426	1628	1024	3078
2019	413	1559	1024	2996
2020	406	1472	1047	2925
2021	400	1419	1047	2866
2022	382	1380	1058	2820
2023	360	1332	1067	2759

Keskeiset väestöä kuvaavat tunnusluvut (Lähde: Tilastokeskus)

Nimi	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väkiluku	3 078,0	2 996,0	2 925,0	2 866,0	2 820,0	
Väkiluvun kokonaismuutos, henkilöä	-62,0	-82,0	-71,0	-59,0	-46,0	-31,0
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-2,0	-2,7	-2,4	-2,0	-1,6	
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %	13,8	13,8	13,9	14,0	13,5	
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %	52,9	52,0	50,3	49,5	48,9	
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %	33,3	34,2	35,8	36,5	37,5	
Väestöllinen huoltosuhde	89,1	92,2	98,7	102,0	104,3	
Taloudellinen huoltosuhde	179,3	180,0	196,1	195,2		
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	49,6	50,0	50,6	50,9	51,4	

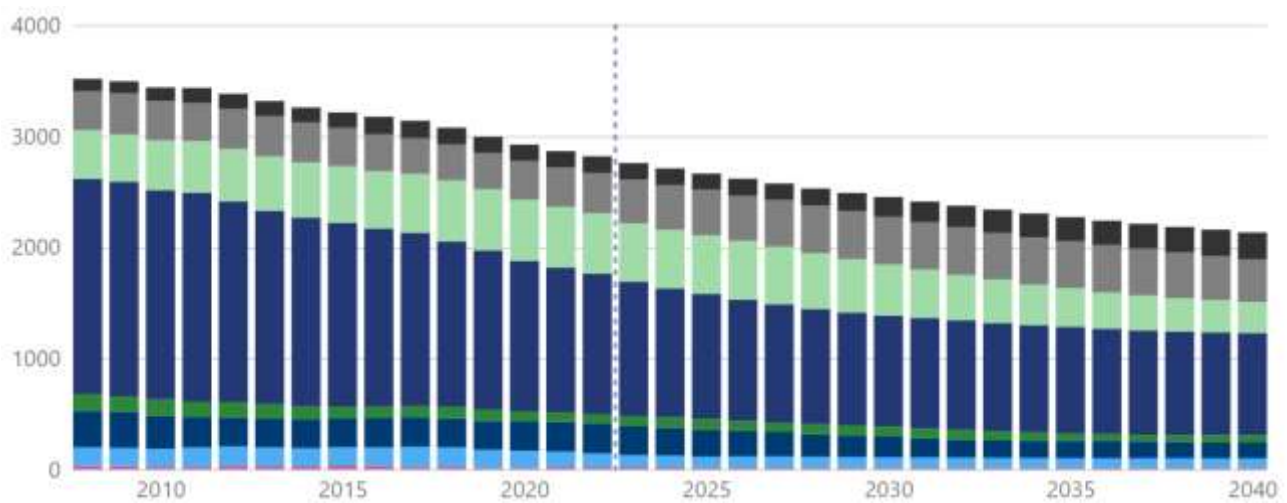
Väkiluvun muutos vuosittain

Vuosi	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Netto-maahanmuutto	Kokonaismuutos	Väkiluku
2018	24	55	-31	-71	40	-62	3 078
2019	12	68	-56	-56	30	-82	2 996
2020	15	39	-24	-68	20	-71	2 925
2021	20	55	-35	-46	23	-59	2 866
2022	17	57	-40	-38	32	-46	2 820
2023	16	44	-28	-47	44	-31	2 789

Ikäjakauma (Lähde: Tilastokeskus)

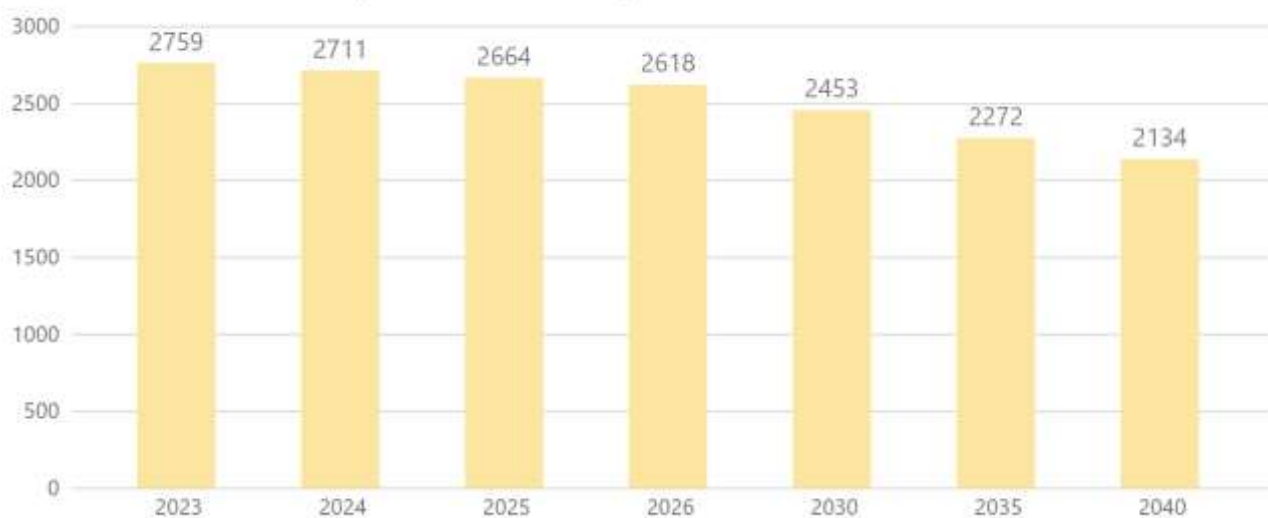

Väestö 2008-2022, väestöennuste 2023-2040 (Tilastokeskus)

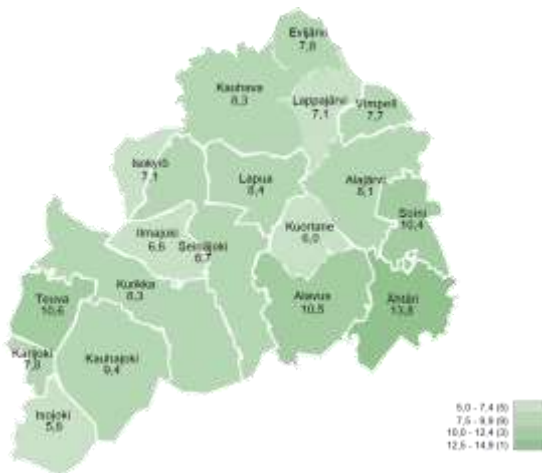
- Syntyneet, alle 1-vuotiaat
- Varhaiskasvatus, 1-6-vuotiaat
- Peruskoulu, 7-15-vuotiaat
- Toisen asteen koulutus, 16-18-vuotiaat
- Työikäiset, 19-64-vuotiaat
- Eläkkeelle jäävät, 65-74-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 75-84-vuotiaat
- Hoito- ja hoivapalvelut, 85+-vuotiaat

Väestöennuste 2023 - 2040 (Lähde: Tilastokeskus)

Työllisyyskatsaus

Muutokset työllisyydessä

Etelä-Pohjanmaan alueella oli joulukuun lopussa 7336 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta vertailuajan-kohdasta määrä nousi 882 työnhakijalla (13,7 %). Koko maassa työttömien työnhakijoiden määrä nousi samalla ajanjaksolla 14,3 prosentilla. Työttömien työnhakijoiden määrä Etelä-Pohjanmaan alueella nousi edellisestä kuukaudesta 1292 henkilöllä.

Lomautettujen lukumäärä joulukuun lopussa oli 1729, jossa nousua viime vuoden vertailuajankohtaan oli 656 henkilöä eli 61,1 %. Viime kuukaudesta lomautettujen lukumäärä nousi 664 henkilöllä.

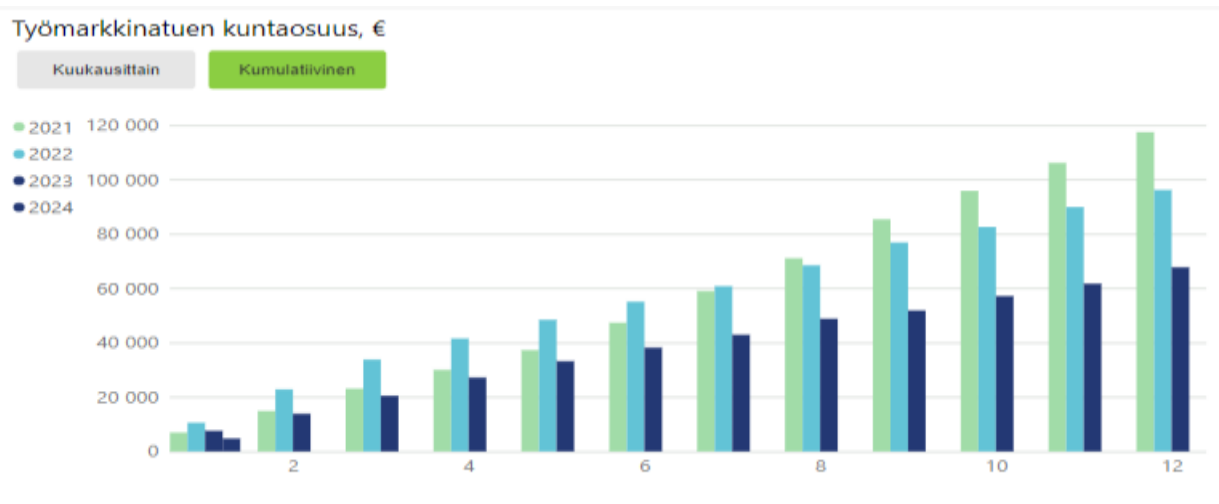
Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli 8,6 prosenttia, joka oli Manner-Suomen

toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 prosenttia.

Lappajärvi, työttömät työnhakijat:

	Työttömät työnhakijat kuukauden lopussa	Työvoima	Työttömien osuus työvoimasta
31.12.2019	92	1215	7,6 %
31.12.2020	110	1190	9,2 %
31.12.2021	83	1160	7,2 %
31.12.2022	80	1103	7,3 %
31.12.2023	75	1055	7,1 %

Lappajärvi	Joulukuu 2023	Joulukuu 2022	Joulukuu 2021
Kunnan työvoima	1055	1103	1160
Työttömät (ml lom.)	75	80	83
Työttömät miehet (ml lom.)	44	49	54
Työttömät naiset (ml lom.)	31	31	29
Työttömät alle 20-vuotiaat	0	0	0
Työttömät alle 25-vuotiaat	8	5	0
Työttömät yli 50-vuotiaat	36	43	42
Pitkäaikaistyöttömät	12	17	11
Vamm. ja pitkäaik.sairaat	12	18	11
Avoimet työpaikat	8	8	18

Väestö pääasiallisen toiminnan, sukupuolen ja iän mukaan:

	2021					
	Väestö 31.12.					
	Miehet			Naiset		
	0 - 17	18 - 64	65 -	0 - 17	18 - 64	65 -
Lappajärvi						
Yhteensä	258	687	501	222	652	546
Työvoima	0	541	11	0	493	10
Työlliset	0	486	11	0	464	10
Työttömät	0	55	0	0	29	0
Työvoiman ulkopuolella olevat	258	146	490	222	159	536
0-14 -vuotiaat	216	0	0	184	0	0
Opiskelijat, koululaiset	42	47	0	38	40	0
Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	0	4	0	0	0	0
Eläkeläiset	0	68	489	0	84	536
Muut työvoiman ulkopuolella olevat	0	27	1	0	35	0

Lähde: Tilastokeskus 13.12.2022, uudempaa tilastoa ei ole julkaistu 16.2.2024 mennessä

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset, liukuva keskiarvo (Tilastokeskus)

Työpaikkojen lukumäärä

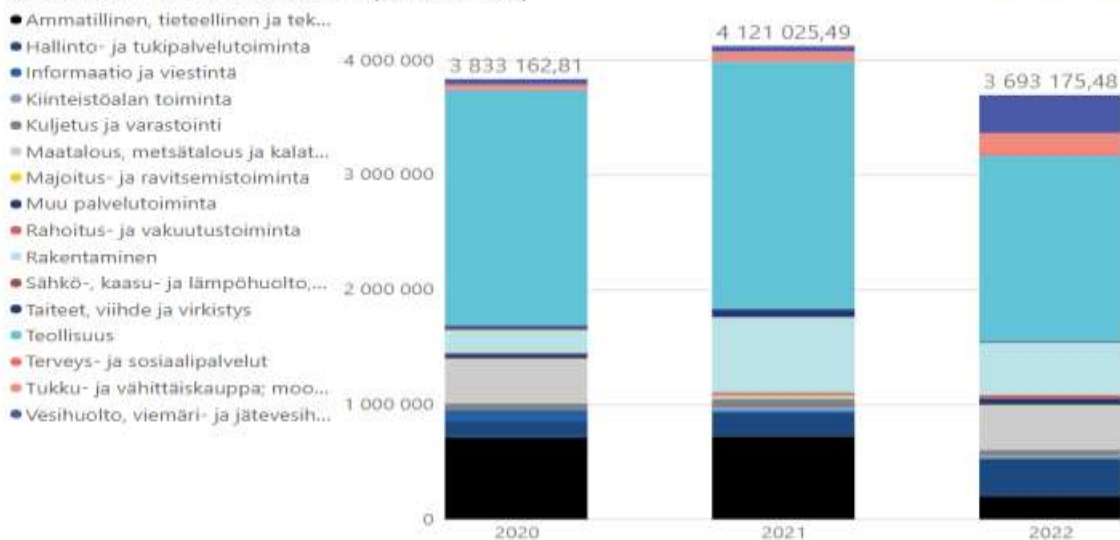
Verotettava tulo

0,00 3 053 608 393,00

Vuosi

Useita valintoja

Verotettava tulo toimialoittain (Verohallinto)

2.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstöä koskevia tietoja esitetään tarkemmin henkilöstöraportissa.

Lappajärven kunnan palveluksessa oleva henkilöstö toimialoitain 31.12.2023:

Osasto	2023	2022	2021
Yleishallinto	3	4	4
Sivistystoimi	57	56	58
Muut palvelut	3	3	5
Tekninen toimi	25	29	28
Elinvoimapaalvelut	2	1	0
Yhteensä	90	93	95

Koko henkilöstön määrään sisältyvät kunnan palveluksessa olleet koko- ja osa-aikaiset henkilöt 31.12.2023. Osa-aikaisia ei ole laskennallisesti muutettu kokoaikaisiksi. Lukuun sisältyvät vakituisten lisäksi määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Luvuissa näkyvät myös henkilöt, jotka ovat palkattomalla virka-/työvapaalla.

Palkkojen ja palkkioiden sekä sivukulujen kokonaissumma:

	2023	2022	2021
Palkat ja palkkiot	-3.841.431,49	-3.686.085,09	-3.668.198,37
Eläkekulut	-813.947,76	-803.278,38	-787.786,17
Muut henkilösivukulut	-106.479,01	-98.475,62	-101.530,29
Henk.menojen korjauserät	28.675,51	50.892,43	47.356,30
Yhteensä	-4.739.182,75	-4.536.946,66	-4.510.158,53

Henkilökunnan tapaturma- ja ammattitautivakuutus on tällä hetkellä Fenniassa. Ryhmähenkivakuutus on OP Pohjolassa. Kunnassa on työsuojelutoimikunta, jossa on 1 työnantajan edustaja ja 3 toimihenkilöiden ja työntekijöiden edustajaa. Erikseen on yhteistoimintaelin, jossa niin ikään on sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Lisäksi toimii sisäilmatyöryhmä. Henkilökunnalle on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä työturvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia. Työterveyshuollon toimintasuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Työterveyshuolto-palvelut ostetaan TT Botnia Oy:ltä.

2.1.6 Ympäristöasiat

Ympäristökatsaus 2023

Lappajärven vedenpintaa laskettiin alkuvuonna säännöstelyluvan mukaisesti, jotta kevään sulamisvesille saatiin tilaa. Vedenpinta pysytteli talven ajan laskevan tavoitevyöhykkeen yläpuolella ja oli vielä loppukevälläkin tavoitevyöhykkeen yläpuolella. Kevään sulamisvedet nostivat Lappajärven pintaa 90 sentillä. Juhannukseen mennessä pinta laski tavanomaiselle alkukesän tasolle ja pysyi siellä heinäkuun ajan. Vedenpinta lähti heinäkuun lopun poikkeuksellisen runsaiden sateiden seurauksena selvään nousuun. Vedenpinta nousi heinäkuun lopussa 14 cm kolmessa vuorokaudessa. Myös elokuussa ja etenkin elokuun lopussa satoi runsaasti. Lappajärven vedenpinta kääntyi uudestaan noususuuntaan ja oli elokuun lopulla 35 cm korkeammalla kuin tuohon aikaan tavanomaisesti. Syys- ja lokakuun sateet nostivat vedenpintaa, vaikka juoksutus oli säännöstelyluvan maksimissa eli 30 kuutiossa sekunnissa koko syyskuun alusta lähtien.

Lappajärven vedenpinta oli ylimmillään lokakuun puolivälin jälkeen tasolla N₆₀ +70,49 m, jolloin se oli noin jopa 90 cm ylempänä kuin tuona ajankohtana tavanomaisesti. Lappajärven vedenpinta ei ole vuoden 1982 kevättulvan jälkeen käynyt noin korkealla. Toukokuussa 1982 vedenpinta kävi 10 senttiä korkeammalla. Lokakuun tulviminen aiheutti Lappajärven ranta-alueilla peltojen tulvimista ja muitakin vahinkoja kuten alimpien rakennusten kastumista, laitureiden sekä veneiden karkaamisia ja rantojen syöpymistä. Vedenpinta laski loppuvuoden aikana noin 55 cm, mutta oli vielä vuoden lopussakin 35 cm tavanomaista vuodenvaihteen tasoa korkeammalla. Juoksutusta pienennettiin marraskuun lopulta lähtien Ähtävänjoen hyydetilanteen helpottamiseksi.

Ympäristöhankkeet

Vuonna 2023 Lappajärven kunnan toimesta niitettiin vesikasveja eri alueilta: Tarvolan levähdysalue, Lukkari – Mänkki, kirkon edusta, Ukonniemi ja sairaalan ranta. Tavoitteena on lisätä alueiden virkistyskäyttöä.

Ympäristösuojeluviranomaisen tarkastuksia tehtiin osittain.

Millespakka avasi uuden keräysjätteille tarkoitetun aseman.

2.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kuntalain 84 §:n mukaisesti luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden tulee tehdä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudesta sekä muistakin sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Sidonnaisuusrekisteriin tehdään tarkistuksia tilanteiden muuttuessa. Sidonnaisuusrekisteri on kunnan kotisivuilla.

Kunnanhallitus hyväksyi 1.4.2019 Tietosuoja-, tietoturva- ja salassapitosopimuksen, jonka jokaisen henkilöstöön kuuluvan tulee allekirjoittaa. Sopimus koskee soveltuvin osin myös luottamushenkilöitä. Henkilökunnalle järjestettiin aiheesta koulutusta vuonna 2019.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla, joka päivitettiin vuonna 2023.

2.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lappajärven kunnan asukasluku on vähentynyt vuosittain. Vuonna 2023 asukasluku oli jo reilusti alle 3000. Väestörakenne on huolestuttava, koska työikäisen väestön määrä vähenee ja vanhusväestön määrä ja osuus kasvavat. Kouluikäisten määrän arvioidaan hieman pienenevän.

Väestökehitys vaikuttaa niin valtionosuuksiin kuin myös verotuloihin sekä palveluverkkoon ja -tarpeeseen.

Lappajärvellä työllisyystilanne on ollut pitkään varsin hyvä. Vuonna 2023 työttömien työnhakijoiden määrä oli 7,1 %, joten tilanne edelliseen vuoteen verrattuna on hieman parantunut. Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli 8,6 % ja edellisenä vuonna 7,5 %. Etelä-Pohjanmaan työttömyysprosentti oli Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 %, ja edellisenä vuonna 9,9 %.

Lappajärven kunnalla on kiinteistöstrategia, jota toteutetaan tavoitteellisesti. Länsirannan ja Rantakankaan kouluja on vuosien aikana remontoitu ja Länsirannan koululla tilanne on vähintäänkin kohtuullinen. Rantakan- kaalla opetus järjestettiin liikuntatilassa, mutta opetus siirtyi syksyllä 2023 yhteiskoululle. Uusi Yhteiskoulu valmistui vuoden 2020 lopussa ja koulu aloitti toimintansa tammikuussa 2021. Kunnan ongelmana ovat kiinteis-

töt, kuten Kotiahonkujan koulu ja toimintakeskus. Toimintakeskus on toiminut lähinnä erilaisen käytöstä poistetun tavaran varastona. Sekä irtaimistosta että kiinteistöstä on tarkoitus luopua vuoden 2024 aikana. Koululla sen sijaan on edelleen vähäisissä määrin harrastustoimintaa.

Merkittävin rakennushanke on liikuntahalli, joka valmistui elokuussa 2022. Liikuntahalli on nyt ollut kokonaisen vuoden käytössä ja käyttövuoroja on varattu runsaasti. Kyrönsaaren esteetöntä luontoreittiä rakennettiin ja rakentaminen jatkuu vielä vuonna 2024. Halkosaaren esteettömälle luontoreitille on haettu jatkohanketta, josta päätös saadaan vuoden 2024 alussa. Alueelle rakennettiin yksityisten toimesta frisbeegolf-rata ja myös sen edelleen kehittäminen jatkuu vuonna 2024.

Studio Puisto Arkkitehdit Oy suunnitteli Nykälänniemen aluetta, jonne on tulossa mm. saunamaailma. Myös Halkosaaren suunnitellaan rakentamista. Kyrönsaaren suunniteltiin sillat, jolloin Nykälänniemestä tulisi olemaan suora yhteys Halkosaareen. Siltojen rakentamiseen tullaan hakemaan ulkopuolista rahoitusta. Nykälänniemen vierasvenesataman rakentaminen aloitettiin vuonna 2023 ja rakentaminen jatkuu vielä keväällä 2024.

Merkittävät investoinnit lisäävät kunnan lainakantaa huomattavasti, jolloin myös korkomenot tulevat kasvamaan. Myös poistot tulevat kasvamaan.

Kuntastrategian päivittäminen aloitettiin vuonna 2022 ja sitä käsiteltiin valtuuston iltakouluissa, seminaarissa, valiokunnissa ja valtuusto hyväksyi sen 13.3.2023. Kuntastrategia ohjaa talousarvion tavoitteiden asettelua ja määrärahoja mahdollisuuksien puitteissa.

Lappajärvi on satsannut matkailun kehittämiseen muutamien hankkeiden kautta. Yhtenä hankkeena oli Kraatterijärven Geopark UNESCON statukselle jatkohanke, joka alkoi 1.1.2022 ja päättyi 31.5.2023. ELY-keskuksen rahoittamassa hankkeessa olivat mukana seuraavat kunnat: Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli ja Ähtäri. Hankeaikana Soini ja Ähtäri jättäytyivät pois geopark-yhteistyöstä. Lappajärven kunta/Kraatterijärven geopark on mukana Geopuistot kestävän matkailun vetovoimatekijöiksi –hankkeessa. Hankkeen toteutusajaksi on 1.11.2022 – 30.9.2024.

Valtuusto aloitti toimikautensa 1.8.2022. Valtuustossa on 19 jäsentä. Uuden hallintosäännön myötä on siirrytty valiokuntamalliin, mikä näkyy lähinnä siinä, että esim. kunnanhallitukseen on valittu vain valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Myös valiokunnan jäsenet ovat joko valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Lautakunnat muuttuivat valiokunniksi ja myös niiden kokoa muutettiin. Tekniseen valiokuntaan yhdistettiin entinen ympäristölautakunta.

Sote-uudistustyö saatiin päätöksen ja uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Lappajärven kunnalta siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen vain yksi henkilö. Sote-kiinteistöjen ja pelastustoimen irtaimisto ja kiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset siirtyivät hyvinvointialueelle. Uudistuksen perimmäisenä tavoitteena oli varmistaa ja turvata jokaiselle yhdenvertaiset ja laadukkaita sosiaali- ja terveyspalvelut ja parantaa näiden palveluiden saatavuutta sekä saavutettavuutta – eli käytännössä varmistaa entistä paremmat ja laadukkaammat sekä helpommin saavutettavat sote-palvelut. Vuosi 2023 osoitti, että hyvinvointialueille osoitetut määrärahat eivät riittäneet vaan ne tekivät huomattavia alijäämisiä tilinpäätöksiä.

Lain nojalla hyvinvointialueille on suoraan siirtynyt sairaanhoitopiirien kuntayhtymät ja erityishuoltopiirit, mukaan lukien näiden omaisuus, vastuut ja velvoitteet. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja tätä myötä niiden kustannukset siirrettiin kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirrettiin valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Rahoituksen siirto toteutettiin vähentämällä kunnilta peruspalvelujen valtionosuuksia, kunnallisveroa, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä veropuolustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta.

Tulojen tasausjärjestelmään (verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus) tehtiin suurempia muutoksia, koska kuntien verotuloista poistui merkittävä osa. Lisäksi suurten kuntakohtaisten taloudellisten muutosten lieventämiseksi järjestelmään sisällytettiin muutostasauselementtejä.

Uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenivät ja käyttötalousmenoista siirtyi pois noin puolet. Pitkällä aikavälillä oleellisin kuntavaikutus on, että väestön ikääntymiseen ja sairastavuuteen liittyvät kustannukset ja niistä seuraavat kuntatalouteen kohdistuvat riskit siirtyvät pois yksittäisten kuntien vastuulta.

Lappajärven kunta ei omista sote-kiinteistöjä, mutta oli osana niiden vuokrausketjussa; vuonna 2023 ainoastaan terveysaseman vuokrausketjussa. Paloasema on ainut kunnan omistuksessa oleva kiinteistö, jota sote-uudistus koski. Yhteiskoululla olevista koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan käytössä olevista tiloista tehtiin vuokrasopimus hyvinvointialueen kanssa.

TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmistelua tehtiin koko vuosi 2023. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. TE-palvelujen kunnille siirtämisen tavoitteena on tuoda palvelut lähemmäksi asiakkaita, nopeuttaa työllistymisen tavoitetta sekä lisätä työllisyysastetta. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Myös kielellisten oikeuksien toteutuminen ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palvelut turvataan.

Etelä-Pohjanmaan itäisen alueen kymmenen kuntaa päättivät muodostaa kuntayhtymän tuottamaan TE-palveluja. Mukana ovat seuraavat kunnat: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kauhava, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri. Kuntayhtymälle on hyväksytty hallintomalli sekä jäsenet hallitukseen ja yhtiökokousedustajat. Työstä on vastannut valmistelutyöryhmä, jota vetämään palkattiin valmistelujohtaja. Loppuvuodesta palkattiin lisäksi projektijohtaja.

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kuntayhtymälle 1.1.2025.

2.1.9 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lappajärven kunnalla on riskien hallinnan perusteet ja ohje. Myös hallintosäännössä on säännökset riskien hallinnasta ja vastuista.

Riskien kartoituksesta on laadittu erillinen asiakirja, ”Riskien kartoitus”, jossa on kuvattu ja arvioitu kunnan riskin tunnistaminen ja kuvaaminen, riskin toteutumisen vaikutusarviointi ja toteutumisen todennäköisyyden arviointi, kehittämis ehdotus riskin ennakoinniseksi ja hallitsemiseksi sekä vastuutaho. Mukana on myös riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi.

Riskien arviointi osoittaa, että kunnan toimintaan vaikuttavia riskejä on useita. Riskien toteutumisen todennäköisyyttä pystytään omalla toiminnalla pienentämään sääntöjen, ohjeiden ja menettelytapojen noudattamisella, koulutuksella ja tiedottamisella lisäämällä. Merkittävin osa tämänhetkisistä riskeistä liittyy ulkopuolisiin tekijöihin, joihin ei omin toimin voi vaikuttaa muuta kuin varautumisen vahvistamisella.

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin. Panostuksista huolimatta tehdyt toimenpiteet eivät aina tuota toivottua tulosta, ainakaan lyhyellä aikavälillä.

Kunnan asukasmäärän väheneminen on riskitekijä. Kunnassa tulisi olla houkuttelevia työpaikkoja ja monipuolisia asumismahdollisuuksia. Yhtenä tekijänä voi vaikuttaa myös kunnan määräämät veroprosentit. Lisäksi erilaiset turvallisuus- ja viihtyvyystekijät sekä palvelut lisäävät kunnan vetovoimaa ja pitovoimaa. Pelkona on, että esim. sosiaali- ja terveyspalvelut katoavat kunnasta tai niitä on harvemmin saatavissa lähipalveluna.

Lappajärven kuntastrategian pääpaino on matkailun kehittäminen. Yksi merkittävä matkailutoimija, Kivitippu Spa Oy, on haettu konkurssiin. Tällä on iso merkitys myös kunnalle ja koko järviseläälle. Lappajärven kunta oli antanut pääomallainaan yhtiölle ja tämä riski on huomioitu tilinpäätöksessä varauksissa.

Epävarmuutta luovat myös monet ulkopuoliset tekijät, joihin yksittäiset kunnat eivät voi vaikuttaa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, ja sen vaikutukset heijastuvat niin kansantalouteen ja joissakin määrin myös yksittäisiin kuntiin. Vuoden 2023 Gazan sota alkoi palestiinalaisen terroristijärjestö Hamasin tehtyä terrori-iskun Gazan kaistalta Israelin puolelle lokakuussa 2023. Seuraavana päivänä Israeliin julistettiin sotatila ja Israel aloitti vastaiskut Gazaan. Myös Gaza tarvitsee humanitääristä apua kuten Ukrainakin. Sodat ovat suurin uhka kansantalouden vakaudelle ei vain Suomessa vaan koko Euroopassa.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Lappajärven kunnan henkilöstörakenne on pysynyt useiden vuosien ajan vakaana. Henkilöstön vaihtavuus on melko pientä, mikä osoittaa henkilöstön sitoutumista työhön. Vuonna 2023 kunnan palveluksesta erosi vain kaksi henkilöä ja kaksi siirtyi eläkkeelle. Uudet henkilöt on pyritty perehdyttämään mahdollisimman hyvin. Kunnanhallitukselta pyydetään lupa viran ja toimen täyttämiseen. Henkilöstörakenne on ohut ja siksi haavoittuvainen. Tavoitteena on ollut perehdyttää henkilöille varahenkilöitä, mutta tässä on edelleen kehittämistä. Rekrytointi tehdään aina tarkan tarve- ja tehtäväharkinnan jälkeen. Pääsääntöisesti rekrytoinnissa ei toistaiseksi ole ollut ongelmia ja vapaana oleviin tehtäviin on ollut päteviä hakijoita. Vapaista tehtävistä ilmoitetaan Kuntarekryssä, kunnan kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Kunnan keskeisimmissä viroissa ja työsuhteissa on pätevä henkilökunta.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä ICT-palvelut tuottaa Järvinet Oy, joka omalta osaltaan huolehtii varahenkilöjärjestelmästä. Varhaiskasvatuksen palvelut ostetaan Alajärven kaupungilta. Kauhavan kaupungilta ostetaan musiikkiopiston ja maaseutuhallinnon palvelut. Elinvoimapaalvelut ostetaan Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:ltä. Yhtiön koko henkilöstö on jäsenkuntien käytettävissä.

Henkilöstön työhyvinvointia pyritään ylläpitämään mm. siten, että henkilökunnalle tarjotaan ePassi, jolla voi ostaa hyvinvointiin ja kulttuuriin liittyviä palveluita tai vaihtoehtoisesti voi ottaa kuntosalikortin. Uutena mahdollisuutena tarjottiin golf-peliosake sekä salivuoro uudella liikuntahallilla. Myös muu ns. tyky-toiminta järjestetään henkilökunnan esittämien toivomusten mukaisesti. Vuonna 2023 järjestettiin kaksi yhteisestä tyky-tapahtumasta sekä pikkujoulu Daniel's Grillbarissa. Henkilökunnalla oli mahdollisuus osallistua ammattitaitoaan kehittäviin ja ylläpitäviin koulutuksiin ja kursseihin. Henkilökunnan kanssa käydään kehityskeskustelut tarpeen mukaan. Työterveyspalvelut ostetaan TT Botnia Oy:ltä.

Henkilökunta on voinut tehdä etätöitä niissä tehtävissä, joissa se on ollut mahdollista.

Päivittäinen toiminta ja prosessit

Tehtävät on järjestetty siten, ettei vaarallisia työyhdistelmiä synny. Laskujen asiatarkastaja ja hyväksyjä ovat kaikilla toimialoilla eri henkilöt.

Talousarvion toteutumista seurataan jatkuvasti ja kunnanhallitukselle toimitetaan neljän kuukauden välein toiminnan ja talouden osavuositarkastus. Talouden seurantaraportti toimitetaan useammin.

Tietoturvaan liittyen esimies myöntää työtehtävien edellyttämät toimisto- ja erityisohjelmien käyttöoikeudet. Talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien käyttöoikeuden myöntää hallintojohtaja. Myönnetyt käyttöoikeudet puretaan henkilön jäädessä pois työnantajan palveluksesta. Myös muita käyttöoikeuksia seurataan ja käyttöoikeudet poistetaan, kun henkilö poistuu kunnan palveluksesta. Huolehditaan siitä, ettei esteelliset henkilöt osallistu asioiden valmisteluun eikä päätöksentekoon.

Tietojärjestelmien toimivuus

Tietojärjestelmien ylläpito, hankinta, suunnittelu- ja kehittämispalvelut ostetaan Järvinet Oy:ltä, jolla on alan erityisosaamista. Kunnalle on hankittu Office365 palvelut (Sähköposti, OneDrive, Sharepoint, Teams) sekä Office 365 varmuuskopiointipalvelu. Lisäksi käytössä on MFA-tunnistautuminen (Multi Factor Authentication) salanasuojauksen lisäksi.

Vuonna 2020 uusittiin mm. kirjanpito- ja pankkiohjelma ja vuonna 2021 uusittiin palkkahallinto-ohjelma ja otettiin käyttöön työajanseuranajärjestelmä. Asiakirjahallinto-ohjelma uusittiin vuonna 2022. Kertomusvuonna ei esiintynyt ongelmia tietoliikenneyhteyksissä.

Suhdannevaihtelut

Lappajärven yrityksistä useat ovat perheyriksii. Alueella on useita turkistarhoja, jotka ovat merkittäviä työllistäjiä ja veronmaksajia. Alaa kohtasi katastrofi, kun turkistarhoilla Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla todettiin lintuinfluenssatapauksia. Lappajärvenkään turkistarhat eivät välttyneet lintuinfluenssalta. Tämä tarkoitti turkiseläinten lopettamista ja jotkut tarhaajat lienevät lopettaneet koko tarhaustoiminnan. Tällä on merkittäviä vaikutuksia kotitalouksiin, mutta myös kunnan talouteen. Nähtäväksi jää, syntyykö uutta yritystoimintaa.

Lainsäädännön muutokset

Päätöksenteossa noudatetaan lainsäädäntöä, hallintosäätöä ja muuta ohjeistusta. Toimielinten ja viranhaltijoiden pöytäkirjat on asetettu yleisesti nähtäville. Päätökset on annettu tiedoksi asianosaisille muutoksenhakuohjeineen sekä tiedoksi otto-oikeuden omaavalle toimielimelle.

EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) siirtymäaika päättyi 25.5.2018. Tietosuoja-asetus toi mukanaan merkittäviä uudistuksia henkilötietoja koskevan datan hallintaan. Henkilökunta teki tietosuoja-asetuksen edellyttämät kartoitukset ja selosteet. Tietosuojavastaavan palvelut ostetaan Järvinet Oy:ltä. Digiturvamallia on tehty. Palvelutietovarannon sisältöä on päivitetty.

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tuli voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Järvinet Oy on tehnyt ohjelman tähän tarkoitukseen.

Taloudelliset riskit

Talouden tasapaino ja investoinnit

Lappajärven kunnan tilinpäätös on useana vuonna ollut positiivinen, lukuun ottamatta vuotta 2019. Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Merkittäviä investointeja on tehty useana vuonna peräkkäin ja myös tuleville vuosille on merkittäviä investointisuunnitelmia: Nykälänniemen suunnitelmat vierasvenesatamineen, Kyrönsaaren sillat ym. Lainakanta tulee kasvamaan merkittävästi.

Kriisikuntia koskevia tunnuslukuja tarkastellaan kuntakonsernin tietojen perusteella. Vuonna 2022 Lappajärven kuntakonsernin osalta raja-arvoista suhteellinen velkaantuminen ylittyi. Muut raja-arvot eivät ylittyneet. Jatkossa talouden tasapainoon on syytä kiinnittää huomiota entistä tarkemmin.

Tulorahoituksen riittävyys

Kunnallisveroprosentti oli 9,36 % prosenttia vuonna 2023. Verotulot ja valtionosuudet eivät ole verrannollisia edellisiin vuosiin, koska kuntien verotuloista ja valtionosuuksista leikattiin sote-uudistuksen seurauksena. Verotulot olivat 3,8 milj. euroa vuonna 2023, kun ne vuonna 2022 olivat 12,5 milj. euroa. Valtionosuudet olivat n. 3,8 milj. euroa, kun ne vuonna 2022 olivat n. 12,5 milj. euroa.

Vuoden 2023 lopulla ilmeni, että rahoituksen kustannusneutraalin siirron toteuttaminen edellytti lain mukaan kuntien valtionosuuksien pysyvää, runsaan 400 miljoonan euron lisävähentämistä vuodesta 2024 alkaen. Tieto tuli niin myöhään, että kunnat olivat tuossa vaiheessa jo lukinneet veroprosenttinsa ja pitkälti myös talousarvionsa. Tämän vuoksi maan hallitus päätyi ensi vaiheessa siirtämään vuoteen 2024 kohdistuneen valtionosuuksien vähennyksen jaksotetusti vuosille 2025-2027. Hallituspuolueet ovat lisäksi sopineet etsivänsä kehysriiheen mennessä ratkaisuja, joilla voidaan helpottaa vaikutuksia kuntien talouteen vuodesta 2025 alkaen.

Valtiovarainministeriö on käynnistänyt kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamisen. Hallituksen esitys uudistuksesta on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2025, ja uusi lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan 2026. Tässä vaiheessa kymmenen kunnan valtionosuudet ovat negatiivisia ja myös tähän halutaan uudistus. Uudistuksessa tulee olemaan laajempi tarkastelu kuin pelkkä valtionosuusuudistus. Tarkoituksena on uudistaa kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus vastaamaan kuntien uutta roolia peruspalvelujen järjestämisessä. Kokonaisuuden tarkastelu on tärkeää siksikin, että vuoden 2026 alussa päättyy hyvinvointialueiden ja kuntien pakkovuokra-aika. Monessa kunnassa voi jäädä tyhjilleen sote-kiinteistöjä, mutta Lappajärven kunnalla ei ole yhtään sote-kiinteistöä, ainoastaan paloasema.

Epävarmuutta tuo myös TE-uudistus ja siihen kohdistetut velvoitteet ja toisaalta myös rahoituksen riittävyys palvelujen tuottamiseen. Pääministeri Orpon hallitusohjelman osalta valtiovarainministeriön vastuulla ovat jo syksyllä käynnistyneet normipurkuhanke.

Kaiken kaikkiaan koko kuntakenttä on merkittävien uudistusten myötä liikkeessä, jossa osa vaikutuksista tartentuu vasta myöhemmin kokemuksen kautta. Sosiaali- ja terveyshuollon sekä työ- ja elinvoimapalvelujen suurten reformien lisäksi pandemia, sodat ja hintapaineet ovat rasittaneet talousnäkyviä jo vuosia.

Rahoitusriskit:

Korkoriski

Korkoriskiä on pyritty tasaamaan sillä, että osa lainoista oli pitkäaikaisia ja osa lyhytaikaisia. Lainakannasta merkittävä osa oli pitkään lyhytaikaista lainaa, koska niissä korko oli miinus-merkkistä. Vuoden 2022 keväällä korkokanta lähti nousuun, joten lyhytaikaista lainaa muutettiin pitkäaikaiseksi lainaksi. Pitkäaikaista lainaa oli vuoden lopussa 7.925.000 euroa ja lyhytaikaista lainaa 4.800.000 euroa. Vanhusten palveluasuntojen ja kehitysvammaisten palveluasuntojen rakentamiseen ARA myönsi avustusta sekä korkotukilainaa, jonka takaisin maksuaika on 41 vuotta. Nämä lainat siirtyivät kiinteistöjen uudelle omistajalle, kun Valtionkonttori hyväksyi lainojen siirron. Valtuusto on myöntänyt lainoille omavelkaisen takauksen.

Kunnalla on Danske Bank Oyj:n, Kuntarahoitus Oyj:n, Nordean ja Op Yrityspankin kanssa sopimukset kuntatodistus-ohjelmista, joilla pystyttiin turvaamaan maksuvalmius. Danske Bank Oyj ei enää ole myöntänyt lyhytaikaisia lainoja kuntatodistusohjelmaa vastaan. Lyhytaikaiset lainat kilpailutettiin siinä vaiheessa, kun ne erääntyivät. Lainakannan suuruuden vuoksi korkokuluihin liittyy huomattava riski. Korkomenojen kasvu vaikuttaa heikentävästi kunnan tulokseen. Kassatilanteeseen vaikuttaa myös pitkäaikaisten lainojen vuosittaiset lyhenykset. Budjettiin oli varattu otettavaksi uutta lainaa 1.324.085 euroa, mutta uutta lainaa ei otettu, koska kaikkia investointikohteita ei toteutettu.

Valuuttariski

Valuuttariskiä kunnalla ei ole, koska kaikki lainat ovat eurovaluutassa.

Likviditeettiriski

Kunnan talous on ollut tasapainossa vuoden 2023 aikana ja maksuvalmius on pystytty turvaamaan. Tosin korkotason nousu ja lainojen lyhennykset saattavat aiheuttaa likviditeettiriskin. Myös tytäryhtiöiden maksuvalmius on ollut kohtuullinen.

Luottoriski

Vuoden 2020 alussa otettiin pitkäaikaista lainaa 5,0 milj. euroa lähinnä uuden koulun rakentamiseen ja muihin investointeihin. Vuonna 2022 otettiin pitkäaikaista lainaa 4,0 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa oli vuoden 2023 lopussa 7.925.000 euroa ja lyhytaikaista lainaa 4.800.000 euroa eli yhteensä 12.725.000 euroa. Kunnalla on sopimus kuntatodistusohjelmasta Kuntarahoitus Oyj:n, Danske Bank Oyj:n, Nordean ja Op YritysPankin kanssa. Luottoriskiä arvioitaessa on syytä todeta, että kunta on myöntänyt pääomalainaa 1,8 milj. euroa kunnan tytäryhtiölle ja 160.000 euroa intressiyritykselle. Tytäryhtiön pääomalainan luottoehtoja on muutettu valtuuston päätöksellä 5.6.2023 siten, että pääomalaina on koroton ja eräpäivätön. Intressiyritykselle myönnetty pääomailaina on siirretty pakollisiin varauksiin. Molempiin pääomalainoihin liittyy merkittävä riski, ettei kunta saa sijaitaan pois. Lisäksi kunnalla on 34.494 euron arvosta Kivitippu Spa Oy:n osakkeita. Lappajärven kunta on myöntänyt Avain Palvelukodit Oy:lle kunnan omavelkaisen takauksen Joelinkodin ja Lintukodin kauppojen yhteydessä Avain Palvelukodit Oy:lle siirtyneiden lainojen vakuudeksi, yhteensä 4.344.380 euroa (31.12.2023).

Kunnanhallitus on tehnyt vuonna 2013 periaatepäätöksen korottoman lainan myöntämisestä kyläyhdistysten hankkeille, jotka ovat Aisaparin rahoittamia, yleishyödyllisluontoisia ja kuntalaisia riittävän laaja-alaisesti koskevia.

Vahinkoriskit

Vakuutusmeklariliike Ahjo Oy toimii Lappajärven kunnan vakuutusasioita hoitavana vakuutusmeklarina. Vakuutusmeklariliike Ahjo Oy kilpailuttaa tarvittaessa Lappajärven kunnan vakuutukset.

Ahjo on laatinut Vakuutuskäsikirjan, johon on koottu tämän hetkinen vakuutustilanne ja toimintaohjeita vahinkotilanteisiin. Vakuutusten tarkka sisältö selviää vakuutuskirjoista ja -ehdoista. Lappajärven kunnalla on julkisyhteisövakuutus, toiminnan vakuutus, metsävakuutus, ajoneuvo- ja liikennevakuutukset, työtapaturma- ja ammattitautivakuutus ja ryhmätapaturmavakuutus. Vakuutukset ovat useammasta eri vakuutusyhtiöstä. Ammatti- ja tapaturmavakuutukset ovat Fenniassa, Omaisuus- ja toimintavakuutus Pohjolassa, liikennevakuutukset IF:ssä ja venevakuutus Lähi-Tapiolassa.

Hallinnon riskit ja oikeudenkäynnit

Hallintotehtävien hoidon laadussa ja ajantasaisuudessa ei ole esiintynyt merkittäviä puutteita. Oikeudenkäyntejä ei ole ollut, mutta vireillä on kantelu käräjäoikeuteen. Hankintajuristeilta pyydettiin oikeudellista apua vastineen antamiseen. Asia on vielä kesken. Riskejä ympäristö-, ihmisoikeusasioihin, korruptioon tai lahjontaan ei ole ilmennyt.

2.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

2.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistapa ja havainnot

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2023 Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet ja Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjeen. Hallintokunnat antoivat omalta osaltaan selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä vuonna 2023. Ao. valiokunnat ovat käsitelleet ne kokouksissaan ja antaneet tiedoksi kunnanhallitukselle. Selontekoja ei ole liitetty tämän tilinpäätösasiakirjan liitteeksi.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hallinnon järjestämiseksi valtuusto on hyväksynyt v. 2023 uuden hallintosäännön, joka sisältää myös entisen kunnanvaltuuston työjärjestyksen ja palkkiosäännön. Hallintosääntö sisältää organisaatorakenteen, toimivalat ja vastuut. Hallintosäännössä valtuusto on siirtänyt toimivaltaansa toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Samalla valtuusto on antanut viranomaiselle oikeuden siirtää eli delegoida sille siirrettyä toimivaltaa edelleen. Toimieliin tai viranhaltija, jolle toimivaltaa on siirretty, on sekä oikeutettu että velvoitettu tekemään päätöksen asiasta. Se, jolle on siirretty toimivaltaa, on vastuussa tehdystä päätöksestä. Asian esittelijällä on, mikäli päätös poikkeaa hänen päätösehdotuksestaan, oikeus ilmoittaa eriävä mielipide. Eriävä mielipide kirjataan pöytäkirjaan. Jos esittelijä ei ilmoita eriävää mielipidettä, myös hän on vastuussa esittelystään poikkeavasta päätöksestä.

Kunnanhallitus on antanut ohjeita ja määräyksiä, kuten talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, pienhankintaohjeen, sosiaalisen median ohjeen, tietoturvaohjeen, viestintäohjeen, ohjeen toimielinten päätösten sisällöstä sekä useita henkilöstöhallintoon liittyviä ohjeistuksia.

Päätöksentekoprosessiin sisältyvät asian vireille tulo, valmistelu, päätöksenteko, tiedottaminen, toimeenpano sekä toimeenpanon valvonta. Päätöksenteon tulee perustua oikeisiin ja riittäviin tietoihin. Päätöstekstin on oltava yksiselitteinen ja täsmällinen. Päätökset on perusteltava. Tiedon on säilyttävä muuttumattomana asian kaikissa käsittelyvaiheissa. Päätöksenteossa ja -valmistelussa sekä täytäntöönpanossa on noudatettava lainsäädäntöä sekä sääntöjä ja ohjeita. Lainvastaiset ja virheellisesti tehdyt päätökset voidaan valitusteitse oikeudessa kumota. Päätöksenteossa on muistettava, ettei esteellinen henkilö osallistu asian käsittelyyn, mikä tarkoittaa asian käsittelyn kaikkia vaiheita valmistelusta täytäntöönpanoon saakka. Jokainen päätöksentekijä on ensisijaisesti itse vastuussa siitä, ettei osallistu esteellisenä asian käsittelyyn. Esteellisyyden peruste merkitään pöytäkirjaan. Toimielimien jäsenten ja esimiesten tulee valvoa alaistensa päätöksentekoa tarvittaessa otto-oikeutta käyttämällä. Otto-oikeus on ylemmän viranomaisen keino valvoa alemman viranomaisen päätöksenteon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Hallinnossa on noudatettu hyvän hallinnon periaatteita. Toimielimet ovat kokoontuneet säännöllisesti, käsitelleet niille määrättyä asiaa, tehneet tarvittavat päätökset vaihtoehtojen arvioinnin jälkeen ja seuranneet päätösten toimeenpanoa. Päätöksistä on tiedotettu asianosaisille ja pöytäkirjat ovat olleet yleisesti nähtävillä. Valiokuntien esityslistat lähetetään kunnanhallituksen puheenjohtajalle ja kunnanjohtajalle. Henkilöstön tehtäväkuvaukset ja vastuut tarkistetaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

Toimielinten ja viranhaltijoiden tekemistä päätöksistä ei ole tehty oikaisuvaatimuksia tai valituksia.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Toiminnan ja talouden seurantaan varten valtuusto hyväksyy toimielimelle tehtäväkohtaiset ja hankekohtaiset toimintatavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Toimintaa on ohjattu valtuuston hyväksymällä talousarviolalla, jossa on määritelty tavoitteet ja myönnetty määrärahat tavoitteiden toteuttamiseksi. Kunnanvaltuusto määrittelee tilivelvolliset vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kuntakonsernin tasolla vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunnan ylin johto on tilivelvollisina ja esimiehinä vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä tehtävämäärittelyjen mukaisesti. He vastaavat siitä, että organisaation kullekin toiminnolle on määriteltä vu vastuutaho. Heidän tehtävänä on luoda toimiva ja kattava ohjaus- ja seurantajärjestelmä.

Vastuualueiden ja toimintayksiköiden vastuuhenkilöt/esihenkilöt vastaavat siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuut on asianmukaisesti määriteltä. Esihenkilö varmistaa, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja tulostavoitteistaan ja että edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ovat olemassa. Tarvittaessa järjestetään työtehtävien edellyttämää koulutusta.

Johto ja esihenkilöt varmistavat, että toiminnasta annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Esihenkilöt seuraavat jatkuvasti vastuullaan olevia toimintoja ja ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin välittömästi, kun lainsäädännön, hallintosäännön, toimintaohjeiden tai toimielinten päätösten vastaista tai muutoin virheellistä, tehotonta tai epätaloudellista toimintaa havaitaan.

Toimielimet nimeävät vastuuviranhaltijat, jotka toimivat laskujen hyväksyjinä ja heille on nimetty varahenkilöt.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa kunnanhallitus antaa toimielimille ohjeet talousarvion käyttösuunnitelmien laatimisesta, hankintojen suorittamisesta, avustusten jakamisesta, henkilöstön käyttöön liittyvistä asioista, uusien toimintojen aloittamisesta ja määrittelee hankintarajat ja sisäisestä valvonnasta vastaavat henkilöt. Valtuustolle on esitetty talousarvion määrärahamuutos, mikäli toiminnan muutos on edellyttänyt määrärahamuutosta.

Kunnanhallitukselle on toimitettu noin neljän kuukauden välein toiminnan ja talouden osavuosisikatsaus. Sivistysjohtaja ja tekninen johtaja ovat olleet kunnanhallituksen kokouksissa kutsuttuina asiantuntijoina tilanteen mukaan.

Kunnanhallitus nimeää keskuudestaan sisäisen valvonnan järjestämiseksi kaksi (2) rahavarojen, vakuuksien ja muun taloudellisen toiminnan valvojaa toimikaudekseen.

Riskienhallinnan järjestäminen

Toimialajohtajat ovat laatineet erillisen riskienkartoitusraportin, joka on tämän tilinpäätösasiakirjan liitteenä. Riskeihin on otettu kantaa myös sisäisen valvonnan selonteissa, jotka on valiokuntakäsittelyjen jälkeen toimitettu kunnanhallitukselle.

Korkoriskien minimoimiseksi talousarviolainojen korot pyrittiin pitämään sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisina.

Kaikki kunnan maksuliikenne hoidetaan pankkitilien kautta. Kunnanhallitus on nimennyt henkilöt, joilla on kunnan pankkitilien käyttöoikeus. Myös konekielisesti pankkiin lähtevät maksatuslistat vahvistettiin allekirjoituksin. Ennen laskun maksatusta se on hallintokunnan puolesta varustettava vastaanotto-, tili- ja muilla merkinnöillä sekä tarkastettava ja hyväksyttävä. Laskun hyväksyjänä ja maksumääräyksen antajana tuli olla eri henkilö.

Kunnan ylin johto sekä toimialojen vastuuhenkilöt ovat lähes kaikessa yksi ja sama henkilö. Jokaisella esimiesasemassa tai vastuullisessa asemassa olevalla työntekijällä/viranhaltijalla on useampi tehtävä, josta hän vastaa. Jos yksi edellä mainituista henkilöistä on estynyt hoitamasta tehtäviään, tehtävät kasaantuvat niille, joilla on jo muutenkin useampi tehtävä. Näissä tilanteissa riskit lisääntyvät niin toiminnan toteutumisessa kuin talouden hoitamisessakin.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnat suoritettiin julkisista hankinnoista annettujen lakien mukaisesti silloin kun ko. lainsäädäntö sitä edellytti. Pienhankinnoissa on noudatettu pienhankintaohjetta.

Sopimustoiminta

Kunnan puolesta tehtävät sopimukset hyväksyi kunnanhallitus, valiokunta tai näiden alainen viranhaltija toimivaltansa puitteissa. Sopimusten valvontaan kuuluu sopimusten täytäntöönpano sekä sopimuksista johtuvat toiminnallisten ja taloudellisten toimenpiteiden hoitaminen määräaikana.

Vakuutukset tarkistetaan vuosittain yhdessä Vakuutusmeklariliike Ahjo Oy/ Teppo Ruottisen kanssa.

2.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksettujen tulojen riittävyys jaksettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Esitettävä tuloslaskelma sisältää ulkoiset tulot ja kulut.

Talousarviossa vuosikatteeksi oli arvioitu 1.816.265 euroa, joka talousarviomuutoksen jälkeen oli 1.163.915 euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate oli 1.621.480,25 euroa. Ylijäämää syntyi poistojen sekä varausten ja rahastojen muutosten jälkeen 543.365,49 euroa. Kunnalla ei ole taseessa katettavia alijäämiä aikaisemmilta vuosilta.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
ulkoiset toimintatuotot ja -kulut	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2330	2546
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-10121	-24027
Toimintakate	-7791	-21481
Verotulot	6005	10237
Valtionosuudet	3817	12490
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	24	14
Muut rahoitustuotot	12	74
Korkokulut	-284	-92
Muut rahoituskulut	-162	-2
Vuosikate	1621	1240
Poistot ja arvonalentumiset	-1105	-1025
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	516	215
Varausten ja rahastojen muutokset	27	27
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	543	242
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	23,02	10,60
Vuosikate/Poistot, %	146,70	120,98
Vuosikate, euroa/asukas	581	440
Asukasmäärä	2789	2820

2.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1621	1240
Satunnaiset erät, netto		
Tulo-rahoituksen korjauserät	290	-43
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-912	-2059
Rahoitusosuudet investointeihin	123	430
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	200	47
luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 322	-385
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
<i>Lainakannan muutokset</i>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	4000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-450	-250
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-400	-3800
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	241	-292
Rahoituksen rahavirta	-609	-342
Rahavarojen muutos	713	-727
Rahavarat 31.12.	1796	1083
Rahavarat 1.1.	1083	1810
Rahavarojen muutos	713	-727
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	5707	1688
Investointien tulo-rahoitus, %	205,4 %	76,1 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,02	0,74
Lainanhoitokate	2,60	3,89
Kassan riittävyys, pv	56	15
Asukasmäärä	2789	2820

2.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

	2023	2022		2023	2022
	1 000	1 000		1 000	1 000
VASTAAVAA	€	€	VASTATTAVAA	€	€
A PYSYVÄT VASTAAVAT	29 686	31 693	A OMA PÄÄOMA	16 878	17 698
I Aineettomat hyödykkeet	318	400	I Peruspääoma	14540	15903
Aineettomat oikeudet	120	125	II Muut omat rahastot	0	0
Tietokoneohjelmat	34	48	III Ed.tilikauden yli-/alijäämä	1795	1554
Muut pitkävaik. menot	164	227	IV Tilikauden yli-/alijäämä	543	241
II Aineelliset hyödykkeet	20 903	21 538	B POISTOERO JA VAPAAEHT.		
Maa- ja vesialueet	2778	2774	VARAUKSET	238	265
Rakennukset	12470	11111	Poistoero	238	265
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4857	4840	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Koneet ja kalusto	230	248			
Muut aineelliset hyödykkeet	38	38	C PAKOLLISET VARAUKSET	160	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	530	2527			
			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	112	123
III Sijoitukset	8 465	9 755			
Osakkeet ja osuudet	6494	7784	Valtion toimeksiannot	0	0
Muut lainasaamiset	1971	1971	Lahjoitusrahastojen pääomat	109	121
			Muut toimeksiantojen pääomat	3	2
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0	0			
Valtion toimeksiannot			E VIERAS PÄÄOMA	14 983	16 094
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	36				
Muut toimeksiantojen varat			I Pitkäaikainen	8 201	8 708
			Lainat rahoitus- ja va.laitoksilta	7475	7925
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 649	2 487	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
I Vaihto-omaisuus			Saadut ennakot	0	0
Vaihto-omaisuus	0	10	Muut velat	726	783
II Saamiset	853	1395	II Lyhytaikainen	6 782	7 386
Pitkäaikaiset saamiset	0	0	Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	1000	1000
Lyhytaikaiset saamiset	853	1395	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4250	4650
Myyntisaamiset	308	411	Saadut ennakot	0	0
Lainasaamiset	311	276	Ostovelat	793	1005
Muut saamiset	222	546	Muut velat	86	84
Siirtosaamiset	12	162	Siirtovelat	653	647
IV Rahat ja pankkisaamiset	1796	1082			
VASTAAVAA	32 371	34 180	VASTATTAVAA	32 371	34 180

TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	52,87	52,55
Suhteellinen velkaantuneisuus %	123,30	63,68
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	2338	1795
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	838	637
Lainakanta 31.12. 1000 €	12 725	13 575
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 563	4 814
Lainasaamiset, 1000 €	1 971	1 971
Asukasmäärä	2 789	2 820
Lainat ja vuokravastuut 31.12.2023	12 728	13 583
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4,56	4,82

2.5. Kokonaistulot ja –menot

KOKONAISTULOT JA MENOT					
Ulkoiset	2023			2023	
TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	2330	18,86	Toimintakulut	10121	85,20
Verotulot	6005	48,62	Korkokulut	283	2,38
Valtionosuudet	3818	30,91	Muut rahoituskulut	3	0,03
Korkotuotot	24	0,19	Satunnaiset kulut	0	0,00
Muut rahoitustuotot	12	0,10	Tulorahoituksen korj.erät	0	0,00
Satunnaiset tuotot		0,00	-Pakollinen varaus	-160	-1,35
Tulorahoituksen korj.erät		0,00	- Muut oikaisut	-130	-1,09
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	0	0,00	Investoinnit		0,00
- Pakollinen varaus	-160	-0,67	Käyttöomaisuusinvestoinnit	912	7,68
Investoinnit		0,00	Rahoitustoiminta		0,00
Rahoitusosuudet investointeihin	123	1,00	Antolainasaamisten lisäykset	0	0,00
Pys.vastaavien hyöd. luovutustu- lot	200	1,62	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	450	3,79
Rahoitustoiminta		0,00	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	400	3,37
Antolainasaamisten vähennykset	0	0,00	Oman pääoman vähennykset		0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,00	Kokonaismenot yhteensä	11879	100,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,00			
Oman pääoman lisäys	0	0,00			
Kokonaistulot yhteensä	12352	100,63			

Täsmäytys:

Kokonaistulot – kokonaismenot= 12.352-11.879= 473

Muut maksuvalmiuden muutokset – Rahavarojen muutos = 241–714 = -473

2.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

2.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistetty (kpl)	Ei yhdistetty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	1	
Muut yhtiöt	1	
Osuuskunnat	0	
Yhdistykset		
Säätiöt		
Kuntayhtymät	2	
Osakkuusyhteisöt	2	
Muut omistusyhteisyydet	0	
Yhteensä	8	

2.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestyks-määräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Lappajärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt 18.6.2018 konserniohjeen, joka on tullut voimaan 1.8.2018. Konserniohje sisältää ohjeistusta konsernin toiminnan puitteille. Hallintosääntö määrittelee konsernijohtoon, sen tehtävät ja toimivallan jaon. Konserneja on ohjeistettu talousarviossa asetetuilla tavoitteilla. Konserniohje tul-laan päivittämään vuoden 2024 aikana.

Kunnanhallitus on käsitellyt mahdollisuuksien mukaan kuntaan saapuneet kokouskutsut ja esityslistat sekä an-tanut hallintoelimissä kuntaa edustaville henkilöille ohjeita kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Konsernijohtoon päätökset eivät oikeudellisesti sido tytäryhteisöjen toimielimiä. Konsernijohto voi kuitenkin ohjata kunnan valitsemien edustajien kannanottoja ilmaisemalla kunnan kannan käsiteltävään asiaan. Konser-niin kuuluville yksiköille on lähetetty viesti, jossa on pyydetty toimittamaan yhtiökokouskutsut kunnalle. Kon-serniohjeistusta on tarkoitus kehittää jatkossa.

Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konsernioh-jeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- KOY Lappajärven Vuokratalot (omistusosuus 100,0 %)
- Lappajärven Virastotalo Oy (omistusosuus 62,84 %)
- Lappajärven LomaGolf Oy (omistusosuus 26,9 %, äänistä 74,8 %)
- Lappajärven Lämpö Oy (omistusosuus 100,0 %)

Muut konserniyhtiöt:

- Etelä-Pohjanmaan liitto Ky	(omistusosuus 1,78 %)
- Järviseudun Koulutuskuntayhtymä	(omistusosuus 28,98 %)
- JärviS-Energia Oy	(omistusosuus 33,3 %)
- Kivitippu Spa Oy	(omistusosuus 4,5 %).

2.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Lappajärven Vuokratalot

Vuokratalojen asuntoja oli tyhjillään 72 kpl (3645 m²) kertomusvuoden lopussa. Eniten tyhjillään olevia asuntoja oli Mynkelinmäellä, jossa oli vapaana 23 kpl kaksioita (1310,5 m²) ja palvelutalolla, jossa oli tyhjänä 19 kpl yksiöitä sekä Harjulan pienkoti (652 m²). Harjun rivitaloilla oli tyhjänä kaksio, kaksi kolmiota ja kaksi neliötä (394 m²), Taavetinmatissa kolme kaksiota (191 m²), Timontaavi II-talon kaikki asunnot (529,5 m²) sekä Tupsulän rivitalolla yksiö ja kaksi kaksiota (128 m²). Asunto-osakkeista oli tyhjänä kaksi yksiötä (71,5 m²) Itäkylänrivin ja Karvalanrivin rivitaloissa sekä kaksi kaksiota (126,5 m²) Taavinrivin rivitaloissa.

Suunnitelmat tuleville kausille: Taloyhtiö jatkaa Mynkelinmäen asuntojen vaatimia peruskorjauksia Lappajärven kunnan myöntämän 300.000,00 euron lainan avulla ja kiinteistölle tehdyn kuntotutkimuksen sekä korjaustyöselostuksen pohjalta. Tässä työssä taloyhtiö käyttää JAMI Lappajärven yksikön rakennuspuolen opiskelijoita. Muut korjaustoimet priorisoidaan kiinteistöjen käyttötarpeen ja korjauskulujen perusteella. Edetään korjauksissa Rakennuttajan Laskentavoima Oy:n tekemän PTS:n mukaisesti taloudellisten mahdollisuuksien mukaan ja toteutetaan WSP Finland Oy:n strategiaa kiinteistöjen käytöstä poistamiseen. Tulevina kausina taseesta alaskirjataan kiinteistöjen arvoa voimakkaasti ja nostetaan poistoprosentti kaikissa kiinteistöissä 4 prosenttiin.

Tähän mennessä kiinteistöistä on tyhjäty seuraavat: Harjuntie 2 asunnot 1 - 8 ja pienkoti, Mynkelintie 12 asunnot 1 - 8, Taavinkuja 10 asunnot 1 - 9 sekä Koulutie 34 (Rantakankaan asuntola) asunnot 1 - 4 ja päiväkot. Kaikkiaan asuintiloja on tähän mennessä tyhjäty 31 kpl.

Kiinteistöhuolto, ulkoalueiden kunnossapito ja toimistoajan ulkopuolinen kiinteistöpäivystys on hoidettu ostopalveluna 1.1.2022 alkaen Lappajärven kunnan tekniseltä toimelta.

Lappajärven Lämpö Oy

Yhtiön hallitus kokoontui neljä (4) kertaa.

Lappajärven Lämpö Oy:llä oli Kuntarahoitus Oyj:ltä kuntayritystodistusohjelman mukainen lyhytaikainen laina. Lainasta on maksettu vuonna 2023 korkojen osuus, noin 35.000,00 euroa. Lainamäärä 31.12.2023 on 978 000 euroa.

Lappajärven Lämpö Oy:n liikevaihto nousi vuonna 2023 153.000,00 eurolla. Tilikauden 2023 voitto oli 19.105,19 €. Liikevoitto (-tappio) parani edellisvuoteen verrattuna noin 60.000,00 eurolla.

Lappajärven Lämpö Oy tuottaa lämpöä kahdella laitoksella. Vanhempi biolämpökeskus on otettu käyttöön vuonna 2004 ja uusi biohöyrylämpökeskus vuonna 2012. Laitosten yhteisteho on 8,5 MW. Lämpö tuotetaan palaturpeella ja puuhakkeella. Huippukulutuksen aikana käytettiin lisäksi raskasta polttoöljyä.

Kaukolämpöverkoston pituus on n. 9 km. Kaukolämpöön on liitetty keskustan alueella lähes kaikki suurimmat kiinteistöt ja merkittävä osa teollisuusalueen tuotanto- ja varastorakennuksista.

Lämpötariffi koostuu liittymismaksusta, perusmaksusta ja energiamaksusta. Liittymismaksu on kertaluonteinen ja peritään kiinteistön liittyessä kaukolämpöön. Liittymismaksun suuruus riippuu tilausvesivirrasta. Perusmaksu on vuotuinen kiinteä maksu, joka määräytyy niin ikään asiakkaan tilausvesivirran mukaan. Energiamaksu määräytyy polttoaineiden hinnan sekä lämmön tuotantoon ja jakeluun liittyvien kustannusten perusteella. Energiamaksu oli vuoden 2023 lopussa oli 70,0 €/MWh alv 0%. Energiamaksu on sama kaikille asiakkaille.

Laitosten hoidosta vastaa Järviseudun Huolto- ja Asennuspalvelu Oy.

Toiminta:

Vuonna 2023 myytiin energiaa noin 12000 MWh. Tuotetun energian määrä mittareiden mukaan oli noin 13500 MWh. Kankaantien laitoksen osuus tuotetusta lämmöstä on noin 75 % ja Hyttisentie laitoksen osuus noin 25 %.

Polttoaineet:

Vuonna 2023 kilpailutettiin palaturpeen toimitus. Kilpailutuksen voitti Vapo Oy. Sopimus on yksivuotinen.

Korjaukset ja kunnossapito:

Planora toteutti vuonna 2023 Tupsulan alueen selvityksen. Selvityksen tuloksena katsottiin, ettei investointi ole kannattava toteuttaa.

KPA-laitos on otettu käyttöön vuonna 2004 ja laitos on ollut lämmöntuotannossa pian 20 vuotta (vuonna 2023). Biohöyrylaitoksen valmistumisen jälkeen vuodesta 2012 lähtien KPA-laitos on toiminut lähinnä huippu- ja varatehon tuotannossa. KPA-laitoksen korvaaminen uudella biolaitoksella on ajankohtaista seuraavan viiden vuoden aikana laitoksen ikääntymisen takia. KPA-laitoksen biokattilasta saatava teho on laskenut 2,0 MW:n nimellistehosta, mikä lisää öljykattiloiden käyttöä talven huippupakkasilla.

KPA-laitos esitetään korvattavaksi uudella biokattilalla, jonka nimellisteho olisi eri vaihtoehtoissa joko 1,0 MW tai 2,0 MW. Uuden biokattilalaitoksen hankintaa varten on kysytty kattilalaitosten toimittajilta alustavat budjettihinnat uuden kattilalaitoksen kokonaiskustannuksista, mitkä sisältävät myös polttoainevaraston sekä perustusten ja maarakennustöiden kustannukset. Biolämpölaitoksessa käytettävänä polttoaineina vaihtoehtona on joko hake tai pelletti. Uuden 2,0 MW biolämpölaitoksen kustannusarvio on noin 2.000.000,00 euroa.

Laitoksilla tehtiin vuoden 2023 aikana normaalit kunnossa- ja ylläpitoon liittyvät huollot, korjaukset ja hoitotyöt.

Vuonna 2023 uuden laitoksen hyötysuhdetta nostettiin niin, että parhaillaan laitokset antoivat 100 %:n tuotantotehon. Hyötysuhdetta saatiin nostettua Planora Oy:n selvitysten mukaisilla asetusten muokkauksella.

Kiinteistö Oy Lappajärven Virastotalo

Lappajärven kunta omistaa osakekannasta 62,84 % ja yhtiökokousedustajia on kaksi.

Kiinteistöllä on tehty vähäisiä huolto- ja korjaustöitä. Yhtiön haasteena on matala käyttöaste, jota tulisi saada nostettua, etenkin kun käyttökulut ovat kasvaneet vuosittain. Tilikauden tulos on n. 64.000 euroa tappiollinen, jota osittain selittää n. 72.500 euron poistot. Yhtiöllä on lainaa Aktia Pankki Oyj:ltä.

Lappajärven Loma-Golf Oy

Kauden 2023 toiminnan haastavin tekijä oli keliolosuhteet sekä Hotelli Kivitipun epävarma toiminta. Vaihteleva talvi ja kylmä kevät viivästytti kentän avausta. Kaskenmäki avattiin vasta 13.5.2023 ja Nykälä kauden avauskiisaan 20.5.2023. Kentät saatiin hyvään kuntoon juhannukseen mennessä ja hyvä taso säilytettiin kesän rankkoista sateista huolimatta. Lämmin ja sateinen syyskuu houkutteli vielä runsaasti pelaajia.

Nykälän leikkuun automatisointi (pois lukien viheriöt) toteutettiin kokonaisuudessaan kauden 2023 aikana. Uuden toimintamallin aloittamisen ja keliolosuhteiden mukanaan tuomista haasteista huolimatta automatisoitu leikkuu todisti jo ensimmäisellä kaudella etunsa perinteiseen toimintamalliin verrattuna.

Kirjattuja pelikierroksia kertyi noin 13 500. Suurin pudotus tapahtui vieraspelaajien kierroksissa vilkkaimman sesongin aikana sekä kilpailuihin osallistumisissa. Järviseudun Golfseuran jäsenistön pelattujen kierrosten määrä sen sijaan oli lievässä nousussa.

Tilikauden tulos oli poistojen jälkeen negatiivinen.

2.6.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntakonsernin tuleva kehitys myötäilee pääosin kunnan kehitystä. Kunnan asukasluku vähenee vuosittain, mikä jossain määrin vaikuttaa mm. asuntojen kysyntään. Siihen vaikuttaa myös kunnan työllisyystilanne, mikä viime vuosina on ollut varsin hyvä.

Lappajärven Lämpö Oy on perustettu vuonna 2014. Yhtiössä on kaksi lämpölaitosta, Kankaantiellä ja Hyytisen- tiellä. Hyytisentien laitos tulee lähivuosina korvata uudella biolaitoksella. Uuden biolaitoksen hankintaa varten on kysytty kattilalaitosten toimittajilta alustavia hintoja uuden kattilalaitoksen kokonaiskustannuksista, mitkä sisältävät myös polttoainevaraston sekä perustusten ja maarakennustöiden kustannukset. Uuden 2,0 MW bio- lämpölaitoksen kustannusarvio on noin 2,0 milj. euroa.

KOY Lappajärven Vuokrataloille on tehty kiinteistöstrategia, jonka mukaan kiinteistöille pitäisi tehdä merkittä- viä peruskorjauksia. Niiden toteuttaminen on haastavaa vuokratalojen taloustilanteen vuoksi. Tilannetta hel- potti jonkin verran kunnan sijoitus yhtiöön vuonna 2018. Kunnanvaltuusto on 19.4.2021 § 18 päättänyt yksi- mielisesti hyväksyä, että Lappajärven Vuokrataloille myönnetään 300.000,00 euron laina 12 vuoden ajaksi Mynkelinmäen yhden luhtitalon ja alueen saneeraukseen sekä käytössä olevien vuokratalojen asuntojen vesi- johtojen korjaamiseen. Saneerausta toteutettiin vuonna 2023. KOY Lappajärven Vuokratalot on tehnyt merkit- täviä poistoja, mikä on heikentänyt yhtiön tulosta.

Virastotalon haasteena on matala käyttöaste, jota tulisi saada nostettua talouden vakauden parantamiseksi.

Lappajärven Loma-Golf Oy on investoinut alueiden hoidon automatiikkaan, mikä on todettu hyväksi valinnaksi. Yhtiö valmistelee yhtiöjärjestyksen muuttamista vuoden 2024 aikana.

Järviseudun Sähkövoiman kuntayhtymä on muutettu osakeyhtiöksi, jossa osakkaina ovat Alajärven kaupunki sekä Vimpelin ja Lappajärven kunnat tasaomistuksilla.

2.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonta tarkoittaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnassa on erityisesti seurattava valtuuston tytäryhteisöille asetta- mien tavoitteiden toteutumista. Konsernivalvonnassa seurataan myös riskienhallintajärjestelmien toimivuutta tytäryhteisöissä.

KuntaL 25 a §:n nojalla konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kunta- konsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan konsernijohtoon kuuluu kunkin kunnan konserninhallituksen ja konsernivalvonnan järjestäminen.

Kunnanhallitus on käsitellyt myös konserniin kuuluvien yhteisöjen kokouskutsut ja esityslistat aina kun ne on kuntaan saatu. Tiedonkulku on toiminut kohtuullisesti.

Lappajärven kunnan konserniohje hyväksyttiin vuonna 2018. Siinä määritellään mm. asiat, joista tytäryhtiöillä on velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa. Konserniohjeen ajanmukaisuus tullaan tarkastelemaan.

Tytäryhtiöiden kunnan yhtiökokousedustajat ovat pääosin luottamushenkilöitä, samoin kuin hallitusten edustajat. Kuntakonserniin kuuluvia pyydettiin toimittamaan Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston edellyttämät tilinpäätöstiedot.

2.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA	TP 2023	TP 2022
Toimintatuotot	6483	12656
Toimintakulut	-13889	-35160
Osuus osakkuusyht.voitosta (tappiosta)	54	6
Toimintakate	-7 352	-22 498
Verotulot	6005	10236
Valtionosuudet	3817	14345
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	41	16
Muut rahoitustuotot	23	98
Korkokulut	-357	-148
Muut rahoituskulut	-162	-27
Rahoitustuotot ja -kulut	-455	-60
Vuosikate	2 015	2 023
Poistot ja arvonalentamiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1696	-2133
Poistot ja arvonalentamiset	-1696	-2133
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	319	-110
Tilinpäätössiirrot	0	42
Tilikauden verot	-7	-8
Laskennalliset verot	0	1
Vähemmistöosuudet	31	-17
Tilikauden yli/alijäämä	343	-92
Konsernituloslaskelman tunnusluvut:		
	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut %	46,7	36,0
Vuosikate/Poistot %	118,8	94,8
Vuosikate €/as	722	717
Asukasmäärä	2 789	2 820

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	TP 2023	TP 2022
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 015	2 022
Tilikauden verot	-7	-8
Tulorahoituksen korjauserät	235	-81
Toiminnan rahavirta	2 243	1 933
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 081	-2 560
Rahoitusosuudet investointeihin	123	431
Pys. vastaavien hyödykk. luovutustulot	238	46
Investointien rahavirta	-720	-2 083
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 523	-150
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	1
Antolainsaamisten vähennys	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	95	4 458
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-615	-904
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-687	-3 992
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 207	-438
Oman pääoman muutokset	-4	-365
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	-47	-8
Vaihto-omaisuuden muutos	22	-84
Saamisten muutos	729	-276
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	-234	575
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	470	206
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	-741	-596
Kassavarojen muutos	782	-746
Kassavarat 31.12.	3 948	3 721
Kassavarat 1.1.	3 166	4 467
Kassavarojen muutos	782	-746
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	-5223	-1509
Investointien tulorahoitus%	-210,3	-95,0
Laskennallinen lainanhoitokate	1,61	1,17
Kassan riittävyys (pv)	89	35

Konsernitase	TP 2023	TP 2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	596	757
Muut pitkävaikutteiset menot	154	218
Aineettomat hyödykkeet	750	975
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 128	4 246
Rakennukset	18 859	22 477
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 924	5 102
Koneet ja kalusto	1 229	1 725
Muut aineelliset hyödykkeet	43	57
Ennakkomaksut	124	235
Keskeneräisen hankinnat	508	2 479
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	632	2 714
Aineelliset hyödykkeet	29 815	36 321
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	2 792	2 810
Osakkeet ja osuudet	2 792	2 810
Muut lainasaamiset	160	163
Muut saamiset	0	1
Sijoitukset	2 952	2 974
PYSYVÄT VASTAAVAT	33 517	40 270
ARVOSTUSERÄT		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	45	64
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	53	18
Muut toimeksiannot	22	3
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	120	85
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	185	399
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset		
Lainasaamiset	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	596	1 398
Lainasaamiset	23	84
Muut saamiset	299	737
Lyhytaikaiset saamiset	918	2 219
Siirtosaamiset	26	268
Saamiset	944	2 487
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet		
Muut arvopaperit	22	21
Rahoitusarvopaperit	22	21
Rahat ja pankkisaamiset	3 926	3 700
Vaihtuvat vastaavat	5 077	6 607
VASTAAVAA	38 714	46 962

Konsernitase	TP2023	TP2022
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	14 540	15 902
Muut omat rahastot	0	0
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 640	2 671
Tilikauden yli/alijäämä	343	-92
Oma pääoma	17 523	18 481
Vähemmistöosuudet	3 095	3 153
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	160	125
Pakolliset varaukset	160	125
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	44	63
Lahjoitusrahaston pääomat	112	124
Muut toimeksiantojen pääomat	39	20
Toimeksiantojen pääomat	195	207
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras po	8 228	12 760
Pitkäaikainen koroton vieras po	795	821
Muut velat	240	242
Laskennalliset verovelat	0	18
Pitkäaikainen	9 263	13 841
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	1 000	1 000
Lyhytaikainen korollinen vieras po	5 332	6 232
Lainat muilta luotonantajilta	0	41
Lyhytaikainen koroton vieras po	2 146	3 882
Lyhytaikainen	8 478	11 155
VIERAS PÄÄOMA	17 741	24 996
VASTATTAVAA	38 714	46 962

Konsernin tunnusluvut	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	53,26	46,07
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	108,8	67,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	2 983	2 579
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1070	915
Konsernin lainat, €/asukas	5220	7104
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	14 560	20 032
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	160	163
Kunnan asukasmäärä	2789	2820
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	14 563	20 304

2.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

2.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen 516.578,36 euroa käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan poistoeroa lukion rakennuksesta 26.787,13 euroa
- tilikauden 2023 näin muodostuva ylijäämä on 543.365,49 euroa, joka siirretään tilikauden yli-/alijäämättilille.

2.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 1.795.340,10 euroa. Vuoden 2023 tilinpäätös kasvattaa tilikauden ylijäämän (543.365,49 euroa) verran taseeseen kertynyttä ylijäämää.

Kuntalain 118 §:n mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuuden harkinnanvaraista korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;

- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

3 Talousarvion toteutuminen

3.1 Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Konserniohjauksen kannalta kunnanvaltuusto edellytti, että kunnan määräämisvallassa olevat ulkopuoliset toimijat laativat oman talousarvionsa siten, ettei se ole ristiriidassa kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman kanssa. Kunnanvaltuusto edellytti, että niissä yhtiöissä, joissa kunta on vähemmistöosakas, kunnan edustajat pyrkivät toimimaan kunnanvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt

KOY Lappajärven Vuokratalot	100 %
Lappajärven Virastotalo Oy	62,8 %
Lappajärven Lämpö Oy	100 %
Lappajärven Loma-Golf Oy	74,8 %

KOY LAPPAJÄRVEN VUOKRATALOT

Tavoite	TA 2023	Toteutuma
Tilojen käyttöaste	n. 60 %	Toteutui.
Talouden tervehdyttämissuunnitelma	toteutetaan mahdollisuuksien mukaan	Toteutui.
Valmistellaan asiakirjat ARA:n avustushakua varten	haetaan avustusta	Avustusta ei haettu.
Tilikauden tulos	>0	Ei toteutunut.

LAPPAJÄRVEN VIRASTOTALO OY

Tavoite	TA 2023	Toteutuma
Tilojen käyttöaste	70 %	Ei toteutunut.
Taloussuunnitelma	suunnitelman toteutus	Toteutui.
Tilikauden tulos	>0	Ei toteutunut.

LAPPAJÄRVEN LÄMPÖ OY

Toimitusjohtaja on Juha-Matti Näykki ja hallituksen jäsen, pj, Ville Väkeväinen.

Lappajärven Lämpö Oy:n päätarkoitus on tuottaa lämpöä sopimusasiakkailleen. Arvioitu tuotantomäärä vuonna 2023 on n. 12 000 MWh. Polttoaineina käytetään palaturvetta, puuhaketta ja öljyä, joiden osuus jakaantuu 5000/8000/2000 MWh. Laitoksien hyötysuhteeksi on arvioitu 0,8. Öljyä käytetään tasaamaan kulu-
tushuippuja.

Talvikaudelle 2023 oli energiapuuta varastossa vanhojen kauppojen myötä. Vanhan varaston koko oli noin 2000 k-m3. Vuoden 2023 aikana hankittiin energiapuuta 611 k-m3 Hakeurakointi Palojärvi Oy:n kautta.

Vuoden 2023 aikana tehtiin myös palaturpeen kilpailutus vuodelle 2024. Sopimuskumppaniksi valikoitui Vapo Oy.

Vuoden 2023 alussa nostettiin kaukolämmön energiataksaa. Nykyinen voimassa oleva taksa on 70,0 €/MWh alv 0 %.

Pro Economica Taloudenohjausohjelmiston käyttöä jatketaan.

Tavoitteeksi asetettiin kuntarahoituksen yritystodistustalainan lyhentäminen 40.000,00 eurolla, mutta yhtiön hallitus päätti maksaa vain korot ja näin ollen vakauttaa yhtiön taloudellisen tilanteen. Normaalisti yhtiö on lyhentänyt lainaa 80.000,00 € vuodessa.

Kankaantien laitoksen vuosihuolto tehtiin heinäkuussa, jolloin Värjäämö ei käytä höyryä. Hyytisentien laitoksen vuosihuolto tehdään syksyllä ennen lämmityskauden alkua.

Tupsulan alueen selvitys tehtiin loppuun vuoden 2023 aikana. Selvityksen mukaan ei ole kannattavaa liittää selvityksen mukaisia kiinteistöjä kaukolämpöyhtiöön. Verkostoa uusittiin/korjattiin tarpeen mukaan.

Tavoite	TA 2023	Toteutuma
Taloudellinen kannattavuus	lainan lyhennys suunnitelman mukaan	Ei toteutunut.
Tilikauden tulos	>0	Ei toteutunut.

LAPPAJÄRVEN LOMA-GOLF OY

Tavoite	TA 2023	Toteutuma
Talous- ja toimintasuunnitelma	tehty	Osittain.
Tilikauden tulos	>0	Ei toteutunut.

Kuntayhtymät

Järviseudun koulutuskuntayhtymä	28,98 %
Järviseudun Sähkövoima ky/JärviS-Energia Oy	33,33 %
Etelä-Pohjanmaan liitto	1,78 %

3.2 Käyttötalouden toteutuminen

3.2.1 Yleishallinto

Yleishallinto huolehtii kunnanvaltuustolle, kunnanhallitukselle ja muille yleishallintoon sijoitetuille toimielimille kuuluvista asioista ja vastaa kunnan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä sekä huolehtii omalta osaltaan siitä, että tehokkaasti ja taloudellisesti tuotettuja laadukkaita kuntapalveluja on saatavissa vähintään siinä määrin, mitä laki edellyttää. Niin ikään yleishallinto koordinoi muita hallintokuntia toimimaan yhteisten periaatteiden mukaisesti kuntastrategian viitoittamaan suuntaan ja vastaa kunnan toimintojen ja talouden ohjauksesta. Yleishallinto tuottaa tukipalveluja kunnan muille hallintokunnille.

3.2.1.1 Luottamushenkilöhallinto

Toiminnan kuvaus

Kunnassa siirryttiin ns. hiljaiseen valiokuntamalliin 2021 ja toimielinorganisaatio uudistettiin. Nykyiset toimielimet ovat: kunnanhallitus, hyvinvointivaliokunta, tekninen valiokunta ja kehitysvaliokunta. Kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet valitaan valtuutettujen tai varavaltuutettujen keskuudesta. Puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi valitaan vain valtuutettuja.

Valiokuntien varsinaisiksi jäseniksi valitaan vain valtuutettuja tai varavaltuutettuja, jollei valtuusto ennen valiokunnan nimeämistä toisin päättä. Puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi valitaan vain valtuutettuja.

Luottamushenkilöhallinnon tulosalueeseen kuuluvat vaalit, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus, kunnanvaltuusto ja muut toimikunnat. Kunnanvaltuusto vastaa kunnan strategisesta päätöksenteosta, kunnan tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Keskusvaalilautakunta vastaa lakisääteisten vaalien sekä mahdollisten kansanäänestysten järjestämisestä kunnassa.

Kunnanvaltuusto määrittä kunnan kehittämistavoitteet ja antoi hyväksymällään talousarviolla taloudelliset voimavarat palveluiden ja toimintojen järjestämiselle. Kunnanvaltuusto piti 5 kokousta ja käsiteli 78 asiaa.

Kesäkuussa valittiin uusi kunnanhallitus ja valtuuston puheenjohtajisto. Kunnanhallituksen puheenjohtajana jatkaa Ville Ala-aho ja valtuuston puheenjohtajaksi valittiin Heikki Honkaniemi. Kunnanhallituksessa vaihtui kaksi jäsentä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi hallintosäännön 24.4.2023 ja sitä päivitettiin syksyllä kirjastotoimen osalta. Hyväksyttiin uusi kuntastrategia, jonka visio on Hyvän elämän ja elämysten paikka Euroopan suurimman kraatterijärven rannalla.

Kunnanvaltuusto päätti järjestää tonttikampanjan ajalla 1.6. – 31.12.2023, jonka aikana kunnalta ostettavista asuntotonteista annetaan 50 %:n alennus. Alennuksen edellytyksenä on, että pykälätekstin rakentamisveloitteen ehdot täytyvät. Valtuusto hyväksyi uuden Lappajärvi-paketin säännöt.

Toimintaa ohjaamaan hyväksyttiin kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Järvisseudulle hyväksyttiin samansisältöinen kotouttamisohjelma vuosille 2023 – 2026.

Laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2017 – 2021 ja hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021 – 2025 hyväksyttiin.

TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle 1.1.2025 ja tätä varten perustettiin valmisteluryhmä, joka teki tiivistä yhteistyötä koko vuoden. Etelä-Pohjanmaan itäiset kunnat perustivat Kuntayhtymä Kympin, jonka perussopimuksen ja järjestämissuunnitelman kunnanvaltuusto hyväksyi.

Talouden tasapainottamiseksi tehtiin toimintasuunnitelma vuosille 2023 – 2026.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Kunnanhallituksen muut tehtävät on määritelty hallintosäännössä. Kunnanhallitus kokoontui 21 kertaa ja käsitteli 234 asiaa.

Päätöksistä ei ole tehty oikaisuvaatimuksia vuonna 2023.

Tilintarkastusyhteisöksi valittiin kilpailutuksen jälkeen neljän vuoden ajaksi KPMG Oy Ab.

Kunnanhallitus hyväksyi Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen.

Kuntien välistä yhteistyötä tehdään mm. yhteisten vanhus- ja vammaisneuvostojen kautta, joille hyväksyttiin toimintasäännöt.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa solmittiin yhteistyösopimuksia mm. työllisyydenhoidosta ja aamu- ja iltapäivähoidosta, henkilötietojen käsittelystä jne.

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta saatiin 160.000 euroa.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Asioiden käsittelyaika viivytyksetöntä	Aika	alle 3 kk vireilletulosta	Toteutui.
Päätösten toimeenpano	Aika	päätösten tiedoksianto 10 päivää päätöksenteosta	Toteutui.
Päätöksistä tiedottaminen	Saavutettavuus ja aika	Päätöksistä tiedotetaan lehdistölle 2 pv:n kuluessa päätöksistä ja pöytäkirjat julkaistaan kunnan kotisivuilla 5 pv:n kuluessa.	Toteutui.

Luottamushenkilöhallinto	TP 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	6401,52	6.300		6.300	5.364	936,00
Toimintamenot	-221.174,27	-255.210		-255.210	-189.185,63	-66.024,37
Toimintakate	-214.772,75	-248.910		-248.910	-183.821,63	-65.088,37

3.2.1.2 Yleiset toimistopalvelut

Toiminnan kuvaus

Yleisten toimistopalvelujen tulosalueeseen sisältyvät hallintotoimisto, työterveys, työsuojelu ja muut henkilöstömenot.

Toiminta

Tiedotettiin kunnan valmisteilla olevista asioista ja päätöksistä. Päätökset pantiin täytäntöön niiden saatua lainvoiman. Otettiin käyttöön ilmoituskanava, joka mahdollistaa työ- ja virkasuhteessa työskenteleville henkilöille mahdollisuuden tehdä ilmoitus, jos henkilö havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla. Vuoden aikana ei tullut yhtään ilmoitusta. Kunnanhallitus hyväksyi pienhankintaohjeen. Suomi.fi-palvelun käyttö laajeni.

Hyväksyttiin henkilöstö- ja koulutussuunnitelma vuosille 2023-2024 ja Työterveyshuollon toimintasuunnitelma vuodelle 2023.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Sähköisiä palveluita tarjolla	Palveluiden määrä	Sähköisten palveluiden käyttö lisääntynyt	Uutena käyttöön whistle-blower-ilmoituskanava
Henkilöstön työhyvinvointi	Sairauspoissaolot ja henkilöstön vaihtuvuus	Sairauspoissaolot alle keskiarvon. Henkilöstön viihtyvyys työssä. Tarjotaan työhyvinvointia tukevia palveluita henkilöstöä kuunnellen.	Toteutui. Toteutui. Aikaisempien palvelujen lisäksi tarjottiin viikottainen vuoro liikuntahallissa sekä golf-etu.
Ammattitaitoinen henkilöstö	Koulutus ja kurssit	Tavoitteena ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Kouluttautumista suositellaan.	Henkilöstö on ammattitaitoista ja jonkin verran osallistuttiin koulutuksiin.

Yleiset toimistopalvelut	TP 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Bud-jetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	67.423,48	20.250		20.250	3.924,29	16.325,71
Toimintamenot	-334.214,15	-368.770		-368.770	-306.146,45	-62.623,55
Toimintakate	-266.790,67	-348.520		-348.520	-302.222,16	-46.297,84

3.2.1.3 Muu yleishallinto

Toiminnan kuvaus

Muu yleishallinto pitää sisällään mm. Etelä-Pohjanmaan liitto ry:n, Suomen kuntaliitto ry:n ja Kunta- ja hyvinvointialueyhtenäisyyden ry:n yhteistoimintaosuudet sekä yhteisöjen jäsenmaksut, Teosto- ja Gramex-maksut sekä verotuskustannusten maksuosuuden.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Yhteistyötahojen kontaktointi	Kontaktit	Yhteistyön parantaminen eri tahojen kanssa.	Toteutui.

Muu yleishallinto	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-mu	Bu+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	74.723	31.600	77.000	108.600	103.092,96	5.507,04
Toimintamenot	-181.659,31	-137.100	-77.000	-214.100	-176.999,86	-37.100,14
Toimintakate	-106.936,31	-105.500		-105.500	-73.906,90	-31.593,10

Yleishallinto yht.	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-mu	Bu+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	148.548	58.150	77.000	135.150	112.381,25	22.768,75
Toimintamenot	-748.035,63	-761.080	-77.000	-838.080	-672.331,94	-165.748,06
Toimintakate	-599.487,63	-702.930		-702.930	-559.950,69	-142.979,31

3.2.2 Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen peruspalvelut tuotti Alajärven kaupunki. Vuoden alusta palvelut siirtyivät Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tuottamiksi. Oli selvää, että vielä vuoden 2023 puolella tulisi perusturvaan liittyviä tuloja ja menoja, niin tästä syystä tehtiin sopimus kustannusten/tulojen jakamisen perusteista perusturvan toiminnan päättymisen jälkeen.

Projektit	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-7.606,25				15.602,75	15.02,75
Toimintakate	-7.606,25				15.602,75	15.02,75

Terveyspalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-5.882.059,79	-80.000		-80.000	-83.262,90	3.262,90
Toimintakate	-5.882.059,79	-80.000		-80.000	-83.262,90	3.262,90

Hoito- ja hoivapalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-5.388.141,00					
Toimintakate	-5.388.141,00					

Sosiaalipalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-2.895.130,82					
Toimintakate	-2.895.130,82					

Sosiaali- ja terv. toimi	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muu-tos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poik-keama
Toimintamenot	-14.172.937,86	-80.000		-80.000	-98.865,65	18.865,65
Toimintakate	-14.172.937,86	-80.000		-80.000	-98.865,65	18.865,65

3.2.3 Sivistystoimi

Kunta järjestää esi-, perus- ja lukiokoulutuksen; muusta toisen asteen koulutuksesta vastaa Järviseudun koulutuskuntayhtymä eli Jami. Jamin tiloissa opetusta järjestää myös Sedu. Eri-ikäisten vapaa-ajan ohjattua toimintaa sekä taiteiden perusopetusta järjestävät Järvilakeuden kansalaisopisto ja Härmänmaan musiikkiopisto, joille kunta maksaa kannatusmaksua tai kuntaosuudet opetuksesta. Sivistystoimi ylläpitää kouluverkkoa, johon kuuluu Lappajärven yhteiskoulu keskustassa ja yksi kyläkoulu, 2-opettajainen Länsirannan koulu.

Hyvinvoinnin ja sivistyksen toimialaan liittyvät sivistyksen perustyön lisäksi kirjastopalvelut sekä vapaa-aikapalvelut. Vuonna 2022 aloitettiin järjestelmällinen työskentely hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuiden lisäosaa eli HYTE-kertoimien toimintaa kuvaaviin prosessi-indikaattorien mittareista. Työtä hyvinvointikehittämisen eteen on jatkettu vuonna 2023. Koko kunnan sähköinen hyvinvointikertomus tuotettiin vuoden 2023 aikana.

Lappajärven kunta on saanut valtionosuuslaskelmassa hyvän palautuksen vuonna 2023. Lisäksi ennakoiva vuoden 2024 arvio näyttää positiivista kehittymistä. Vuoden 2023 HYTE-kerroin valtionosuuspalautus oli 56 482 €. Vuoden 2024 arvio Lappajärven kunnan HYTE-kertoimen osalta on 0,70 (väestöllä painotettu 1,05), jonka suuruus valtionosuuspalautuksena on 57 527 €. Lappajärven vertailukunnat jäävät kertoimessa huomattavan paljon. Valtiovarainministeriö on ennakoanut, että arviolta vain alle 30 kuntaa saa HYTE-kertoimeksi 0,70 tai enemmän. (Valtiovarainministeriö valtionosuuslaskelmia 2024).

Investoinneista aloitettiin prosentti taiteeseen -hanke. Vuoden 2023 lopulla hankkeeseen oli taiteilijoiden portfoliohaku ja taidehankinnan toteuttaminen pyritään saamaan loppuun vuoden 2024 aikana. Investoinneista toteutettiin lukiorakennuksen puoleisten luokkien varustaminen älytauluilla.

Henkilöstömenojen toteumaprosentti oli 100,5, mikä on hyvä tulos kun verrataan palkkojen nousua vuoden aikana talousarvioon tehtyyn palkkavaraukseen. Palvelujen ostojen toteumaprosentti oli niinkin korkea kuin 118, mikä johtuu lähinnä varhaiskasvatuksesta. Vuokrat ovat ylittyneet kaikilla kustannuspaikoilla, mikä johtuu kunnan omasta toiminnasta. Tilikaudelle on tullut ylityksiä, jotka ovat suuria niin rahamäärällisesti kuin prosentuaalisesti. Näitä lähinnä varhaiskasvatuksen ja Härmänmaan musiikkiopiston ylityksiä on käsitelty hyvinvointivaliokunnassa tilikauden aikana. Varhaiskasvatuksen ylitys johtuu molempien kuntien talousarvion virheellisestä tekemisestä sekä palkkojen noususta ja sijaisten käytöstä toiminnassa.

3.2.3.1 Sivistystoimen hallinto

Hallinto keskittyi normaalin toiminnan ylläpitämiseen sekä hankkeiden hallintaan. Vuonna 2023 sivistystoimessa olivat taulukossa esitetyt hankkeet. Taulukossa on myös hankkeiden budjetointi. Harrastaminen Suomen malli -hankkeesta jouduttiin palauttamaan noin 10.000 euroa takaisin. Uusi hanke Harrastaminen Suomen malli 2023-2024 haettiin keväällä 2023 ja sen aloitus meni edellisen hankkeen kanssa päällekkäin. Hankkeelle 2022-2023 jäi perusopetuksessa hakematta jatkoaika. Suurin osa hankkeiden rahoituksesta on käytetty henkilöstön palkkaukseen.

TA2023

myönnetty **OMARAHOITUS**

HANKE	kp	KOKONAISBUDJETTI	avustus	OSUUS	käyttöaika
				0	
Kerho 2022	4357	7540.00	5278	2262	23.5.2022-31.12.2023
Harrastaminen Suomen malli 2022-23	4356	20625.00	16500	4125	1.8.2022-31.7.2023
Liikkuva koulu 2023	4359	27500	13750	13750	1.1.2023-31.12.2023
Koronalisä 23-24 (perusopetus)	4358	41052.63	39000	2052.63	26.10.2022-31.7.2024
Poikkeusoloavustus 2021 (lu)	4421	12880	12235	645	24.9.2021-31.7.2023
Koulunuorisotyöntekijä	4721	38888.89	35000	3888.89	1.1.2023-31.12.2024
Opiskeluhoultohanke 2023	4360	45385.71	31770	13615.71	1.1.2023-31.12.2024
Osaajan kuntaosuus	4347			1955.08	2023
Palvelutila-hanke	4617	12500.00	10000	2500.00	1.4.2022-31.5.2023
Alajärven SITKO-hanke	4111			2000	

Hyvinvointivaliokunta hyväksyi toimikautensa aikana mm. kulttuurikasvatussuunnitelman, harrastetakuumallin, perusopetuksen opetussuunnitelman päivityksiä ja perusopetuksen kehittämiskohteiden arvioinnin. Valiokunnassa käsiteltiin useampaan otteeseen Rantakankaan koulun siirtymistä. Myöhään kevättalvella tulleet aloitteen siirron perumisesta hankaloittivat jonkin verran siirron lopullista toteuttamista ja aiheutti henkilöstössä epätietoisuutta. Suunnitelman siirron toteuttamiseksi oli aloitettu jo hyvissä ajoin vuoden 2022 puolella.

Sivistystoimessa täytettiin viisi virkaa tai toimea, joihin saatiin pätevät tekijät. Ennen virkahakuja hyvinvointivaliokunta muutti virkarakennetta, minkä kunnanvaltuusto hyväksyi. Kirjaston henkilöstörakenteessa palattiin kirjastonjohtajakauteen.

Tavoitteiden toteutuminen

Sivistystoimi/ Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Opetusvirkojen riittävyys ja oikeanlainen virkarakenne	Virkarakenne on ajantasaistettu	Virkoihin on riittävät opetustunnit ja virkoja sekä tuntiopetajuuksia on oikea määrä verrattuna oppilaisiin.	Toteutunut. Virkoja lakkautettiin sekä muutettiin opetustarvetta vastaavaksi.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	106.204,01				121.291,24	-121.291,24
Toimintamenot	-104.336,25	-118.540		-118.540	-121.369,31	2.829,31
Toimintakate	1.867,76	-118.540		-118.540	-78,07	-118.461,93

3.2.3.2 Esi- ja perusopetus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Lappajärvellä perusopetusta annettiin kaikille luokka-asteille Lappajärven yhteiskoulussa ja alaluokkaikäisille (0. – 6. –luokat) Länsirannan koululla. Rantakankaan koulun oppilaat siirtyivät yhteiskoulun oppilaiksi syyslukukauden 2023 alusta. Yhteiskoulun tilat saatiin riittämään, kun yhdestä opetustilasta siirrettiin yläluokkien opetus lukion puolelle. Siirtyminen on sujunut hyvin, huoltajilta sivistystoimeen asti tullut palaute on ollut neutraalia tai positiivista. Koulukyytireitistö tarkistettiin vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Yhteiskoululla opetustilat ovat olleet kattavasti käytössä. Opetustilojen käyttö ei mene täysin uuden koulun tilasuunnittelun mukaisesti ja tämä on näkynyt mm. eteistilojen ahtautena ja levottomuutena yläluokkien välitunneilla. Välituntitoimintaa ja alueita muutettiin syyslukukaudella 7-9 luokkien osalta ja heille on tulossa päivittäisiä ulkoviikitoimintoja.

Vuoden 2023 opettajien tiimityöskentely muuttui syyslukukaudelle siten, että luokat 0.-6. jaettiin 0.-2.- ja 3.-6.-luokkien tiimeihin. Lisäksi koulussa toimii 7.-9.-luokkien ja erityisopetuksen tiimi. Digitutoreina työskentelevät opettajat ovat tarjonneet opettajille koulutusta ja tukea oppitunneille uusien laitteiden ja opetustapojen opetteluun ja sama toimintatapa jatkuu pysyvästi. Opettajille suunnattua Opeka-taitotasomittaristoa ei teetetty.

Oppilashuollon-tiimi on päivittänyt opiskeluhoollon käsikirjan, joka valmistui syyslukukaudella. Päivityksessä on huomioitu opetussuunnitelman muutokset, jotka ovat koskeneet oppilas- ja opiskelijahuoltolakeja. Oppilashuollon käsikirjassa kuvataan kunta- ja oppilaitostason toimintatavat opiskeluhoollissa. Erityisopetuksessa aloitti syyslukukaudella erityisluokanopettaja, jonka opetuksessa on käynyt pääasiassa luokkien 1-4 erityisen tuen oppilaita.

Kehityskeskustelut käytiin keväällä 2023; ensimmäistä kertaa kokeiltiin ryhmäkehityskeskusteluja. Keskustelut käytiin aineenopettajien kanssa oppiaineryhmittäin (esim. Äidinkielen opettajat ja matemaattisten aineiden opettajat). Ryhmissä olivat mukana sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen opettajat. Luokanopettajien ryhmät muodostettiin luokkatasojen mukaan. Erityisopettajat olivat oma ryhmänsä. Kehityskeskustelujen jälkeen opettajakunnalta kerättiin vielä palaute kehityskeskusteluista sekä kysyttiin mielipiteitä keskusteluissa esille nousseisiin kehitysideoihin. Kehitysideoihin palattiin syksyn suunnittelupäivässä. Kolme neljästä opettajasta haluaisi käydä seuraavankin kehityskeskustelun ryhmäkeskusteluna. Tavoitteena on, että joka toinen kehityskeskustelu olisi yksilökeskustelu ja joka toinen ryhmäkeskustelu.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Tvt-taitojen kehittäminen (oppilas+opettaja)	Opeka-taitotasomittari	Hyvä ja tasainen taitotaso, kehityssuunnitelma puutteita varten	Opettajille on järjestetty sisäisiä koulutuksia, oppilaiden tvt-laitteiden käyttö on lisääntynyt. Taitotasomittaus ei ole toteutunut
Työhyvinvointi ja viihtyvyys	Työtyytyväisyyskyselyt, kouluterveyskyselyt	Hyvä työ- ja kouluviihtyvyys	Kouluterveyskysely tehty. Työtyytyväisyyttä arvioitu kehityskeskustelujen yhteydessä.

Henkilöstön hyvä valmiustila muutoksiin: Oppilasmäärä Rantakankaan siirtyminen	Ennusteet ja niihin reagoiminen, suunnitelmat muutoksista	Hyvä ennakkointi ja riittävä valmiustila muutoshetkillä	Rantakankaan oppilaat mahtuivat hyvin yhteiskoulun tiloihin; riittävä määrä henkilöstöä opetusta varten. Oppilasnusteita tarkennettu useamman kerran lukuvuoden aikana.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	145.082,05	182.300		182.300	171.103,56	11.196,44
Toimintamenot	-2.800.969,92	-2.909.183	-20.650	-2.929.833	-2.990.834,09	61.001,09
Toimintakate	-2.655.887,87	-2.726.883	-20.650	-2.747.533	-2.819.730,53	72.197,53

3.2.3.3 Peruskoulujen yhteinen ja muu toiminta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Erityisopetukselle saatiin uuteen kouluun hyvät tilat toimia. Resurssien jakoa esikoululaisten hoitoon, aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä opetuksen avustamiseen on organisoitu uudelleen vuonna 2022 ja lukuvuonna 2022-2023 sekä syysksi 2023 sitä on tarkasteltu uusiksi. Korona-avustus käytetään lukuvuoden 2023-2024 aikana kokonaan yhden erityisopettajan palkkaukseen, joten lukuvuoden yhteiskoululla on neljä kolmen sijasta. Avustuksella palkattu opettaja on keskittynyt luokkiin 5.-6. sekä yläluokista luokkaan 7, koska 7. luokkia on vain yksi ja se on Lappajärven mittapuulla suurehko (23 oppilasta).

JOPO-toiminta päättyi kevätlukukauden 2023 loppuun. Tällä hetkellä sille ei ole tarvetta. Tarve arvioidaan lukuvuosi kerrallaan. Kunta on ollut mukana yhteisöllisen opiskeluhoollon hankkeessa vuodesta 2022, hanke sai jatkohankkeen vuodelle 2023 ja 2024. Vuoden 2023 hankerahalla on ollut palkattuna opiskeluhoollon asiantuntija, joka on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisesti kuraattorin, opinto-ohjaajan ja opettajien kanssa. Asiantuntijan työpanos on jakaantunut perusopetukseen ja lukiokoulutukseen 60 % sekä Jamin ja Sedun toisen asteen koulutukseen 40 %. Asiantuntija on ollut mukana mm. nivelvaihtelyssä, ryhmäyttämisessä, oppilaiden hyvinvoinnin edistämässä sekä erilaisten tapahtumien suunnittelussa ja vetämisessä (esim. Punainen liitu - liikenneturvallisuustapahtuma).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma päivitettiin vuoden 2023 aikana. Siihen lisättiin toiminnan ohjeellinen päiväohjelma. Suunnitelman päivittämisestä informoitiin huoltajia. Ap-ip-toiminnasta tehtiin vuoden 2023 loppulla vielä arviointikysely huoltajille. Kysely jatkettiin vuoden 2024 puolelle, koska loppuvuodesta 2023 saatiin vain vähän vastauksia. Myös ap-ip-toimintaan osallistuvat lapset pääsevät arvioimaan kokemaansa toimintaa.

Hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta ja kunnan palveluksesta sen palkkalistoille siirtyi koulukuraattori. Koulupsykologipalvelut hyvinvointialue on tarjonnut ostopalveluna – palveluun ei olla oltu tyytyväisiä. Hyvinvointialueen kautta uutena toimijana saatiin kouluille psykiatrinen sairaanhoitaja eli psyykkari vuoden 2023 alusta. Tätä palvelua on ollut Lappajärvellä tarjolla 1-2 päivänä viikossa ja se on ollut tervetullut lisä ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön.

Tavoitteiden toteutuminen

Yhteinen toiminta/ Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Koulurakenteen ai- heuttamien muutos- ten vaikutusten arvi- ointi ja uudelleen or- ganisointi	Erityisopetusresurssi uudelleen arvioitu ja jaettu syksyä 2023 varten	Eri kouluilla riittävä erityisopetuksen re- surssi ja ohjaajien määrä	Toteutunut. Erityisluokanopettaja rekry- toitu. Länsirannan koululle saatu lisää ope- tusresurssia.
Aamu- ja iltapäivä- toiminnan suunnitel- man päivitys	Suunnitelma päivi- tetty ja ap-ip-toimin- taan tehty päivän ohjelmanrunko	Selkeä malli, joka on myös lasten sisäis- tää	Suunnitelma päivitetty; lisätty ohjeellinen päiväohjelma.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	85.371,04	72.480		72.480	101.173,01	-28.693,01
Toimintamenot	-583.447,87	-646.430		-646.430	-598.010,67	-48.419,33
Toimintakate	-498.076,83	-573.950		-573.950	-496.837,66	-77.112,34

3.2.3.4 Lukiokoulutus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Geolukion tehtävänä oli tarjota laadukasta toisen asteen yleissivistävää koulutusta, joka antaa opiskelijoille hyvät oppimisedellytykset ja tulokset. Syksyllä 2021 aloittivat ensimmäiset laajennetun oppivelvollisuuden opiskelijat ja syksyllä 2022 tuli seuraava ikäryhmä. Geolukion luonnontieteellinen linja on jatkunut suosittuna. Ensimmäiset luonnontieteellisen linjan suorittaneet ylioppilaat lakitettiin keväällä 2023. Yhteensä kahdeksan ylioppilasta sai suorituksestaan erikoisstipendin.

Kansainvälinen toiminta saatiin käynnistymään uudelleen. Lukio oli Euroscolassa Strassbourgissa huhtikuussa 2023, lukion jatkavien leirikoulu toteutui sekä uusi Erasmus-hanke käynnistettiin. Uutta hanketta ei saatu haettua vuoden 2023 puolella. Lukiolaisia osallistui syksyllä 2023 taas kansainväliseen GSA-tiedekilpailuun. Tällä kertaa voittoa ei tullut geolukion opiskelijalle kuten vuonna 2022.

Geolukio oli aktiivisesti mukana neljän lukion (Alajärvi, Vimpeli ja Evijärvi) yhteisessä SALA-hankkeessa (lukio-koulutuksen saatavuus ja laatu –hanke). Yhtenä päätavoitteena oli olla mukana hakemassa alueelle TUVA-lupaa, mikä on nähty erittäin tärkeäksi Järviseudun alueelle. Hakemus OKM:lle lähti vuoden 2022 puolella, mutta lupaa ei myönnetty. Näin hankkeen tavoite jäi toteutumatta, vaikka TUVA-luvan eteen tehtiin paljon töitä. Jami jatkoi TUVA-luvan hakemista vuonna 2023, mutta sekin hylättiin OKM:ssä vaikka Opetushallitus puolsi lupaa. SALA-hankkeen aikana järjestettiin mm. Korkeakoulu-teemaviikko ja panostettiin opiskelijoiden jälkiohjaukseen lukiokoulutuksen päätyttyä.

Vuonna 2023 Lappajärven geolukio oli mukana myös Kauhavan kaupungin hallinnoimassa lukiokoulutuksen laatustrategiahankkeessa vuosille 2023-2024. Syyslukukausi 2023 on valmisteltu kuuden lukion yhteistä laatustrategiaa; lukiokohtaiset arvioinnit tehdään kevätlukukaudella 2024. Mukana on ollut edellisten hankelukioiden lisäksi Kauhavan ja Härmän lukiot. Yhteistyö on ollut tiivistä ja antoisaa.

Lappajärven geolukion oma lukiokoulutuksen arviointi oli esillä hyvinvointivaliokunnassa § 30 14.6.2023. Se on tehty noin kolmen vuoden välein. Siinä tarkasteltiin lukiokoulutuksen taloutta ja tuloksellisuutta; tietoja käytiin läpi ja analysoitiin Teaviisarin, kouluterveyskyselyn sekä geolukion oman lukiopedagogiikkakyselyn pohjalta.

Vuonna 2023 tehtiin myös kysely opiskelijoiden huoltajille, mitä ei ole aiemmin tehty. Lukiokoulutuksen arvioinnin mukaan geolukio täyttää hyvin tehtävänsä ja sen vahvuus on yhteisöllisyys sekä hyvät opettajat. Uutta laatustrategiaa on valmisteltu pitkälti samalta pohjalta ja se antaa lukiokoulutuksen kehittämiseksi ja arvioinnille taustamateriaalin useiksi vuosiksi.

Tavoitteiden toteutuminen

Lukio/ Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Kansainvälisen toiminnan elvyttäminen	Kv-toimintaa on 2-3 eri toimintamuodolla; kv-hanke pyritään saamaan käyntiin tai vähintään haettua	Lukion kv-toiminta palautuu koronaa edeltävälle tasolle	Toteutunut osittain. Uutta hanketta ei haettu vielä 2023 puolella – Erasmus-haku keväällä 2024.
SALA-hankkeen toimenpiteet 1) korkeakoulu- ja työelämäyhteistyössä;	Toteutunut teemaviikko Malli tulevaan korkeakouluyhteistyötä varten Malli työelämäyhteistyötä varten	Teemaviikko tai jokin muu toimintamuoto korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöstä Pysyviä rakenteita	Teemaviikko toteutunut. SALA-hankkeessa työelämäyhteistyön malli jäi puutteelliseksi.
2) erityisesti TUVA-koulutuksessa	Joko valmis TUVA-koulutus suunnitelma tai hakemus OKM:lle	Valmistellaan ja luodaan alueen TUVA-koulutusmalli yhteistyössä Jamin kanssa	Tehty. TUVA-lupaa haettiin OKM:ltä, mutta sitä ei saatu

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	29.484,39	32.235		32.235	56.949,88	-24.714,88
Toimintamenot	-755.131,3	-769.718		-769.718	-852.573,10	82.855,10
Toimintakate	-725.647,54	-737.483		-737.483	-795.623,22	58.140,22

KOKO KOULUTOIMEN TILASTO

Oppilaiden ja opettajien määrä; mukana esikoululaiset ja esikoulunopettajat. Määrissä myös rehtorit.

Koulu	2022-2023		2023-2024 syyslukukausi	
	oppilaat	opettajat	oppilaat	opettajat
Länsirannan koulu	26	2	27	2
Rantakankaan koulu	30	2	0	0
Yhteiskoulu				
Alaluokat + esi- ja erityisopetus	152	11	175	14+1 korona-avustuksella
Yläluokkalaiset + erityisope	96	10 + JOPO	81	10
Yhteensä		24 + 1		25
Valo (valmistava opetus)	4-7	0,5*	4-7	1
Lukio**	51	7	51	7
Yhteensä		30,5 + 1		31,5 + 1

Muuta henkilöstöä oli yhteensä 14 – , ravitsemistyöntekijöitä, koulunkäynninohjaajia ja koulusihteeri.

* Lappajärvi ja Alajärvi käyttivät yhteistä valo-opettajaa.

** Evijärvi ostaa yhden Lappajärven lukion opettajan työpanoksesta noin puolet.

3.2.3.5 Ammatillinen ja muu koulutus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Härmänmaan musiikkiopisto on tuntiperusteista valtionosuutta saava kunnallinen taideoppilaitos, jonka tehtävänä on antaa ensisijaisesti lasten ja nuorten sekä aikuisten vapaa-ajalla taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta sekä siihen liittyvien taidemuotojen opetusta. (Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633.) Taiteen perusopetus on järjestelmänä vakiintunut ja ainutlaatuinen koulutus- ja harrastusmuoto, joka on osoittanut arvoaan jo vuosikymmeniä. Taiteen perusopetus on osa Suomen koulutusjärjestelmää ja perustuu opetussuunnitelmaan. Opetuksen järjestäjä saa valtionosuutta myönnettyjen valtionosuuksien mukaisesti ja taiteen perusopetuksesta säädetään laissa ja asetuksessa. Opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle vahvistama opetustuntimäärä opetustuntia kohden määrätyllä yksikkö hinnalla (L 1705/2009).

Taiteen perusopetus ja musiikkiopiston toiminta tuovat kuntaan elinvoimaa ja elävyyttä, vetovoimaa, hyvinvointia erityisesti lapsille ja nuorille sekä vahvistaa kunnan kehitystyötä ja palvelutuotantoa. Hyvä ja laadukas opetus tarjoaa onnistumisen ja oppimisen kokemuksia, joilla on pitkäkestoisia vaikutuksia lapsen ja nuoren identiteetin kehittymiselle. Harrastukseen voidaan sitoutua jopa yli kymmeneksi vuodeksi. Taideharrastamisella on fyysisiä, psykologisia, oppimiseen ja yhteisöön liittyviä sekä sosiaalisia vaikutuksia, jotka lisäävät sekä edistävät tutkitusti yksilön hyvinvointia. Musiikkiopiston kuten myös muiden taiteenalojen opinnot kehittävät lasten ja nuorten luovaa ja kriittistä ajattelua, esiintymistaitoja, teknologia-, vuorovaikutus- ja ryhmätyöskentelytaitoja sekä empatia- ja riittäjyyssaitoja, jotka on nostettu esiin myös tulevaisuuden työelämätaidoiksi. Musiikkiharrastus vahvistaa lasten ja nuorten oppimistaitoja, kehittää pitkäjänteisyyttä, muistia, keskittymiskykyä ja luovuutta sekä vahvistaa kokemusta osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä.

Toiminnalliset tavoitteet:

Härmänmaan musiikkiopistossa annetaan opetusta musiikin laajan oppimäärän mukaan. Laajan oppimäärän tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Taiteenalan opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan.

Laaja oppimäärä sisältää perusopinnot ja sen jälkeen suoritettavat syventävät opinnot ja niihin sisältyvät opintokokonaisuudet. Opintokokonaisuudet puolestaan pitävät sisällään instrumenttiopintoja, yhteismusisoinnin opintoja ja hahmotusaineiden opintoja. Lisäksi musiikkiopistossa on varhaisiän musiikkikasvatusta perheuskareissa (0–2-vuotiaille ja huoltajille), musiikkileikkikoulussa (3–5-vuotiaille) ja valmennusryhmissä (6–10-vuotiaille).

Härmänmaan musiikkiopiston opetusta annetaan viidessä opetuspisteessä eli kaikissa Kauhavan kaupunginosissa ja Lappajärven kunnassa. Härmänmaan musiikkiopiston kokonaisopetustuntimäärä vuonna 2023 joulukuun tilaston mukaan oli 11.419,45 tuntia, josta Lappajärven tuntien osuus on 1814,05 tuntia.

Opiskelijoita oli perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa sekä varhaisiän musiikkivarhaiskasvatuksessa syksyllä 2023 yhteensä 410, joista Lappajärveläisiä 74. Varhaisiän musiikkikasvatuksessa Lappajärvellä oli 32 oppilasta. Perusopinnoissa 39 oppilasta ja syventävissä 1 opiskelija. Kevään 2023 haussa sekä syksyn 2023 aikana musiikkiopiston perusopintoihin Lappajärvellä ovat opintonsa aloittaneet 4 uutta oppilasta ja jonossa opintoihin on edelleen 3.

Härmänmaan musiikkiopisto tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia ja tuottaa kuntalaisille elämyksiä, konsertteja ja tapahtumia, jotka tuovat kuntalaisille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja ovat osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Lisäksi musiikkiopisto järjestää soitinesittelyjä ja koulukonsertteja alakoululaisille koulupäivän aikana. Lukuvuosi huipentuu vuosittain päätöskonsertteihin, jossa keväällä 2023 jaettiin koko Härmänmaan alueella 18 perusopintojen todistusta ja kolme syventävien opintojen päättötodistusta. Lappajärvellä todistuksen sai 2 perusopetuksen oppilasta.

Musiikkiopiston kuntaosuus on vuosittain tarkasteltavana määrärahana budjetissa ja tähän määrärahaan vaikuttaa kuntaosuuksien lisäksi valtionosuuden vuosittain määritelty yksikkötuntihinta, opetustuntien määrä, kustannustaso ja muut tulot. Sopimuksen mukaan Lappajärveltä laskutetaan ennakkolasku kahdessa erässä: kuluvan vuoden kesäkuun aikana sekä vuoden lopussa. Tasaus suoritetaan aina tilinpäätöksen valmistuttua seuraavan vuoden ennakkolaskun yhteydessä. Musiikkiopiston laskutus ylittyi reippaasti vuonna 2023. Osaltaan tähän vaikutti yleiset palkkojen sekä matkakorvausten nousut, vyörytysten (toimisto kulujen kuten palkanlaskennan, it-tukien ym.) kasvu. Näiden lisäksi Härmänmaan musiikkiopisto on ylittänyt oppilaspaikkamääränsä, joka on tuonut lisäkustannuksia, mutta myös toivottua lisää kiinnostusta musiikinopetusta kohtaan sekä mahdollisuuden kehittää kulttuuritoimintaa Lappajärvellä. Toimintamallin muutoksesta ei ollut neuvoteltu Lappajärven kunnan kanssa. Vuoden 2024 aikana pyritään tasapainottamaan maksuosuus sovittuun tasoon mm. jäädyttämällä sisäänotto väliaikaisesti ja vähentämällä tuntiresurssia yhteissoitto, konsertti- ja yhtyetarjonnasta.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Järvilakeuden kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää koulutusta ja ohjattua harrastustoimintaa kaiken ikäisille kuntalaisille koulutustaustasta riippumatta. Valtaosa tarjonnasta on suunnattu alueen aikuisväestölle, mutta muun muassa teatteritaiteen perusopetusta järjestetään lapsille ja nuorille yleisen oppimäärän mukaan. Opisto on myös aktiivinen hanketoimija lukuisten kehittämishankkeidensa myötä. Opiston ylläpitäjä on kannatusyhdistys, jonka jäseniä ovat Lappajärvi, Evijärvi ja Kauhava.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vuonna 2023 Järvilakeuden kansalaisopisto kehitti edelleen kumppanuuksia ja kuntayhteistyötä. Harrastaminen Suomen mallin puitteissa järjestettiin koululaisille sirkus- ja temppukerhoja yhteistyössä kunnan kanssa. Aijjoos-toiminta oli puolestaan kumppanina järjestettäessä ikäihmisille etänä luentoja, jotka keräsivät suuren osanottajajoukon. Yhteistyötä tehtiin myös aikuisten perinteisen kuvataideleirin sekä koulun loma-aikaan toteutetun lasten taideleirin järjestelyissä.

Osaa ikäihmisten ja erityisryhmien kurssimaksuista voitiin myös vuonna 2023 alentaa Opetushallituksen myöntämän opintotukilain turvin. Kurssien suunnittelussa huomioitiin edelleen paikkakuntakohtaiset tarpeet ja toiveet mahdollisuuksien mukaan.

Osallistujia kursseille oli Lappajärvellä kaikkineen 1547 (edellisvuonna 1329). Kurseja toteutui yhteensä 122 (edellisvuonna 116). Osallistujista valtaosa eli 73 % oli naisia ja tyttöjä (edellisvuonna 76 %) ja 27 % miehiä ja poikia (edellisvuonna 24 %). Viikoittain kokoontuneista kursseista suosituimpia olivat joogat, vesijumppat, toiminnallinen treeni, tanssi ja digiapua-kurssit. Maalaislääkäri Kiminkisen maksuton Miesten ilta keräsi yhteensä peräti 77 osallistujaa. Kirjastoyhteistyö mahdollisti Merja Mäen ja Kaisa Ikolon kirjailijavierailut.

Lappajärvellä pidetyistä opetustunneista 29 % kului liikuntaan ja tanssiin. Musiikkituntien prosentuaalinen osuus oli 23 %, kuvataiteen 9 %, teatterin 10 % ja kädentaitojen 5 %. Opetusta annettiin myös muissa aineissa kuten kielissä. Erillisen valtionosuuden turvin voitiin järjestää maksutonta kielenopetusta alueen maahanmuuttajille, mukaan lukien ukrainalaiset pakolaiset.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	7.166,02	7.000		7.000		7.000
Toimintamenot	-76.410,22	74.500	-12.000	-86.500	95.880,72	9.380,72
Toimintakate	-69.244,20	-67.500	-12.000	-79.500	-95.880,72	16.380,72

3.2.3.6 Kirjasto

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Kirjaston toiminta-ajatuksena on tarjota kuntalaisille tasapuolisesti tietoa, virkistystä, elämyksiä, ammattitaitoisen henkilökunnan palvelut sekä tilat opiskeluun ja tapahtumien järjestämiseen.

Kirjastopalveluja tarjotaan keskustassa, koulun vieressä sijaitsevassa kirjastorakennuksessa. Kirjasto on auki viitenä arkipäivänä viikossa; omatoimikirjasto on käytettävissä ma - su 7 - 21.

Toiminnalliset tavoitteet:

Kirjaston tavoitteena on olla kulttuuri- ja tietokeskus. Se tarjoaa monipuolisen, ajantasaisen ja kysyntää vastaavan aineistokokoelman lisäksi pääsyn monipuolisiin tietoyhteiskunnassa tarvittaviin tietopalveluihin tarjoamalla tietokoneita ja Internet-yhteydet verkossa asiointia varten. E-lehdet ovat kuuluneet jo usean vuoden kirjaston palveluihin.

Vuoden 2021 aikana kirjaston henkilöstömääräksi vakiintui 1,6 henkilötyövuotta. Kirjastolla oli vuoden 2021 kaksi kirjastovirkailijaa, joista toisen työsuhde on tarkoitus muuttaa vuoden 2022 aikana kirjastonhoitajaksi, jolla voidaan osoittaa esimiestehtäviä. Kirjastonjohtajana toimi vuoden 2023 edelleen sivistysjohtaja. Hyvinvointivaliokunta käynnisti kirjaston henkilöstörakenteen muutoksen syksyllä 2023, koska pitkäaikainen kirjastovirkailija jäi eläkkeelle ja tiedossa oli myös kirjastonhoitajan eläköityminen vuoden 2024 puolella. Kirjaston henkilöstörakenteeksi kunnanhallitus vahvisti 1 htv kirjastovirkailijan ja 1 htv kirjastonjohtajan. Molemmat rekrytoinnit sijoittuivat loppuvuoteen 2023 ja vuoden 2024 alkuun molempiin työtehtäviin saatiin kelpoiset työntekijät. Kirjaston palvelutila valmistui; asiakkaiden sekä yhteistyökumppaneiden käytössä on tila, jossa voi keskittyä hilaamiseen työskentelyyn, osallistua etäpalaverin tai pitää kokouksen tai koulutuksen. Tilassa on myös älynäyttö sekä tietokone tietoliikenneyhteyksin, mikä lisää käyttömahdollisuuksia. Näyttö on siirrettävä ja sitä on käytetty mm. näyttelytilassa kirjailijavierailujen aikana. Samaan aikaan palvelutilaan keskittyvien hankkeiden kanssa uudistettiin lasten ja nuorten osastoa. Sen viimeistely jäi vuoden 2024 alkuun. Asiakaskysely tehtiin yhteisen Eeposkimpan kyselynä. Lasten ja nuorten osaston käyttäjien tyytyväisyyskysely jäi vuodelle 2024, koska keskeneräisestä osastosta ei kannattanut tehdä kyselyä.

Kirjasto/Tavoite	Mittari	Tp 2020	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023
Kaikilla kuntalaisilla samanlaiset mahdollisuudet kirjastopalveluihin	Lainaajien määrä	823	926	943	965
	Lainat/vuosi	36 682	43 851	44 240	44523
	Kävijät/vuosi	20 246	22 404	23 826	27582
Lainaukset	Kokonaislainaus/asukas	Kokonaislainaus/ asukas/	Kokonaislainaus/ asukas/	Kokonaislainaus/asukas/	Kokonaislainaus/asukas/
	Lappajärvi	12,24	15,03	15,41	15,79
	Etelä-Pohjanmaa	16,18	18,72	18,85	-
	Koko Suomi	12,81	13,82	14,58	*) (ei tietoa, ei julk. vielä)
	Kirjasto-poliittinen suositus 18,00				*) Kirjastotilastot tarkistaa AVI ja vahvistaa ja julkaisee virallisesti 1.4.2024

Tavoitteet	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Uuden palvelutilan sekä uusitun lasten ja nuorten osaston toiminnallisuuden kehittäminen	Palvelutilan käyttö, t/viikko Asiakaskysely	Palvelutila palvelee laajasti kirjaston asiakkaita ja tuo mahdollisesti jopa uusia asiakkaita. Lasten ja nuorten osaston käyttäjien tyytyväisyys	Palvelutila valmistunut. Käyttöä noin 6 t /viikko. Eepos-asiakaskysely tehty. Lasten ja nuorten osaston muutos vielä kesken.
Henkilöstön onnistuneet rekrytoinnit	Uuden työntekijät kelpoisia ja rekrytoitu hyvässä ajoin	Kirjastoalan koulutuksen saaneet uudet työntekijät ja ratkaisu kirjastonjohtajuuteen.	Henkilöstömitoitus uusittu. Kirjastonjohtajan rekrytointi vuoden 2023 lopulla. Molempiin työtehtäviin saatiin kelpoiset työntekijät.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	11.352,69	11.500		11.500	3.654,92	7.845,08
Toimintamenot	-210.832,91	-209.278		-209.278	-199.989,70	-9.288,30
Toimintakate	-199.480,22	-197.778		-197.778	-196.334,78	-1.443,22

3.2.3.7 Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Vapaa-aikatoimen tehtävä on valvoa kuntalaisten oikeutta yhdenvertaiseen osallistumismahdollisuuteen ja turvata asiakkaiden lakisääteisten palveluiden toteutuminen ja tuottaminen huomioiden liikunta-, nuoriso- ja kulttuurilait. Vapaa- aikatoimen tavoite on asukkaiden kokonaisvaltainen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kehittäminen ja arviointi. Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluilla vaikutetaan yksilön ja yhteisön terveyteen ja hyvinvointiin. Vapaa-aikapalvelut tekevät aktiivisesti henkistä ja fyysistä olosuhdetyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi kehittämällä palveluinfrastruktuuria sekä avustamalla yhdistyksiä ja järjestöjä kuntalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua edistävään toimintaan.

Vapaa-aikapalvelut tunnistavat toiminnassaan kaksi eri asiakasrajapintatasoa: omaehtoiseen osallistumisen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen kannustava taso sekä omaehtoista osallistumista ja hyvinvointia ylläpitävä taso. Kannustavan tason toiminta kohdentuu asiakasryhmille, jotka eivät ole aktiivisesti hyvinvointipalvelujen parissa – kohderyhmän viestiminen, palveluiden järjestäminen ja fyysinen ja sosiaalinen aktivointi. Ylläpitävän tason toiminta kohdentuu asiakasryhmille, jotka ovat aktiivisia palvelunkäyttäjiä tai tätä toimintaa ylläpitäviä yhteisöjä tai järjestöjä – avustukset ja palkitsemiset, fyysisen ja henkisen palveluinfra ylläpitäminen ja kehittäminen (liikuntapaikat, harrastetilat tai sidosryhmyhteistoiminta).

Toiminnalliset tavoitteet:

Liikuntapalveluiden keskeisin tavoite vuodelle 2023 oli liikuntahallin toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen ja tähän liittyvän operatiivisen toiminnan kehittäminen; myynti ja markkinointi sekä käyttöasteen ja laadun tarkkailu. Liikuntapalvelut jatkoivat kuntosalipalveluiden kehittämistä hankkien muun muassa uutta kalustoa tiloihin. Liikuntapalveluiden yksi vuoden tavoitteista oli elintapaohjauksen toimintamallin vakiinnuttaminen ja vuonna 2023 aikana kirjattiin muun muassa elintapaohjauksen yhdyspintasopimus toiminnan järjestämisestä yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Nuorisopalvelut lisäsivät osallistavaa toimintaa sekä nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Nuoret ovat saaneet nuorisofoorumin kautta päättää nuorisotilojen kaluston sekä ohjelmapalvelujen hankinnoista. Vuoden 2023 keskeisin tavoite oli kehittää lasten ja nuorten toimintaan kohdennetun perintövarojen käyttö työryhmän määrittämän käyttösuunnitelman mukaisesti ja tätä tehtiinkin aktiivisesti yhteistoiminnassa nuorten kanssa.

Kulttuuripalveluiden keskeisin tavoite oli kulttuurihyvinvointisuunnitelman muodostaminen osallistavasti yhdessä järjestöjen kanssa sekä asiantuntijafoorumin kesken. Tämä toiminta on edelleen kesken, mutta se on aloitettu yhteistoiminnassa kulttuuriasiantuntija toimijan/tahon kesken.

HYTE-indikaattorien kehityskohteet (liikuntapalvelut):

Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille sekä liikuntakehittämisen huomiointi vaikutusten ennakoarviointia hyödyntämällä (EVA). Liikuntapalvelut toteuttavat kohdennettuja liikuntaryhmiä alakouluikäisille yhteistyössä Lappajärven 4H:n kanssa. "Liikkis ryhmät" ovat ilmaisia ja kaikille avoimia. Lisäksi viestintä on kohdennettu lapsille, joilla ei ole liikuntaharrastusta vapaa-ajallaan. Liikuntapalveluissa on käytetty EVA-menetelmää yksittäisissä kehityshankkeissa, mm. kuntosalin kehittäminen sekä liikuntahallin rakentamishankkeen yhteydessä sekä sen hinnoittelua päätettäessä. Vaikutusten ennakoarviointi-menetelmän kuntamalli on muodostettu ja sitä hyödynnetään koskien tulevia kehityshankkeita tai olemassa olevan toiminnan kehittämistä.

Tavoitteiden toteutuminen

Yhteinen toiminta/ Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Liikuntahallin käyttöaste ja toiminnan laadun arviointi	Mikä on hallin käyttöaste sekä käyttäjien arvio liikuntahallin käytettävyydestä mm. Kustannustehokkuus ja käyttöttyvyisyys	Talousarvioon on määritetty vuokratuloiksi 25 000 € Käyttöttyvyyskyselyn tavoitteeksi määritetään 4 (0-5 asteikolla)	Vuokratulot yhteensä 41 700 € (josta kuntosalimyyntin osuus noin 9 000 €) Käyttöttyvyisyys NPS asteikon mukaan 9 (arvosteluasteikko 0–10).
Kulttuurihyvinvointisuunnitelma	Yhteistyöfoorumeihin osallistuvien tahojen määrä Yhteistoimintakumppaneiden tyytyväisyys valmistelevaan ja osallisuus työhön	Puolet kulttuuritahoista osallistuisivat yhteiskehittämiseen Tyytyväisyystavoitteeksi määritetään 4 (0-5 asteikolla)	Kulttuurihyvinvointisuunnitelmatyö on aloitettu, mutta yhtään työpajaa ei järjestetty vielä vuonna 2023.

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti muutos	+Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	19.305,25	30.000		30.000	43.471,88	-13.471,88
Toimintamenot	-425.966,23	-498.569		-498.569	-508.439,12	9.870,12
Toimintakate	-406.660,98	-468.569		-468.569	-464.967,24	-3.601,76

3.2.3.8 Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Lappajärven kunta on ostanut varhaiskasvatuspalvelut 1.8.2022 lähtien Alajärven kaupungilta. Alajärvi vastaa henkilöstöstä, tarvittavista atk-ohjelmista ja hankkii lasten hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa tarvittavat materiaalit ja välineet hoitopaikkakohtaisen määrärahan puitteissa. Lappajärven kunnan vastuulla on kiinteistöt, siivous, ruokahuolto ja irtaimisto.

Toiminnalliset tavoitteet:

Ullanlinnan päiväkoti toimi vuonna 2023 neliosastoisena. Neljäs osasto, etäyksikkö Kastehelmet, on toiminut omassa osoitteessaan. Kastehelmet etäyksikössä oli pääsääntöisesti 13 lasta. Ullanlinnan päiväkotiyksikön osastot olivat täynnä. Lapsiperheille suunnattu palvelu tehostui, kun Kastehelmet etäyksikössä aloitettiin vuoden alussa vuoropäiväkotitoiminta. Kesäkuussa vuoropäiväkotitoiminta vaihtui Ullanlinnan päiväkotiin. Itämuksulan ryhmäperhepäiväkodin toiminta lakkasi kesäkuussa 2023.

Länsirannalla on vuoden 2023 kevätlukukaudella ollut varhaiskasvatusikäisten lasten lisäksi käyttäjinä yksi esikoululainen ja yksi koululainen, syyslukukaudella kaksi esikoululaista on ollut täydentävässä varhaiskasvatuksessa.

Länsirannalla varhaiskasvatuspalvelua on tarjottu päivittäin klo 5.00–18.00 välillä, jolloin toimintaan on tarvittu kolme kasvattajaa, joista yksi toimi vastaavana lastenhoitajana ja kaksi ryhmäperhepäivähoitajana. Kasvatuksessa on otettu huomioon vuorohoidosta johtuen toimintojen järkevä toteutus ja työvuoroihin liitetyt tehtävät aamu-, väli- ja iltapaloiheen sekä koulun loma-aikoina myös lounaan valmistamiseen kuuluvat työt. Toimitilojen siivous ja pyykkihuolto on toteutettu myös kasvattajahenkilökunnan työpanoksella.

Syksyllä 2023 siirryttiin sähköiseen Daisy -järjestelmään, jonka kautta huoltajat tekevät hoitoajanvaraukset. Järjestelmään kirjataan sähköisesti ryhmä- ja yksilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma sekä liitetään lapselle mahdollisesti laadittujen tuen päätösten asiakirjat.

Tavoitteiden toteutuminen

Yhteinen toiminta/ Tavoite	Mittari	Ta 2023	Tp 2023
Laadukas ja varhaiskasvatus-suunnitelman perusteiden mukaisesti järjestetty varhaiskasvatus.	Laadittujen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien määrä. Henkilöstön kelpoisuus	Jokaiselle lapselle laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kaikilla kasvattajilla varhaiskasvatuslain mukainen kelpoisuus	Jokaiselle lapselle on laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksessa työskentelevillä kasvattajilla on varhaiskasvatuslain mukainen kelpoisuus.
Digitaalisen osaamisen vahvistaminen	Käytettävissä olevien laitteiden määrä Henkilöstön koulutukset	Joka lapsiryhmässä on vähintään kaksi lasten käyttöön tarkoitettua laitetta. Kaikki kasvattajat ovat saaneet digitaaliseen osaamiseen liittyvää koulutusta	Lapsiryhmissä oli pääsääntöisesti vähintään yksi tablet-tietokone. Henkilöstölle järjestettiin Kame-rakynä -koulutus. Jokaisesta ryhmästä oli nimettynä vähintään yksi henkilö koulutukseen.
Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen	Säännölliset hyvinvointikyselyt (min 2 krt/vuosi), mittareina	Henkilöstön kokemus esimiestyöstä ja omasta työhyvinvoinnista vähintään tasolla hyvä (8 asteikolla 4-10)	Alajärven kaupunki teetätti jokaiselle työntekijälleen työhyvinvointikyselyn. Lisäksi yksiköissä oli alue-esihenkilön järjestämä kehityskeskustelu.

	kokemus omasta työhyvinvoinnista ja esimiestyöstä		

Vuosi 2023	Päiväkotihoito	Perhepäivähoito	Ryhmäperhepäivähoito
Lapsia kokopäivähoidossa	61 (yli 25h/vko)	-	8
Lapsia osapäivähoidossa	9 (alle 25h/vko)	-	2 (kevällä esikoululainen ja yksi koululainen, syksyllä kaksi esikoululaista)

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti muutos	+Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	120.978,06	209.850		209.850	265.464,35	-55.614,35
Toimintamenot	-1.542.230,98	-995.376	-506.700	-1.502.076	-1.690.922,83	188.846,83
Toimintakate	-1.421.252,92	-785.526	-506.700	-1.292.226	-1.425.458,48	133.232,48

SIVITYSTOIMI YHTEENSÄ

	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti muutos	+Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	524.943,51	545.365		545.365	763.108,84	-217.743,84
Toimintamenot	-6.499.326,31	-6.221.594	-539.350	-6.760.944	-7.058.019,54	297.075,54
Toimintakate	-5.974.382,80	-5.676.229	-539.350	-6.215.579	6.294.910,70	79.331,70

3.2.4 Muut palvelut

Menokohta sisältää seuraavat: maaseutuhallinto, alkutuotanto, hankkeet.

3.2.4.1 Maaseutuhallinto

Neuvonta- ja kehittäminen:

Uuden EU-rahoituskauden tukiehtoihin keskittyneet koulutukset suunniteltiin ja pidettiin osin yhdessä ELY-keskuksen maaseutuosaston kanssa. Kauhavan koulutuksissa saatiin paikan päälle 600 viljelijää. Kauhavan maaseutuhallinnon neljässä tilaisuudessa oli 450 hlö ja lisäksi 150 hlö saatiin sidosryhmien kahteen tilaisuuteen, joissa oltu kouluttajana mukana. Lisäksi on jaettu viljelijöille linkkiä maakunnassa videoituihin tukikoulutuksiin, jossa toisessa oli helmikuussa ennakkomateriaalia ja huhtikuussa lopullista materiaalia. Helmikuun videon maakunnassa katsoi vajaa 3000 hlö ja huhtikuun koulutuksesta tehty vastaava keräsi yhteensä yli 5000 katsontakertaa.

Noiden edellä mainittujen koulutusten lisäksi on eläin- ja erikoiskasvitukien osalta tehty ELY-keskuksen kanssa koulutusvideoita, joiden linkkiä jaettiin viljelijöiden käyttöön. Viljelijöitä on tiedotettu säännöllisesti viikoittain uusista tukiohjeista. Oikean tiedon välittämisen vaativuutta on lisännyt kesken kevään muuttuneet tulkinnat,

jotka kaikki on mahdollisimman nopealla aikataululla välitetty viljelijöiden tiedoksi. Uusien tukien hakemisen osalta on osasta jouduttu soittamaan, jotta tuet eivät jäisi hakematta.

Tarhausalaan on viime vuosina vaikuttaneet useat toimintaympäristön haasteet, kuten korona, Ukrainan sota ja lintuinfluenssa. Sovittiin tarhausalan yhteisen tapaamisen perusteella, että Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto ja Kauhavan kaupunki tekevät yhdessä selvityksen, jossa haastateltaisiin kaikki maakunnan vajaa 100 turkistarhaajaa. Kerätyn tiedon pohjalta lähdettiin valmistelevaan tarhaajien tarpeiden mukaista hanketta. Hankkeen on tarkoitus toimia sparraajana.

Valmisteltiin yhteistyössä tarhaajien ja FIFUR:in edustajan kanssa Tarhausalan tuki- ja kehittämishanke, jonka tavoite on: tarjota tarhaajille vertaistukea haasteellisessa tilanteessa, oli päätös sitten jatkaa tarhaustoimintaa tai kehittää uutta liiketoimintaa, edistää tarhaajien yrittäjäosaamista ja tarjota tarvittavaa koulutusta nykyisen liiketoiminnan kehittämiseen ja tarjota tarhaajille mahdollisuuksia uuden liiketoiminnan suunnitteluun ja monipuolistamiseen

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on noin 100 000 €, johon on haettu rahoitusta omaehtoisena AKKe-rahoituksena. Hankeaika 1.3.2024 -31.5.2025 ja hankkeen toteutusalue Etelä-Pohjanmaa. Hankehakemus jätettiin Etelä-Pohjanmaan liittoon 19.12.2023.

Maaseutuviranomaistoiminta: Kaikki tukihakemukset, oli mahdollista vuonna 2023 jättää vain sähköisesti. Kauhavalla tukihakemuksen jätti 732 tilaa. Tilamäärä laski Kauhavalla 29 (viime vuonna 16) tilan verran edellisvuodesta eli 3,8 % (2023 vähennys 2 prosenttia). Evijärvellä tukihakemuksen jätti 110 tilaa (vähennys 8 tilaa/-6,7%). Lappajärvellä tukea haki 141 tilaa (vähennys 9 tilaa/-6 %). Yhteensä Kauhavan maaseutuhallinnossa hakemuksen jätti 983 tilaa. Uuden vaativia ehtoja sisältävän rahoituskauden aloitus näkyy nyt tilamäärissä ja vähentää tilamäärää, normaalia vuotta enemmän. Rahoituskausi sitoo viljelijät toimenpiteisiin aina 5-7 vuodeksi, joten monesti tilat suunnittelevat toimintansa tuoksi ajaksi. Sen vuoksi aiottu lopettaminen suunnitellaan rahoituskauden loppuun. Normaalivuonna tilojen vähennys 1,5 - 2,5 %:n paikkeilla.

Tiedotusta ja asiakaskohtaista tukineuvontaa on tehty enenevässä määrin sähköpostin ja puhelimen avulla, asiakkoista muistutusta tehtiin jokaisen tukihaun päätteeksi. Tiedotustarve on ollut runsasta. Paljon puhelinneuvontaa Vipun (tukien hakuohjelma) ja Vipu mobiiliin osalta. Uutena aloitetun sateliittivalvonnan huomautuksiin vastatakseen viljelijöiden tuli ladata älypuheliiniin Vipu -mobiili. Se on Viljelijän ja hallinnon väliseen tiedonvaihtoon toteutettu sovellus, jolla seurataan tukiehtojen toteutumista sekä otetaan pyynnöstä kuvia lohkoista. Kuvilla vahvistetaan vaaditut toimet tehdyksi.

Kauhava on työtehokkuudessa maakunnan kärkeä, noin 210 tilaa/hlö. Tavoitteiden mukaisesti tukihakemusten käsittelytyö on maakunnan valtakunnan vertailun perusteella tehokasta.

Hankkeet

Kraatterijärven Geopark UNESCO:n statukselle –jatkohanke päättyi 31.5.2023 saakka. Viestinä- ja hankekoordinaattori sekä määrääjäksi palkattu asiantuntija valmistelivat UNESCO:n geopark-toimikunnan arvioitsijoiden ohjelman elokuun alussa. Arvioitsijat tutustuivat lähes viikon ajan Kraatterijärven geoparkiin ja antoivat puoltavan lausunnon. UNESCO:n geopark-status saadaan vuonna 2024. Lappajärveltä neljä henkilöä osallistui Marokossa pidettyyn konferenssiin.

Nykälänniemen matkailualueen esteettömän maisemareitin rakentaminen Kyrönsaareen aloitettiin. Mm. geopark-arvioitsijat olivat hyvin vaikuttuneita alueesta. Hanke jatkuu vielä 2024. Kraatterijärven geopark on mukana Geopuistot kestävän matkailun vetovoimatekijöiksi -hankkeessa, joka myös jatkuu vuodelle 2024. Lokakuussa jätettiin Lappajärven Kanavapuiston esteetön kulttuuriluontopolku – jatkovalmisteluhankehakemus ja joulukuussa Maailman kuutio – Cube of the world -hankehakemus.

Lappajärven kunta on mukana yhteensä noin 14:ssä seudullisessa tai maakunnallisessa hankkeessa.

Maaseutuhallinto ja hankkeet	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	74.238,17	35.800	12.000	47.800	67.877,33	-20.077,33
Toimintamenot	-215.519,56	-201.480		-201.480	-184.451,42	-17.028,58
Toimintakate	-141.281,39	-165.680	12.000	-153,680	-116.574,09	-37.105,91

3.2.4.2 Oikeudenhoito ja turvallisuus

Löytöeläinten hoito

Lappajärven kunta on tehnyt sopimuksen löytöeläinten vastaanotosta Eläinhoitola HepoKatti Ky:n kanssa.

Yleinen edunvalvonta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Yleiseen edunvalvontaan määrättyjen henkilöiden taloudellisten asioiden ja omaisuuden hoito sopimuksen mukaan Evijärvellä, Kauhavalla ja Lappajärvellä. Edunvalvottavien etujen hoito ja huolenpito. Sijaistehtävien hoito henkilöiden osalta, joiden kotikunta on Evijärvi, Kauhava tai Lappajärvi.

Toiminnalliset tavoitteet

Edunvalvontapalveluiden tuottaminen ostopalveluna siten, että kustannukset katetaan saatavilla palkkioilla. Aika: henkilökohtainen tapaaminen 2 – 4 viikon sisällä.

Yleisen edunvalvonnan palveluiden tuottaminen Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven alueelle Lappajärven kunnan toteuttamana. Edunvalvonnassa toimii yleinen edunvalvoja, toimistosihteeri ja yksi osa-aikainen toimistosihteeri.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Asiakkaiden henkilökohtainen tapaaminen	tapaaminen	Uuden asiakkaan tapaminen 2-4 viikon sisällä päätöksestä.	Toteutui.
Kustannusten kattaminen	toimintakate	Kustannukset katetaan saatavilla palkkioilla.	Toteutui.

Talous

Oikeudenhoito ja turvallisuus	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	176.757,26	165.000		165.000	178.857,41	-13.857,41
Toimintamenot	-108.709,79	-139.640	-12.000	-151.640	-150.368,84	-1.271,16
Toimintakate	68.047,47	25.360	-12.000	13.360	28.488,57	-15.128,57

Palo- ja pelastustoimi	Tp 2022
Toimintamenot	-292.685,30

Palo- ja pelastustoimi siirtyi vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueille.

Muut palvelut yhteensä	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	250.995,43	200.800	12.000	212.800	246.734,74	-33.934,74
Toimintamenot	-616.914,65	-341.120	-12.000	-353.120	-334.820,26	-18.299,74
Toimintakate	-365.919,22	-140.320	0	-140.320	-88.085,52	-52.234,48

3.2.5 Tekninen toimi

3.2.5.1 Yhdyskuntasuunnittelu

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Yhdyskuntasuunnittelun tehtävänä on teknisen hallinnon sekä kaavoituksen ja mittaus-toimen järjestäminen. Kaavoituksen tarkoituksena on turvata suunnitelmallinen rakentaminen kunnan alueella ja huolehtia riittävästä tonttitarjonnasta.

Lappajärven kunnan alueella on asemakaavoja n. 365 ha ja ranta-asemakaavoja 191,6 ha. Koko järven ympärillä on voimassa oikeusvaikutteinen rantayleiskaava. Keskustan osayleiskaava kattaa alueen Tarvolasta Särkiniemeen.

Elokuussa 2021 on siirrytty valiokuntamalliin. Teknisessä valiokunnassa on 7 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tehokas maankäytön suunnittelu ja maaomaisuuden hallinta. Laadukkaat ja asiakkaiden tarpeita vastaavat palvelut. Lappajärvellä on tarjolla asuinpientalotontteja, mutta teollisuustontteista on pula. Ongelma pyritään ratkaisemaan vuoden 2023 aikana siihen varatulla määrärahalla.

Teknisen toimen tavoitteena on ollut kaavoitusprossin kehittäminen, teollisuushallien mahdollistaminen ja tonttitarjonnan edistäminen.

Kaavoitusprossin kehittämistä on tehty suunnitelmien mukaisesti. Toimenpiteeksi on asetettu TY alueiden kaavoittaminen. Lappajärven kunta on ostanut kiinteistöjä, joiden avulla kunta on saanut hankittua kiinteistöjä, jotka ovat kaavallisesti TY tontteja. Lisäksi vuoden 2023 lopussa on pyydetty tarjouspyynnöt kaavoituskonsulteilta, jotka ovat aloittamassa hankittujen, ei vielä TY kaavan alla olevien kiinteistöjen kaavoittamista. Lopputuloksena Lappajärven tekninen toimi on saavuttanut tavoitteen teollisuusalueiden tonttien lisäyksen, mutta ei mittarin mukaisella toimintatavalla.

Tekninen toimi on pyrkinyt vastaamaan teollisuushallien mahdolliseen rakentamiseen. Tavoitteeksi on asetettu kehitysyhtiön perustaminen. Lappajärven kunta on teknisen toimen aloitteesta perustanut kehitysyhtiön, jonka kautta voidaan tarpeen tulleen rakentaa ja rakennuttaa liike- ja teollisuuskiinteistöjä.

Tonttitarjonnan edistäminen on ollut yksi kehityskohteista ja tavoitteista. Tonttitarjontaa on edistetty Lappajärven kunnan päätöksellä tonttikampanjan yhteydessä. Tonttitarjontaa olisi tullut edistää niin, että tontit vie-dään markkina-alustalle. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, joten tavoite ei ole toteutunut.

Tavoitteet	Mittari	Toimenpide (ent tavoitetaso)	Toteutuma
Kaavoitusprosessin kehittäminen	Toteutuneet kaavat	TY alueiden kaavoittaminen	Toteutui.
Teollisuushallien mahdollistaminen	Perustettu yhtiö	Kehitysyhtiön perustaminen	Toteutui.
Tonttitarjonnan edistäminen	Toteutunut alusta	Markkina-alustalle saattaminen	Ei toteutunut.

Yhdyskuntasuunnittelu	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	233.175,49	31.100		31.100	342.022,06	-310.922,06
Toimintamenot	-270.621,15	-297.360		-297.360	-345.360,90	48.000
Toimintakate	-37.445,66	-266.260		-266.260	-3.338,84	-262.921,16

3.2.5.2 Yhdyskuntapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus: Yhdyskuntapalvelujen tavoitteena on liikenneväylien, puistojen ja yleisten alueiden sekä ulkoilu- ja urheilualueiden hyvin hoidettu ja toimiva infrastruktuuri.

Toiminnalliset tavoitteet:

Liikenneväylien, puistojen ja yleisten alueiden sekä ulkoilu- ja urheilualueiden toimivuuden ja teknisen kunnon ylläpito.

Lappajärven kunnalla on hoidettavia puistoja 6 ha, kaavateitä 15 km ja kevyen liikenteen väyliä 7 km. Kunnan hoidettavia liikunta-alueita ovat Tarvolan ja Hernesniemen pururadat, pesäpallokenttä, kaksi tenniskenttää sekä jääkiekkokaukalot keskustassa, Rantakankaalla ja Länsirannalla sekä ulkokuntosali Kivitipun piha-alueella.

Lappajärven kunnan teknisen toimen toimenpiteeksi asetettiin kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelman toteuttaminen, Keskustan kehityssuunnitelman toteuttaminen ja latausinfra kehittäminen.

Tekninen toimi valitsi Ramboll Oy:n toteuttamaan yhdessä kunnan ja kolmansien osapuolien kanssa kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelmaa. Ohjelma on toteutettu vuoden 2023 aikana. Näin ollen voidaan todeta tavoitteen saavutetun.

Keskusta-alueen viihtyvyyttä oltaisiin haluttu parannettavan vuoden 2023 aikana. Kunta suunnittelutti liikenneympyrän ja ympäristön suunnitelmat. Suunnitelmat toteutti Aluetaito Oy. Lappajärven kunta piti hankkeesta kokouksen ELY-Keskuksen kanssa, jossa todettiin, ettei hanketta voida toteuttaa ennen kunnan ja ELY-Keskuksen välistä sopimusta. Sopimus syntyi vuoden 2023 lopussa, joulukuussa.

Uusiutuvien energiamuotojen kehittäminen on tarpeen. Latausinfra on pyritty hankkimaan Lappajärven kunnan alueelle. Lappajärven kunta on ollut yhteydessä muun muassa KPO Kiinteistöt Oy:n, jotka ovat viestineet kunnan suuntaan positiivisesti. Lappajärven kuntaan on mahdollisesti tulossa suurteholatausasemat, mutta aikataulu on vielä epäselvä.

Vuoden 2023 aikana on kunnan omaan kiinteistöön, kunnantaloon asennettu mahdollisuus sähköauton lataukselle ja latauksille kunnan sisäiseen käyttöön. Tulevina vuosina on ajatus ulottaa latausmahdollisuuksia myös muihin kiinteistöihin.

Tavoitteet	Mittari	Toimenpide	Toteutuma
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Toteutunut ohjelma	Kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelman toteuttaminen	Toteutui.
Keskustaa-alueen viihtyvyyden parantaminen	Toteutuneet hankkeet	Keskustan kehityssuunnitelma ja sen kilpailutus ja toteutus	Ei toteutunut.
Uusiutuvien energiamuotojen mahdollistaminen	Toteutuneet hankkeet	Latausinfra kehittäminen	Toteutui.

Yhdyskuntapalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	232.409,86	318.840		318.840	370.086,10	-51.246,10
Toimintamenot	-492.891,12	-503.460	-35.000	-538.460	-512.341,05	-26.118,95
Toimintakate	-260.481,26	-184.620	-35.000	-219.620	-142.254,95	-77.365,05

3.2.5.3 Toimitila- ja vuokrauspalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Tavoitteena on huolehtia tehokkaasti yleishallinnon, terveydenhuollon, sosiaalihuollon, sivistystoimen ja teknisen toimen rakennusten kunnossapidosta sekä investointi- ja peruskorjaussuunnitelmiin sisältyvien kohteiden rakennuttamisesta ja rakentamisesta.

Kunta omistaa rakennuksia 19070 m², joiden tilavuus on 74515 m³. Ne koostuvat yleishallinnon (1), varhaiskasvatuksen ja perusturvan (1), sivistystoimen (5) ja teknisen toimen (12) rakennuksista.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lappajärven kunnan kiinteistöstrategia tulee päivittää sille tasolle, jotta tappiollisista kiinteistöistä luovutaan. Nykytilanteessa kiinteistöihin on tehty korjauksia kunnossapito-ohjelman mukaisesti.

Teknisen toimen tavoitteeksi on asetettu kiinteistökannan vähentäminen ja kestävien energiamuotojen mahdollistaminen.

Kiinteistökannan vähentämisen toimenpiteeksi on asetettu kiinteistöstrategian toteuttaminen. Teknisen valio-kunnan esityksestä kunnanhallitus on hyväksynyt tehdyn ja päivitetyn kiinteistöstrategian. Tavoite on siten saavutettu.

Yksi tavoite on ollut kestävien energiamuotojen suosiminen. Lappajärven kunta on hankkinut teknisen toimen kautta kuntaan, kunnantalolle 5 ilmalämpöpumppua, jolla edistetään energiatehokkuutta ja työhyvinvointia. Pumput on hankittu vuoden 2023 aikana ja asennetaan keväällä 2024.

Tavoitteet	Mittari	Toimenpide	Toteutuma
Kiinteistökannan vähentäminen	Vähentyneet kiinteistöt	Kiinteistöstrategia	Toteutui.
Kestävien energiamuotojen mahdollistaminen	Suoritettut asennukset	Lappajärven kunnan kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen	Osittain toteutui.

Toimitila- ja vuokrauspalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2.224.835,64	1.965.854		1.965.854	1.868.730,60	97.123,40
Toimintamenot	-2.072.344,06	-1.906.520		-1.906.520	-1.860.080,67	-46.439,33
Toimintakate	152.491,58	59.334		59.334	8.649,93	50.684,07

3.2.5.4 Jätehuolto

Lappajärven kunta on osakkaana vuonna 1996 perustetussa Millespakka Oy:ssä, joka hoitaa alueensa kuntien jätehuoltoa. Millespakka Oy:n alueeseen kuuluvat Alajärvi, Halsua, Kyyjärvi, Lappajärvi, Lestijärvi, Perho, Reisjärvi, Soini ja Vimpeli.

Lappajärven kunta liittyi Pohjanmaan Biokaasu Oy osakkaaksi. Vuonna 2019 aloitettiin kuivatun puhdistamolietteen kuljetus Pohjanmaan Biokaasu Oy:lle ja kompostoinnista luovuttiin.

Lappajärven hyötyjäteasemalle on varattu uusi paikka lähemmäksi keskustan palveluja. Uuden hyötyjäteaseman suunnittelu on käynnissä ulkopuolisen tahon toteuttamana.

Jätehuolto	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-5.876,29	-2.500		-2.500	-889,81	-1.610,19
Toimintakate	-5.876,29	-2.500		-2.500	-889,81	-1.610,19

3.2.5.5 Maa- ja metsätilat

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Tavoitteena on huolehtia kunnan maa- ja metsätiloista.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tehokas maa- ja metsätilojen käytön suunnittelu ja maaomaisuuden hallinta.

Kunta omistaa metsää 645 ha ja peltomaata 23 ha. Kunta on sijoittanut 340 ha metsistään yhteismetsään. Kunnalla on metsäsuunnitelma vuosille 2018 – 2027.

Metsäsuunnitelman toteutusta ohjaa Lappajärven kunnan tekninen toimi.

Maa- ja metsätilat	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	50.926,73	99.700	-50.000	49.700	44.441,55	5.258,45
Toimintamenot	-6.982,78	-25.730		-25.730	-11.420,04	-14.309,96
Toimintakate	43.943,95	73.970	-50.000	23.970	33.021,51	-9.051,51

3.2.5.6 Muu liikeluonteinen toiminta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Tavoitteen on huolehtia konekeskuksen toiminnasta.

Toiminnalliset tavoitteet:

Kaluston tehokas ja toimiva käyttö. Taloudellisuus. Tehokkuuden ja taloudellisuuden edellytyksenä on kaluston kunto ja kunnossa pidettävyys. Siihen vaikuttaa oleellisesti ikä ja käyttötuntimäärä.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Kaluston tehokas ja toimiva käyttö.	Kaluston käyttöaste.	Kaluston käyttöaste 80 %.	Toteutui.
Taloudellisuus.	Toimintakate.	Yleistä kustannuskehitystä vastaava tulojen kasvu.	Toteutui.

Muu liikeluonteinen toiminta	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	85.034,84	42.300		42.300	47.061,25	-4.761,25
Toimintamenot	-111.838,60	-94.360		-94.360	-118.243,43	23.883,43
Toimintakate	-26.803,76	-52.060		-52.060	-71.182,18	19.122,18

3.2.5.7 Muu toiminta

Matonpesupaikka Timonniemessä. Matonpesupaikka on vapaasti kuntalaisten ja muidenkin käytettävissä. Käytöstä ei peritä maksua. Kulut muodostuvat pumppaamon kunnossapidosta ja sähköstä ja alueen hoitokuluista.

Muu toiminta	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	-916,49	-2.900		-2.900	-2.803,37	-96,63
Toimintakate	-916,49	-2.900		-2.900	-2.803,37	-96,63

3.2.5.8 Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalvelut pitää sisällään seuraavat kustannuspaikat: ympäristölautakunnan hallinto, ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Ympäristönsuojelun tehtäviin kuuluvat ympäristölainsäädännön mukainen valvonta, ympäristön tilan seuranta, ympäristötiedon hankkiminen ja jakaminen sekä vesiensuojelu. Ympäristöä, luontoa ja vesistöjä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä parannetaan kunnan asukkaiden hyvinvointia heidän asuinympäristönsä kautta.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lappajärven kunnan teknisen toimen viransijaisena toimiva yhdyskuntainsinööri Tarmo Ojanperä on antanut ohjausta konsultointia tarvitseville yrityksille haittalintujen vähentämiseksi. Yhteistyön tuloksena yritykset ovat saaneet Varsinais-Suomen ELY-Keskukselta luvan/lupia edellä mainittujen ongelmien poistamiseksi.

Tavoite	Mittari	Toimenpide	Toteutuma
Haittalintujen vähentäminen	Lupahakemus	Haetaan ELY-Keskukselta lupa vähentämiselle	Toteutui.

Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii kunnassa monijäseninen toimielin. Lappajärven kunnassa rakennusvalvontaviranomaisena toimii tekninen valiokunta.

Rakentamisen neuvontaa ja valvontaa varten kunnassa tulee olla rakennustarkastaja. Lappajärven kunnan rakennustarkastaja on toiminut vuodesta 2012 alkaen myös Evijärven kunnan rakennustarkastajana 2 päivänä viikossa. Rakennusvalvonnassa työskentelee myös rakennusvalvontasihteeri.

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään. Rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviä on siirretty rakennustarkastajalle hallintosäännöllä.

Rakennusvalvonnassa on ollut käytössä sähköinen lupa-asiointipalvelu sekä sähköinen arkistointi vuodesta 2018 alkaen ja nykyisin kaikki lupahakemukset käsitellään sähköisesti. Tämä mahdollistaa asiakkaalle lupa-asioinnin ajasta ja paikasta riippumatta.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lupapäätöksiä tehtiin vuonna 2023 mm. seuraavasti: Uusia omakotitalojen rakennuslupia myönnettiin 3 kpl (1 Itäkylään, 1 Kärnäen ja 1 Ala-Seppään). Uusia vapaa-ajan asunnon rakennuslupia myönnettiin 5 kpl (3 Ylipäähän, 1 Karvalaan ja 1 Kärnäen). Kiinteistö Oy Lappajärven Kivitippu Chalets 1 lomahuoneistoista 10 kpl sai rakennusluvan pysyväksi asunnoksi. Lomahuoneistoihin lisättiin keittokomerot. Erillisten saunarakennusten rakennuslupia myönnettiin 8 kpl. Yhteensä erilaisia rakennuslupia myönnettiin 32 kpl.

Toimenpidelupia myönnettiin 17 kpl, joista 3 kpl oli maalämpöjärjestelmien asentamiseksi. Muita toimenpidelupia myönnettiin mm. katoksille ja vajoille. Loppukatselmuksia tehtiin 30 kpl, mm. uusi hyötyjäteasema otettiin käyttöön.

Lappajärven kunnan rakennusjärjestys uusittiin osittain. Uuden rakennusjärjestyksen mukaan siirrettäviä saunoja ja rakennelmia voidaan pitää paikallaan alle kuukausi ilman luvantarvetta. Osittain uusittu rakennusjärjestys on voimassa 1.1.2024 alkaen.

Rakennusvalvonnassa on seurattu uuden rakentamislain etenemistä. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Edellä oleva huomioiden rakennustarkastaja osallistui 22.9.2022 – 27.4.2023 Tietomallikoordinaattori rakennusvalvonta –koulutukseen, jonka kustannuksista Ympäristöministeriö avusti 80 %.

Kokonaan uusittavan rakennusjärjestyksen vuoksi on osallistuttu etänä Kuntaliiton työpajoihin. Lähialueen rakennustarkastajat kokoontuivat joulukuussa Lapualla keskustelemaan rakennusjärjestyksen uusimisesta. Tarkoitus on jatkaa edelleen yhteistyötä. Kuntaliitolta odotetaan mallipohjaa uudeksi rakennusjärjestykseksi.

Rakennusala ja rakentaminen on ollut voimakkaassa laskussa vuonna 2023 ja se näkyy myös rakentamisen lupien määrän vähentymisenä. Edessä on suuria muutoksia mm. rakentamisen luvitukseen ja lupamuotoihin. Näiden seurauksena mm. rakennusjärjestys ja rakentamisen maksutaksa on uudistettava. Rakennusvalvonnan toiminnallisena tavoitteena on ylläpitää muutoksessa niin henkilöstön osaamista kuin myös tarvittavia ohjelmistoja sujuvaa lupakäsittelyä sekä rakentamisen ohjausta varten.

Rakennustarkastajan palveluita on myyty 2 pv / viikossa Evijärven kunnalle. Rakennusvalvonnassa toimi kokoaikainen rakennusvalvontasihteeri vuonna 2023.

Tavoitteet	Mittari	Toimenpide	Toteutuma
Rakentamislain kanssa yhteensopiva rakennusjärjestys	Tarvittavat lausunnot ja kuulemiset tehty	Rakennusjärjestyksen uusin valmistelu	Odotetaan kuntaliitosta rakennusjärjestyksen mallipohjaa.
Lupakäsittelyn tehokkuus	Käsittelyaika	Rak.tark.päätös 3 vkoa Hankkeen etenemisen seuranta reaaliaikaisesti ja läpinäkyvästi	Toteutui.
Ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö	Asiakaspalautteet	Kouluttautuminen	Toteutui.

Myönnettyt luvat	2019	2020	2021	2022	2023
Asuinrakennukset	2	2	4	1	3
Lomarakennukset	5	4	8	4	5
Lomarak.muutos pysyväksi asunnoksi	10	2	3	1	0
Muut	45	64	75	50	41
Luvat yhteensä	62	72	90	55	49

Ympäristöpalvelut	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	75.259,96	60.000		60.000	44.316,20	15.683,80
Toimintamenot	-170.836,50	-193.550		-193.550	-147.669,57	-45.880,43
Toimintakate	-95.576,54	-133.550		-133.550	-103.353,37	-30.196,63

Tekninen toimi yhteensä	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3.351.621,23	3.071.194	-50.000	3.021.194	3.078.624,37	-57.430,37
Toimintamenot	-3.500.907,20	-3.365.120	-35.000	-3.400.120	-3.451.619,74	51.499,74
Toimintakate	-149.285,97	-293.926	-85.000	-378.926	-372.995,37	-5.930,63

3.2.6 Elinvoimapaalvelut

3.2.6.1 Kehitysvaliokunta

Lappajärven kunnassa siirryttiin elokuun 2021 alussa valiokuntamalliin, jossa entinen elinvoimalautakunta muutettiin kehitysvaliokunnaksi. Toimielimen kokoonpano pieneni yhdeksästä jäsenestä viiteen. Kehitysvaliokunta kokoontui kaksi kertaa ja käsittelee 13 asiaa. Keskeisenä teemana olivat Arctic Crater Lake ja Arctic Cubic Center sekä valmisteltiin sopimusta Kalajoen Hiekkasärkät Oy:n kanssa.

Kehitysvaliokunta	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	4.562,35				3.548,63	-3.548,63
Toimintamenot	-4.562,37	-7.000		-7.000	-3.548,63	-3.451,37
Toimintakate	-0,02	-7.000		-7.000	0	-7.000,00

Toiminnan kuvaus

Kunnan rooli on olla alueensa hyvinvoinnin, elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjänä. Elinvoimapolitiikalla vaikutetaan elinkeinoelämän ja asukkaiden olosuhteisiin.

Kehitysvaliokunnan tehtävänä on elinvoiman kehittäminen, yhteistyö yrittäjien ja järjestöjen kanssa, osallistava budjetointi, hyvinvointikertomuksen laatiminen ja siitä raportointi, markkinointi, viestintä, kunnan verkkosivut, kuntastrategian valmistelu, elinvoimapolitiittisen ohjelman valmistelu sekä toimialansa hankkeiden ja projektien hallinnointi ja johtaminen.

Kunnan elinkeinotoimi huolehtii kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistoiminnasta ja kunnanjohtaja ohjaa kunnan elinvoiman kehittämistä. Elinkeinotoimen tavoitteena on ylläpitää olemassa olevaa elinkeinotoimintaa sekä panostaa resursseja uusien yritysten ja yrittäjien saamiseksi kuntaan. Elinkeinotoimiala vuokraa yritystiloja, markkinoi omistamia tiloja ja tontteja, tiedottaa yksityisistä vapaista tiloista, avustaa työvoiman saannissa, järjestää yrittäjätapaamisia, osallistuu messuille, markkinoi kuntaa sekä toimii henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja yritysten elinvoiman parantamiseksi valmentamalla ja palvelemalla.

Toiminta:

Kehitysvaliokunta osallistui kuntastrategian valmisteluun ja osallisuusohjelman laadintaan.

Vuoden 2023 aikana järjestettiin tonttikampanja, jonka aikana kunnalta ostetuista asuntotonteista annettiin 50 %:n alennus. Kampanjan aikana tehtiin yksi tonttivaraus.

Lappajärvi-paketin asuminen -etua uusittiin ja nuorten kesätyöllistämistä tuettiin edelleen. Kuntaan muuttaneille järjestetään yhteinen tilaisuus ja annetaan tervetulo-lahja. Visit Lappajärvi -sivusto lanseerattiin keväällä ja sitä jatkokehitettiin palautteiden perusteella.

Veannettaren jatkokäytöstä sovittiin, että se liitetään pysyväksi osaksi rakenteilla olevaan vierasvenesatamaa.

Lappajärven kunnan edustajat osallistuivat Matkamessuille Helsingin Messukeskuksessa tammikuussa. Visit Lakeuden Pohjalaiset -matkamessut pidettiin keväällä Seinäjoella ja Kotimaan matkamessut Tampereella. Kailla messuilla oli runsaasti kiinnostusta Lappajärveä kohtaan.

Kraatterijärven Geoparkin jatkohanke päättyi 31.5.2023. Kansainväliset arvioitsijat kävivät elokuun alussa ja heidän kanssaan tutustuttiin geopark-kohteisiin kaikissa neljässä kunnassa. Arvioinnin jälkeen haantoivat geoparkille ns. vihreän kortin.

Kehitysvaliokunta on linjannut, että Nykälänniemi – Kyrönsaari – Halkosaari kokonaisuutta brändätään Arctic Craterlake Centerinä, jota tullaan markkinoimaan mm. uusitulla kyltityksellä. Aloitettiin Arctic Cubic Centerin valmistelu ja siihen haettiin n. 78.000 euron hanketta Etelä-Pohjanmaan liitolta.

Heinäkuun lopulla palkattiin puolen vuoden ajaksi asiantuntija valmistelevaan kansainvälisen matkailun kehittämistä.

Kalajoen Hiekkasärkät Oy:n kanssa käytiin neuvotteluja yhteistyön aloittamisesta ja sopimus tehtiin vuoden 2024 alussa. Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:n osakassopimusta jatkettiin vuosille 2024 – 2025.

Lappajärven kunnan ja KPO:n välinen entisen Osuuskaupan kiinteistöä koskeva kauppa purettiin. Kiinteistöllä oli muutamia vuokralaisia ja heille löytyi uudet tilat mm. Hotelli Kivitiipin toimitiloista.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Koko elämän kokoinen asuin-kunta.	Toimivat peruspalve-lut ja matkailua tu-keva ympäristö	Eturivin asuin- ja mat-kailukunta	Osittain toteutui. Kaavoitusta toteu-tettu matkailua palve-levaksi.
Yrittäjyyteen ja työhön kan-nustava kunta.	Yritysten ja palvelui-den määrä sekä työt-ömyysluvut.	Lappajärvi on kuntana houkutteleva niin yrit-täjille kuin asukkaille-kin.	Yrityskanta oli 249 09/2023 Hankittu teollisuus-tontteja
Vetovoimainen matkailu-kunta.	Matkailutarjonta li-sääntyy, matkailijoi-den määrä, viipymä ja palautteet.	Matkailijoiden määrä li-sääntyy ja viipymät pi-tenevät. Kraatteri-brändi tunnetaan yli valtakuntarajojen.	UNESCON statuksen myötä matkailun odo-tetaan kehittyvän.
Idearikkaasti resursseja käyt-tävä.	Kesä- ja vapaa-ajan-asukkaat osa elämän-kokoista kuntaa.	Kesä- ja vapaa-ajan-asukkaiden tyytyväisyys lisääntyy.	Osittain.

Elinkeinoelämän edistäm.	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muu-tos	Budjetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1.157,80	14.280		14.280	14.242,20	37,80
Toimintamenot	-219.793,30	-390.060	-28.000	-418.060	-390.005,82	-28.054,18
Toimintakate	-218.635,50	-375.780	-28.000	-403.780	-375.763,62	-28.016,38

Elinvoimapalve-lut yht	Tp 2022	Budjetti 2023	Bu-muu-tos	Bud-jetti+mu	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5.720,15	14.280		14.280	17.790,83	-3.510,83
Toimintamenot	-224.355,67	-397.060	-28.000	-425.060	-393.544,45	-31.505,55
Toimintakate	-218.635,52	-382.780	-28.000	-410.780	-375.763,62	-35.016,38

3.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN					
ulk. ja sis.	Budjetti 2023	Bu-muu- tos	Bu+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3889789	39000	3928789	4218640,03	-289851,03
Myyntituotot	1351340	-50000	1301340	1206775,60	94564,40
Maksutuotot	37000		37000	23447,04	13552,96
Tuet ja avustukset	189745		189745	194739,99	-4994,99
Muut toimintatuotot	2311704	89000	2400704	2793677,40	-392973,40
Toimintakulut	-11165974	-691350	-11857324	-12009211,58	151887,58
Henkilöstökulut	-4710780	-53900	-4764680	-4733182,75	-31497,25
Palvelujen ostot	-2892940	-525450	-3418390	-3846163,00	427773,00
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1022660	0	-1022660	-1062356,19	39696,19
Avustukset	-343450	0	-343450	-196224,94	-147225,06
Muut toimintakulut	-2196144	-112000	-2308144	-2171284,70	-136859,30
Toimintakate	-7276185	-652350	-7928535	-7790571,55	-137963,45
Verotulot	5907000		5907000	6004598,81	-97598,81
Valtionosuudet	3486700	0	3486700	3817411,00	-330711,00
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot			0	23961,86	-23961,86
Muut rahoitustuotot	4450		4450	11969,34	-7519,34
Korkokulut	-305000		-305000	-283433,35	-21566,65
Muut rahoituskulut	-700		-700	-162455,86	161755,86
Vuosikate	1816265	-652350	1163915	1621480,25	-457565,25
Poistot ja arvonalentumiset			0		0,00
Suunnitelman muk poistot	-1126392		-1126392	-1104901,89	-21490,11
Kertaluonteiset poistot					
Satunnaiset kulut			0		0,00
Varausten ja rahastojen muutokset			0	26787,13	-26787,13
Poistoeron muutos			0	26787,13	-26787,13
Rahastojen muutos			0		0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	689873	-652350	37523	543365,49	-505842,49

Verot	Tp 2022	Bu 2023	Muutos	Bu+mu	Toteuma	Poikkeama	%
Kunnan tulovero	8194541	4257000		4257000	4326436,90	-69436,90	101,6
Kiinteistövero	1023040	990000		990000	1086266,22	-96266,22	109,7
Osuus yhteisöverosta	1019061	660000		660000	591895,60	68104,40	89,7
Yhteensä	10236642	5907000		5907000	6004598,72	-97598,72	101,7

Verotuloja kertyi yhteensä 97.599 euroa enemmän kuin oli budjetoitu.

Veroäyrin hinta / tuloveroprosentti 2019 - 2023

vuosi	2023	2022	2021	2020	2019
%	9,36	22,00	22,00	21,50	21,50

Kunnan kiinteistöveroprosentit vuosilta 2019 - 2023

	2023	2022	2021	2020	2019
Yleinen	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Vakituiset asunnot	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %
Muut asuinrakennukset	1,15 %	1,15 %	1,15 %	1,15 %	1,15 %
Yhdistys- ja seurantalo	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Rakentamaton rak.paikka	- -	- -	- -	- -	- -
Voimalaitokset	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %	

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Tp 2022	Bu 2023	Mu	Bu+mu	Toteuma	Poikkeama	%
Peruspalvelujen vo	7426227	1432590		1432590	1469192,00	-36602,00	102,6
Verotuloihin perustuva vo	3008640	1526140		1526140	1526725,00	-585,00	100,0
Veromenetysten kompensatio	2192926	668170		668170	666116,00	2054,00	99,7
Opetus- ja kulttuuritoimen vo	-138231	-140200		-140200	-4622,00	-135578,00	3,3
Harkinnanvarainenvo					160000,00	-160000,00	-100,0
Yhteensä	12489562	3486700		3486700	3817411,00	-330711,00	109,5

Valtionosuudet kertyivät hieman yli budjetin. Lappajärven kunta sai harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 160.000,00 euroa.

3.4 Investointien toteutuminen

INVESTOINNIT 2022	Budjetti 2023	Bu-muu- tos	Bu+ muu- tos	Toteutuma	Poikkeama
Kunnanhallitus					
Menot	-30000	-45000	-75000	-63760,00	-11240,00
Netto	-30000	-45000	-75000	-63760,00	-11240,00
Laajakaistahanke					
Menot	-100000	0	-100000	0,00	-100000,00
Netto	-100000	0	-100000	0,00	-100000,00
Lukio					
Menot	-18000	0	-18000	-18492,97	492,97
Netto	-18000	0	-18000	-18492,97	492,97
Liikuntahalli					
Oma rakentaminen				-4815,32	4815,32
Muut menot	0	0	0	-4516,37	4516,37
Menot	0	0	0	-9331,69	-9331,69
Netto	0	0	0	-9331,69	-9331,69
Prosentti taiteeseen -hanke					
Menot	-60000		-60000	0,00	-60000,00
Tulot, rahoitusosuudet inv.	30000		30000	25000	5000,00
Netto	-30000	0	-30000	25000	-55000
Kiinteistöstrategia					
Oma rakentaminen	0	0	0	-7056,45	7056,45
Muut menot	-20000		-20000	0,00	-20000,00
Menot	-20000	0	-20000	-7056,45	-12943,55
Netto	-20000	0	-20000	-7056,45	-12943,55
Teknisen toimen kalusto					
Menot	-40000	0	-40000	0,00	-40000,00
Netto	-40000	0	-40000	0,00	-40000,00
Liikenneväylät					
Oma rakentaminen	0	0	0	-95649,63	95649,63
Muut menot	-260000		-260000	0,00	-260000,00
Netto	-260000	0	-260000	-95649,63	-164350,37
Puistot					
Menot	-60000	0	-60000	0,00	-60000,00
Netto	-60000	0	-60000	0,00	-60000,00

Urheilu- ja ulkoilualueet					
Menot	-20000	0	-20000	0,00	-20000,00
Netto	-20000	0	-20000	0,00	-20000,00
Laiturit					
Menot	-20000	0	-20000	0,00	-20000,00
Netto	-20000	0	-20000	0,00	-20000,00
Matkailun kehittäminen					
Menot	0	0	0	-6253,00	6253,00
Netto	0	0	0	-6253,00	6253,00
Nykälän ranta					
Oma rakentaminen	0	0	0	-324858,89	324858,89
Muut menot	0	-610000	-610000	0	-610000
Netto	0	-610000	-610000	-324858,89	-285141,11
Kärnänsalmen kunnostushanke					
Oma rakentaminen	0	0	0	-5749,50	5749,50
Muut menot	-10000	0	-10000	0,00	-10000,00
Rahoitusosuudet inv	0	0	0	22589,25	-22589,25
Netto	-10000	0	-10000	16839,75	-26839,75
Rantojen kunnostushanke					
Oma rakentaminen	0	0	0	-14643,20	14643,20
Muut menot	-15000	0	-15000	0,00	-15000,00
Rahoitusosuudet inv	0	0	0	7320,00	-7320,00
Netto	-15000	0	-15000	-7323,20	-7676,80
Kyrönsaaren silta					
Oma rakentaminen	0	0	0	-146262,61	-146262,61
Muut menot	-100000	0	-100000	0,00	-100000,00
Netto	-100000	0	-100000	-146262,61	46262,61
Kyrönsaaren rakentaminen					
Oma rakentaminen	0	0	0	-64801,16	64801,16
Muut menot	-65000	0	-65000	-3548,39	-61451,61
Rahoitusosuudet inv	0			68349,55	-68349,55
Netto	-65000	0	-65000	0,00	-65000,00
Saunamaailman aallonmurtaja					
Menot	-760000	610000	-150000	0,00	-150000,00
Netto	-760000	610000	-150000	0,00	-150000,00
Halkosaari					

Oma rakentaminen	0	0	0	-97595,57	97595,57
Menot	-200000	0	-200000	0	-200000
Netto	-200000	0	-200000	-97595,57	-102404,43
Muu kiinteistötoimi					
Oma rakentaminen	0	0	0	-8824,10	8824,10
Menot	-30000	0	-30000	0,00	-30000,00
Netto	-30000	0	-30000	-8824,10	-21175,90
Ent. osuuskauppa					
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	288638,25	-288638,25
Netto	0	0	0	288638,25	-288638,25
Vesiverkostot					
Menot	-50000	0	-50000	0,00	-50000,00
Netto	-50000	0	-50000	0,00	-50000,00
Viemäriverkostot					
Menot	-60000	0	-60000	0,00	-60000,00
Netto	-60000	0	-60000	0	-60000,00
Maa- ja metsätilat					
Maa-alueiden osto	-150000	45000	-105000	-45000	-60000,00
Menot	-150000	45000	-105000	-45000	-60000,00
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	41000	-41000
Netto	-150000	45000	-105000	-4000	-101000
Yhteensä					
Menot					
Oma rakentaminen	0	0	0	-770256,43	770256,43
Muut investointimenot	-2068000	0	-2068000	-141570,73	-1926429,27
Investointimenot	-2068000	0	-2068000	-911827,16	-1156172,84
Investointitulot					
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	329638,25	-329638,25
Rahoitusosuudet investointeihin	30000	0	30000	123258,80	-93258,80
Investointitulot	30000	0	30000	452897,05	-422897,05
Investoinnit netto	-2038000	0	-2038000	-458930,11	-1579069,89

3.5 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutuminen					
Toiminnan ja investointien rahavirta	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti + muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	1816265	-652350	1163915	1911118,50	-747203,50
Vuosikate	1816265	-652350	1163915	1621480,25	-457565,25
Satunnaiset erät				0	0
Tulorahoituksen korjauserät				289638,25	-289638,25
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2068000	0	-2068000	-911827,16	-1156172,84
Rahoitusosuudet investointeihin	30000	0	30000	123258,8	-93258,8
Pysyvien hyöd.luov.voitot			0		0
Investointien vars. myyntitulot	0	0	0	329638,25	-329638,25
Pys.vast.luov.voitot/tappiot		0	0	-129638,25	129638,25
Investointien rahavirta	-2038000	0	-2038000	-588568,36	-1449431,64
			0		0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-221735	-652350	-874085	1322550,14	-2196635,14
			0		0
Rahoituksen rahavirta			0		0
Antolainauksen muutokset			0		0
Antolainasaamisten lisäykset			0	0	0
Antolainasaamisten vähennys			0	0	0
Lainakannan muutokset			0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	671735	652350	1324085	0	1324085
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-450000	0	-450000	-450000	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	-400000	400000
Lainakannan muutokset	221735	652350	874085	-850000	1724085
Oman pääoman muutokset			0		
Muut maksuvalmiuden muutokset			0		0
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muutokset			0	-46978,5	46978,5
Vaihto-omaisuuden muutos			0	-9681,95	9681,95
Saamisten muutos			0	542334,63	-542334,63
Korott. pitkäaik. ja lyh.aik			0	-254182,03	254182,03
velkojen muutokset			0	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		0	0	241174,10	-241174,10
Rahoituksen rahavirta	221735	652350	874085	-608825,90	1482910,90
Rahavarojen muutos	0	0	0	713724,24	-713724,24
Kassavarat 31.12.			0	1796199,69	-1796199,69
Kassavarat 1.1.			0	1082475,45	-1082475,45
Rahavarojen muutos				713724,24	-713724,24

3.6 Yhteenveto talousarvion toteutumisesta

Käyttötalouden toteutuminen (ulk/sis)						
	TA 2023	Muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö%
Luottamushenkilöhallinto						
Toimintatuotot	6300	0	6300	5364	936	85,1
Toimintakulut	-255210	0	-255210	-189185,63	-66024,37	74,1
Toimintakate	-248910	0	-248910	-183821,63	-65088,37	73,9
Yleiset toimistopalvelut						
Toimintatuotot	20250	0	20250	3924,29	16325,71	19,4
Toimintakulut	-368770	0	-368770	-306146,45	-62623,55	83,0
Toimintakate	-348520	0	-348520	-302222,16	-46297,84	86,7
Muu yleishallinto						
Toimintatuotot	31600	77000	108600	103092,96	5507,04	94,9
Toimintakulut	-137100	-77000	-214100	-176999,86	-37100,14	82,7
Toimintakate	-105500	0	-105500	-73906,90	-31593,10	70,1
Sosiaali- ja terveystoimi						
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-80000	0	-80000	-98865,65	18865,65	123,6
Toimintakate	-80000	0	-80000	-98865,65	18865,65	123,6
Sivistystoimen hallinto						
Toimintatuotot	0	0	0	121291,24	-121291,24	-100,0
Toimintakulut	-118540	0	-118540	-121369,31	2829,31	102,4
Toimintakate	-118540	0	-118540	-78,07	-118461,93	0,1
Perusopetus						
Toimintatuotot	182300	0	182300	171103,56	11196,44	93,9
Toimintakulut	-2909183	-20650	-2929833	-2990834,09	61001,09	102,1
Toimintakate	-2726883	-20650	-2747533	-2819730,53	72197,53	102,6
Peruskoulujen yht.toim.						
Toimintatuotot	72480	0	72480	101173,01	-28693,01	139,6
Toimintakulut	-646430	0	-646430	-598010,67	-48419,33	92,5
Toimintakate	-573950	0	-573950	-496837,66	-77112,34	86,6
Lukio						
Toimintatuotot	32235	0	32235	56949,88	-24714,88	176,7
Toimintakulut	-769718	0	-769718	-852573,10	82855,1	110,8
Toimintakate	-737483	0	-737483	-795623,22	58140,22	107,9
Ammatillinen ja muu koulutus						
Toimintatuotot	7000	0	7000	0,00	7000,00	0,0
Toimintakulut	-74500	-12000	-86500	-95880,72	9380,72	110,8
Toimintakate	-67500	-12000	-79500	-95880,72	16380,72	120,6
Kirjasto						
Toimintatuotot	11500	0	11500	3654,92	7845,08	31,8
Toimintakulut	-209278	0	-209278	-199989,70	-9288,30	95,6
Toimintakate	-197778	0	-197778	-196334,78	-1443,22	99,3

Vapaa-aikatoimi						
Toimintatuotot	30000	0	30000	43471,88	-13471,88	144,9
Toimintakulut	-498569	0	-498569	-508439,12	9870,12	102,0
Toimintakate	-468569	0	-468569	-464967,24	-3601,76	99,2
Varhaiskasvatus						
Toimintatuotot	209850	0	209850	265464,35	-55614,35	126,5
Toimintakulut	-995376	-506700	-1502076	-1690922,83	188846,83	112,6
Toimintakate	-785526	-506700	-1292226	-1425458,48	133232,48	110,3
Maaseutuhallinto ja hankkeet						
Toimintatuotot	35800	12000	47800	67877,33	-20077,33	142,0
Toimintakulut	-201480	0	-201480	-184451,42	-17028,58	91,5
Toimintakate	-165680	12000	-153680	-116574,09	-37105,91	75,9
Oikeudenhoito ja turvallisuus						
Toimintatuotot	165000	0	165000	178857,41	-13857,41	108,4
Toimintakulut	-139640	-12000	-151640	-150368,84	-1271,16	99,2
Toimintakate	25360	-12000	13360	28488,57	-15128,57	213,2
Yhdyskuntasuunnittelu						
Toimintatuotot	31100	0	31100	342022,06	-310922,06	1099,7
Toimintakulut	-297360	0	-297360	-345360,90	48000,90	116,1
Toimintakate	-266260	0	-266260	-3338,84	-262921,16	1,3
Yhdyskuntapalvelut						
Toimintatuotot	318840	0	318840	370086,10	-51246,10	116,1
Toimintakulut	-503460	-35000	-538460	-512341,05	-26118,95	95,1
Toimintakate	-184620	-35000	-219620	-142254,95	-77365,05	64,8
Toimitila- ja vuokrauspalvelut						
Toimintatuotot	1965854	0	1965854	1868730,60	97123,4	95,1
Toimintakulut	-1906520	0	-1906520	-1860080,67	-46439,33	97,6
Toimintakate	59334	0	59334	8649,93	50684,07	14,6
Vesihuolto						
Toimintatuotot	553400	0	553400	361966,61	191433,39	65,4
Toimintakulut	-338740	0	-338740	-452810,90	114070,90	133,7
Toimintakate	214660	0	214660	-90844,29	305504,29	-42,3
Jätehuolto						
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2500	0	-2500	-889,81	-1610,19	35,6
Toimintakate	-2500	0	-2500	-889,81	-1610,19	35,6
Maa- ja metsätilat						
Toimintatuotot	99700	-50000	49700	44441,55	5258,45	89,4
Toimintakulut	-25730	0	-25730	-11420,04	-14309,96	44,4
Toimintakate	73970	-50000	23970	33021,51	-9051,51	137,8
Muu liikeluont.toiminta						
Toimintatuotot	42300	0	42300	47061,25	-4761,25	111,3
Toimintakulut	-94360	0	-94360	-118243,43	23883,43	125,3
Toimintakate	-52060	0	-52060	-71182,18	19122,18	136,7

Muu toiminta						
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-2900	0	-2900	-2803,37	-96,63	96,7
Toimintakate	-2900	0	-2900	-2803,37	-96,63	96,7
Ympäristöpalvelut						
Toimintatuotot	60000	0	60000	44316,20	15683,80	73,9
Toimintakulut	-193550	0	-193550	-147669,57	-45880,43	76,3
Toimintakate	-133550	0	-133550	-103353,37	-30196,63	77,4
Elinvoimalautakunta						
Toimintatuotot	0	0	0	3548,63	-3548,63	-100,0
Toimintakulut	-7000	0	-7000	-3548,63	-3451,37	50,7
Toimintakate	-7000	0	-7000	0	-7000	0,0
Elinkeinoelämän edistäminen						
Toimintatuotot	14280	0	14280	14242,20	37,80	99,7
Toimintakulut	-390060	-28000	-418060	-390005,82	-28054,18	93,3
Toimintakate	-375780	-28000	-403780	-375763,62	-28016,38	93,1
Rahoitus						
Verotulot	5907000	0	5907000	6004598,81	-97598,81	101,7
Valtionosuudet	3486700	0	3486700	3817411,00	-330711,00	109,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-305000	0	-305000	-257567,75	-47432,25	84,4
Muu rahoitus						
Rahoitustuotot ja -kulut	3750	0	3750	-152390,26	156140,26	-4063,7
Vuosikate	9092450	0	9092450	9412051,80	-319601,80	103,5
LAPPAJÄRVEN KUNTA						
Toimintatuotot	3889789	39000	3928789	4218640,03	-289851,03	107,4
Toimintakulut	-11165974	-691350	-11857324	-12009211,58	151887,58	101,3
Toimintakate	-7276185	-652350	-7928535	-7790571,55	-137963,45	98,3
Verotulot	5907000	0	5907000	6004598,81	-97598,81	101,7
Valtionosuudet	3486700	0	3486700	3817411,00	-330711	109,5
Rahoitustuotot ja -kulut	-301250		-301250	-409958,01	108708,01	136,1
Vuosikate	1816265	-652350	1163915	1621480,25	-457565,25	139,3
Poistot ja arv. alentumiset	-1126392		-1126392	-1104901,89	-21490,11	98,1
Tilikauden tulos	689873	-652350	37523	516578,36	-479055,36	1376,7
Varausten ja rah.muutokset				26787,13	-26787,13	-100,0
Tilikauden yli-/alijäämä	689873	-652350	37523	543365,49	-505842,49	1448,1

Tuloslaskelmaosan toteutuminen						
	TA 2023	Muutokset	TA+muut	Toteutuma	Poikkeama Tot %	
ulkoinen/sisäinen						
Toimintatuotot						
Myyntitulot	1351340	-50000	1301340	1206775,60	94564,40	92,7
Maksutuotot	37000	0	37000	23447,04	13552,96	63,4
Tuet ja avustukset	189745	0	189745	194739,99	-4994,99	102,6
Muut toimintatuotot	2311704	89000	2400704	2793677,40	-392973,40	116,4
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot						
Henkilöstökulut	-4710780	-53900	-4764680	-4733182,75	-31497,25	99,3
Palvelujen ostot	-2892940	-525450	-3418390	-3846163,00	427773,00	112,5
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1022660	0	-1022660	-1062356,19	39696,19	103,9
Avustukset	-343450	0	-343450	-196224,94	-147225,06	57,1
Muut toimintakulut	-2196144	-112000	-2308144	-2171284,70	-136859,30	94,1
Toimintakate	-7276185	-652350	-7928535	-7790571,55	-137963,45	99,0
Verotulot	5907000	0	5907000	6004598,81	-97598,81	101,7
Valtionosuudet	3486700	0	3486700	3817411,00	-330711,00	109,5
Rahoitustulot ja -menot:						
Korkotuotot	0	0	0	23961,86	-23961,86	-100,0
Muut rahoitustuotot	4450	0	4450	11969,34	-7519,34	269,0
Korkokulut	-305000	0	-305000	-283433,35	-21566,65	92,9
Muut rahoituskulut	-700	0	-700	-162455,86	161755,86	23208,0
Vuosikate	1816265	-652350	1163915	1621480,25	-457565,25	139,3
Poistot ja arv.alentum						
Suunnitelman muk. poistot	-1126392	0	-1126392	-1104901,89	-21490,11	98,1
Arvon alentumiset	0	0	0	0,00	0,00	0,0
Satunnaiset erät	0	0	0	0,00	0,00	0,0
Tilikauden tulos	689873	-652350	37523	516578,36	-479055,36	1376,7
Varausten ja rah.muut.						
Poistoeron muutos				26787,13	-26787,13	-100
Tilikauden yli-/alijäämä	689873	-652350	37523	543365,49	-505842,49	1276,7

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

TUOSLASKELMA		
ulkoinen	Toteutuma 2023	Toteutuma 2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1155993,23	1040563,5
Maksutuotot	23307,04	19492,95
Tuet ja avustukset	194739,99	230231,34
Muut toimintatuotot	956129,26	1256139,92
Toimintatuotot	2330169,52	2546427,71
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3841431,49	-3686085,09
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-813947,76	-803278,38
Muut henkilösivukulut	-106479,01	-98475,62
Henkilöstökorvaukset	28675,51	50892,43
Palvelujen ostot	-3371341,04	-17372002,39
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1061581,19	-1026664,45
Avustukset	-196224,94	-226962,81
Muut toimintamenot	-758411,15	-864500,40
Toimintakulut	-10120741,07	-24027076,71
TOIMINTAKATE	-7790571,55	-21480649,00
Verotulot	6004598,81	10236641,75
Valtionosuudet	3817411,00	12489562,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23961,86	14294,62
Muut rahoitustuotot	11969,34	74091,49
Korkokulut	-283433,35	-92208,86
Muut rahoituskulut	-162455,86	-1808,50
VUOSIKATE	1621480,25	1239923,50
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1104901,89	-1025198,94
Kertaluonteiset poistot	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1104901,89	-1025198,94
Satunnaiset tuotot ja kulut		
TILIKAUDEN TULOS	516578,36	214724,56
Poistoeron muutos	26787,13	26787,13
Rahastojen muutos	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	543365,49	241511,69

4.2 Rahoituslaskelma

Rahoitusosan toteutuminen		
	Toteutuma 2023	Toteutuma 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1621480,25	1239923,50
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakolliset varaukset	160000	
Muut oikaisut	129638,25	-42854,84
Toiminnan rahavirta	1911118,50	1197068,66
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-911827,16	-2058806,49
Rahoitusosuudet investointeihin	123258,80	430550,00
Pys.vastaavien hyödykkeiden luov.voitot	200000,00	46598,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	1322550,14	-384588,99
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	4000000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-450000,00	-250000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-400000,00	-3800000,00
Lainakannan muutokset	-850000,00	-50000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom.muutokset	-46978,5	-7388,83
Vaihto-omaisuuden muutos	0	-9681,95
Saamisten muutos	542334,63	-498558,58
Korott. pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutokset	-254182,03	222787,12
Muut maksuvalmiuden muutokset	241174,10	-292842,24
Rahoituksen rahavirta	-608825,90	-342842,24
Rahavarojen muutos	713724,24	-727431,23
Kassavarat 31.12.	1796199,69	1082475,45
Kassavarat 1.1.	1082475,45	1809906,68
Rahavarojen muutos	713724,24	-727431,23

4.3 Tase

VASTAAVAA	Toteutuma 2023	Toteutuma 2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	318020,57	400366,43
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2778137,28	2774137,28
Rakennukset	12470434,63	11111462,20
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4856587,22	4840275,47
Koneet ja kalusto	230529,40	247630,32
Muut aineelliset hyödykkeet	37696,24	37696,24
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	529831,68	2526796,88
Aineelliset hyödykkeet	20903216,45	21537998,39
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	2271038,11	2219785,11
Kuntayhtymäosuudet	1595637,06	2937080,70
Osakkeet ja osuudet osak.ja omist.yht	2602729,79	2602729,79
Muut osakkeet ja osuudet	24681,11	24681,11
Osakkeet ja osuudet	6494086,07	7784276,71
Muut lainasaamiset	1970531,21	1970531,21
Sijoitukset	8464617,28	9754807,92
PYSYVÄT VASTAAVAT	29685854,30	31693172,74
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	36000,00	
Toimeksiantojen varat	36000,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	0,00	9681,95
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Myyntisaamiset	307996,24	410778,59
Lainasaamiset	310569,12	276066,33
Muut saamiset	221857,65	545981,21
Lyhytaikaiset saamiset	840423,01	1232826,13
Siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset	12200,95	162132,46
Siirtosaamiset	12200,95	162132,46
Saamiset	852623,96	1394958,59
Rahat ja pankkisaamiset	1796199,69	1082475,45
Vaihtuvat vastaavat	2648823,65	2487115,99
VASTAAVAA	32370677,95	34180288,73

VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	14539569,59	15902559,24
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	1795340,10	1553828,41
Tilikauden yli-/alijäämä	543365,49	241511,69
Oma pääoma	16878275,18	17697899,34
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	238067,95	264855,08
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	160000,00	
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	109319,98	120674,23
Muut toimeksiantojen pääomat	2772,41	2396,66
Toimeksiantojen pääomat	112092,39	123070,89
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7475000,00	7925000,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Muut velat	726235,32	783116,73
Pitkäaikainen	8201235,32	8708116,73
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4250000,00	4650000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	1000000,00	1000000,00
Saadut ennakot		
Ostovelat	792161,12	1005411,97
Muut velat	85978,97	83534,69
Siirtovelat		
Siirtyvät korot	42392,83	39683,98
Lomapalkkajaksotus	468952,35	449549,45
Valtionosuusennakot	136242,80	137193,09
Muut siirtovelat	5279,04	20973,51
Siirtovelat	652867,02	647400,03
Lyhytaikainen	6781007,11	7386346,69
Vieras pääoma	14982242,43	16094463,42
VASTATTAVAA	32370677,95	34180288,73

4.4 Konsernitilinpäätös

4.4.1 Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA	2023	2022
Toimintatuotot	6483230,03	12655485,37
Toimintakulut	-13888916,89	-35160049,46
Osuus osakkuusyht.voitosta (tappiosta)	54277,63	6157,02
Toimintakate	-7351409,23	-22498407,07
Verotulot	6004598,81	10236641,75
Valtionosuudet	3817411	14344781,62
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	41185,3	15920,54
Muut rahoitustuotot	23302,72	98199,47
Korkokulut	-356984,97	-147817,03
Muut rahoituskulut	-162914,53	-26729,79
Rahoitustuotot ja -kulut	-455411,48	-60426,81
Vuosikate	2 015 189,10	2 022 589,49
Poistot ja arvonalentamiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1695993,51	-2132464,35
Poistot ja arvonalentamiset	-1 695 993,51	-2 132 464,35
Satunnaiset erät	0	-0,01
Tilikauden tulos	319 195,59	-109 874,87
Tilinpäätössiirrot	0	42000
Tilikauden verot	-7325,78	-8319,38
Laskennalliset verot	0	1257,34
Vähemmistöosuudet	30632,18	-17264,07
Tilikauden yli/alijäämä	342 501,99	-92 200,98

4.4.2 Konsernirahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2015189,1	2022589,4
Tilikauden verot	-7325,78	-8319,38
Tulorahoituksen korjauserät	235360,62	-81131,78
Toiminnan rahavirta	2243223,94	1933138,24
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1080932,9	-2559883,35
Rahoitusosuudet investointeihin	123258,8	430550
Pys. vastaavien hyödykk. luovutustulot	238016,31	46668,20
Investointien rahavirta	-719657,79	-2082665,15
Toiminnan ja investointien rahavirta	1523566,15	-149526,91
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainsaamisten vähennys	0	825,68
Antolainauksen muutokset yhteensä	0	825,68
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	95384,56	4457606,31
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-614698,92	-903818,62
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-687569,12	-3992184,56
Lainakannan muutokset yhteensä	-1206883,48	-438396,87
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	-4086,96	-365182,04
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	-46970,65	-8492,3
Vaihto-omaisuuden muutos	22306,65	-84216,06
Saamisten muutos	729055,07	-275973,55
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	-234400,20	575003,61
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	469990,87	206321,70
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	-740979,57	-596431,53
Kassavarojen muutos		
Kassavarojen muutos	782586,58	-745958,35
Kassavarat 31.12.	3948217,85	3720794,48
Kassavarat 1.1.	3165631,27	4466752,83
Kassavarojen muutos	782586,58	-745958,35

4.4.3 Konsernitase

Konsernitase VASTAAVAA	TP 2023	TP 2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	596116,09	757016,98
Muut pitkävaikutteiset menot	154347,62	218076,92
Aineettomat hyödykkeet	750463,71	975093,9
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4128279,32	4245660,51
Rakennukset	18858477,41	22477402,68
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4924005,64	5101998,61
Koneet ja kalusto	1229191,71	1725372,04
Muut aineelliset hyödykkeet	42958,10	56623,63
Ennakkomaksut	123978,46	234363,15
Keskeneräiset hankinnat	507831,68	2479259,73
Ennakkomaksut ja kesk.er.hankinnat	631810,14	2713622,88
Aineelliset hyödykkeet	29814722,32	36320680,35
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	2792380,98	2810157,59
Osakkeet ja osuudet	2792380,98	2810157,59
Muut lainasaamiset	160000,00	163302,72
Muut saamiset	0	1176,18
Sijoitukset	2952380,98	2974636,49
PYSYVÄT VASTAAVAT	33 517 567,01	40 270 410,74
ARVOSTUSERÄT		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	44695,88	63870,07
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	53274,24	17719,20
Muut toimeksiannot	21502,28	3120,36
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	119472,40	84709,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	184723,70	398614,92
Myyntisaamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	285,69
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	595840,95	1397776,07
Lainasaamiset	23000,00	83881,77
Muut saamiset	298614,79	736969,76
Lyhytaikaiset saamiset	917455,74	2218627,6
Siirtosaamiset	26472,85	268399,12
Saamiset	943928,59	2487312,41
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	21718,62	20752,06
Rahoitusarvopaperit	21718,62	20752,06
Rahat ja pankkisaamiset	3926499,23	3700042,42
Vaihtuvat vastaavat	5 076 870,14	6 606 721,81
VASTAAVAA	38 713 909,55	46 961 842,18

Konsernitase	2023	2022
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	14539569,59	15902559,24
Muut omat rahastot	0	0
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2640393,62	2670660,61
Tilikauden yli/alijäämä	342501,99	-92200,98
Oma pääoma	17 522 465,20	18 481 018,87
Vähemmistöosuudet	3094884,43	3153294,63
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	160000	125043,74
Pakolliset varaukset	160000	125043,74
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	44225,29	63391,64
Lahjoitusrahaston pääomat	111950,31	123798,52
Muut toimeksiantojen pääomat	38918,6	20266,36
Toimeksiantojen pääomat	195094,20	207456,52
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras po	8227861,17	12759976,41
Pitkäaikainen koroton vieras po	795377,58	820521,3
Muut velat	240233,39	241975,74
Laskennalliset verovelat	0	18193,23
Pitkäaikainen	9263472,14	13840666,68
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	1000000,00	1000000,00
Lyhytaikainen korollinen vieras po	5331979,5	6231614,17
Lainat muilta luotonantajilta	0	40791,75
Lyhytaikainen koroton vieras po	2146014,08	3881955,82
Lyhytaikainen	8477993,58	11154361,74
VIERAS PÄÄOMA	17 741 465,72	24 995 028,42
VASTATTAVAA	38 713 909,55	46 961 842,18

5 Liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

5.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat, pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 17.12.2012 poistosuunnitelman, ja että ns. vanhoissa hyödykkeissä käytetään vanhoja poistoaikoja ja uusissa, vuonna 2013 käyttöön otettavissa hyödykkeissä käytetään poistoaikojen alarajojen lähellä olevia poistoaikoja, ellei pidemmän poistoajan käyttämiseen ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. Pidemmästä poistoajasta päättää asianomainen viranomainen. Valtuusto hyväksyi 9.10.2017 tarkennetun poistosuunnitelman, joka vastaa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 22.11.2016 antamaa yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa mukaiseen arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus merkitään taseeseen todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen hankintamenoa mukaiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely, Valuuttamääräiset erät

Lappajärven kunnalla ei ole johdannaissopimuksia eikä valuuttamääräisiä eriä.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset merkitään ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

5.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

2) Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Ei ilmoitettavaa tietoa.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa tietoa.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Lappajärven kunnan avaavassa taseessa peruspääomassa ja osakkeissa ja osuuksissa on huomioitu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle siirtynyt omaisuus. Avaava tase liitteenä.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Ei ilmoitettavaa tietoa.

5.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kivitippu Spa Oy on yhdistelty konserniin vuoden 2022 tilinpäätöksellä, koska se ei ole toimittanut vuoden 2023 tilinpäätöstä. 12.3.2024 saadun tiedon mukaan tilinpäätöstä ei ole vielä aloitettu tekemään. Konsernitilinpäätös 2023 ei ole vertailukelpoinen vuoteen 2022, koska tilinpäätöksestä on poistunut Eskoon Kuntanyhtymä ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poisto-oikaisuja ei ole tehty.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen liitteenä esitetään perusteltu selostus, jos konsernitilinpäätöksen laatimisessa ei ole noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Poikkeavat tilikaudet

Ei poikkeavia tilikausia.

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

Ulkoiset erät	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto			112.381,25	148.548,00
Sosiaali- ja terv.toimi				
Opetus- ja kulttuuritoimi			631.157,60	356.605,04
Tekninen toimi			1.325.653,73	1.789.121,44
Muut palvelut			246.734,74	250.995,43
Elinvoimapaalvelut			14.242,20	1.157,80
Toimintatuotot yht.	6.483.230,03	12.655.485,37	2.330.169,52	2.546.427,71

7) Verotulojen erittely

	2023	2022
Kunnan tulovero	4.326.436,99	8.194.540,84
Osuus yhteisöverojen tuotosta	591.895,60	1.019.061,25
Kiinteistövero	1.086.266,22	1.023.039,66
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	6.004.598,81	10.236.641,75

8) Valtionosuudet eriteltynä

	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	1.469.192	7.426.227,80
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	1.526.725	3.008.640,00
Veromenetyksen kompensatio	666.116	2.192.926,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4.622	-138.231,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	160.000	
Yhteensä	3.817.411	12.489.562,00

9) Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely,	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	-1.734.976,58	-15.593.163,83
Muiden palvelujen ostot	-2.111.186,42	2.234.034,72
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	-3.846.163,00	-17.827.198,55

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä

Ei ilmoitettavaa tietoa.

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Tarkempi hankekohtainen poistoaika päätetään suunnitelman rajoissa kunnan talous-/teknisessä toimistossa. Kunnanvaltuusto on 9.10.2017 § 83 hyväksynyt tarkennetun poistosuunnitelman. Tarkennettua poistosuunnitelmaa on alettu noudattaa vuodesta 2017 lukien.

Arvioidut poistoaajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät

POISTOSUUNNITELMA (hyväksytty KV 17.12.2012 § 62)

Hyödykkeet ennen 1.1.2013

Uudet hyödykkeet 1.1.2013 alkaen

PYSYVÄT VASTAAVAT	Tasapoisto	Tasapoisto
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2 -5 vuotta*	2 -5 vuotta*
Aineettomat oikeudet	5 -20 vuotta*	5 -20 vuotta*
Liikearvo	2 -5 vuotta*	2 -5 vuotta*
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2-5 vuotta*	2-5 vuotta*
<i>Osallistuminen toisen yhteisön</i>		<i>2017 lukien:</i>
- tiehankkeisiin		15-20 vuotta
- ratahankkeisiin		30-40 vuotta
- väylähankkeisiin (suositellaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja)		15-20 vuotta
<i>Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusmenot</i>		5-10 vuotta
Muut	2-5 vuotta*	2-5 vuotta*
	*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta	*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	20-40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	20-30 vuotta
Talousrakennukset	10-20 vuotta	10-20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	20-30 vuotta
Asuinrakennukset	30-50 vuotta	30-40 vuotta
<i>Kallioliuolat ja -tunnelit, väestönsuojat</i>		30-70 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	15-20 vuotta	15-20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	10-30 vuotta	10-30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	15-30 vuotta	15-30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	30-40 vuotta	30-40 vuotta

Viemäriverkko	30-40 vuotta	30-40 vuotta
Kaukolämpöverkko	20-30 vuotta	20-30 vuotta
Sähköjohdot, muunto-aset, ulkovalaistuslaitteet	15-20 vuotta	15-20 vuotta
Puhelinverkko, keskus-asema ja alakeskukset	10-12 vuotta	10-12 vuotta
Maakaasuverkko	20-25	20-25
Muut putki- ja kaapeliverkot	15-20 vuotta	15-20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10-20 vuotta	10-20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15-20 vuotta	15-20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	10-15 vuotta	10-15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10-15 vuotta	10-15 vuotta
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	15-20 vuotta	15-20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8-15 vuotta	8-15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	4-7 vuotta	4-7 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	5-10 vuotta	5-10 vuotta
Muut raskaat koneet	10-15 vuotta	10-15 vuotta
Muut kevyet koneet	5-10 vuotta	5-10 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5-15 vuotta	5-15 vuotta
Atk-laitteet	3-5 vuotta	3-5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3-5 vuotta	3-5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa

Poistoaikoina käytetään alarajoja, ellei pidemmän poistoaajan käyttämiselle ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. Alle 10.000 euron hankinnat kirjataan vuosikuluiksi.

12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2023	Konserni 2022	Kunta 2023	Kunta 2022
Pakolliset varaukset	160.000	125.043,74	160.000	0

Kivitippu Spa Oy:lle annettu pääomalaina siirretty pakollisiin varauksiin.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni 2023	Konserni 2022	Kunta 2023	Kunta 2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot				
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot		42.854,84		42.854,84
Myyntivoitot yhteensä		42.854,84		42.854,84
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot				
Rakennusten myyntitappiot	-129.638,25		-129.638,25	
Myyntitappiot yhteensä	-129.638,25		-129.638,25	

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0

Ei ilmoitettavaa.

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	10.028,52	1.629,75
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	-	11.609,52
Yhteensä	10.028,52	13.239,27

16) Erittely poistoeron muutoksista

Alkusaldo 31.12.2023	Vähennys	Loppusaldo 31.12.2023
264.855,08	-26.787,13	238.067,95

5.3 Tasetta koskevat liitetiedot**5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot****17) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset**

Ei ilmoitettavaa tietoa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa tietoa.

19) Käyttöomaisuuden hankintamenojen muutokset 2023

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Aineettomat oikeudet	Tietokoneohjelmistot	Muut pitkävaik. menot	Aineett. hyöd. yht.
Poistamaton hankintameno 1.1.	125 451,57	47 740,13	207 271,71	380 463,41
Lisäykset tilikauden aikana		4 214,10		4 214,10
Rahoitusosuudet tilikaudella				0,00
Vähennykset tilikauden aikana				0,00
Siirrot erien välillä				0,00
Tilikauden poisto	-5 891,76	-18 441,48	-42 323,70	-66 656,94
Arvonlennukset ja niiden palautukset				0,00
Poistamaton hankintamenot 31.12.	119 559,81	33 512,75	164 948,01	318 020,57

AINEELLISET HYÖDYKKEET	Maa-alueet	Rakenn.	Kiint. rakent ja laitteet	Koneet ja ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 774 137,28	11 111 462,20	4 840 275,47	247 630,32	37 696,24	2 526 796,88	21 537 998,39
Lisäykset tilikauden aikana	45 000,00	4 815,32	222 462,00	44 611,69		539 471,05	856 360,06
Rahoitusosuudet tilikaudella			-29 909,25			-93 349,55	-123 258,80
Vähennykset tilikauden aikana	-41 000,00	-288 638,25					-329 638,25
Siirrot erien välillä	0,00	2 233 409,16	183 055,05	26 622,49		-2 443 086,70	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-590 613,80	-359 296,05	-88 335,10			-1 038 244,95
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 778 137,28	12 470 434,63	4 856 587,22	230 529,40	37 696,24	529 831,68	20 903 216,45

OSAKKEET JA OSUUDET	Tytär-yhteisö-osakkeet	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkuus-yhteisö-osuudet	Muut osakk. ja osuud. osak. ja om.yhteis.	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yht.
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 219 785,11	1 595 637,06	522 547,25	2 080 182,54	24 681,11	6 442 833,07
Lisäykset tilikauden aikana	51 253,00					51 253,00
Rahoitusosuudet tilikaudella						
Vähennykset tilikauden aikana						0,00
Siirrot erien välillä						
Tilikauden poisto						
Arvonlennukset ja niiden palautukset						
Poistamaton hankintamenot 31.12.	2 271 038,11	1 595 637,06	522 547,25	2 080 182,54	24 681,11	6 494 086,07

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

20 – 22) Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt ja kuntayhtymäosuudet	Kunnan omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
		omasta po:sta	vieraasta po:sta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt				
KOY Lappajärven Vuokratalot Oy Lappajärvi 1082833-8	100 %	2114063	1093396,73	-223224
Lappajärven Virastotalo Oy Lappajärvi 0631340-4	62,84 %	1070767,402	53132	-40662
Lappajärven Lomagolf Oy Lappajärvi 0804876-2	26,90 % äänistä 74,8%	452807	52517	-2424
Lappajärven Lämpö Oy Lappajärvi 2657365-9	100 %	1002937,83	1408537,96	-13996
Yhteensä		4640575	2607583,521	-280306
Kuntayhtymät				
Järviseudun koulutuskuntayhtymä Lappajärvi 1807931-9	28,98 %	2607920,653	342043	49521
Etelä-Pohjanmaan liitto Seinäjoke 0955281-3	1,60 %	31982	12593	2430
Yhteensä		2639903	354636	51952
Intressiyrittäjä				
Kivitippu Spa Oy * 2492015-1	4,50 %	-14217	85259	-14947

* Kivitippu Spa ei ole toimittanut annetussa ajassa vuoden 2023 tilinpäätöstä. Konsernissa käytetty viimeisintä hyväksyttyä tilinpäätöstä, eli vuoden 2022 tilinpäätöstä. Omistusosuusprosentti myös muuttunut.

23) Saamisten erittely

	2023		2022	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
- Myyntisaamiset	-	22.331,34		7.647,28
-Lainasaamiset	1.810.531,21	287.569,12	1.810.531,21	192.184,56
-Muut saamiset				
Yhteensä	1.810.531,21	309.900,46	1.810.531,21	199.831,84
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
-Myyntisaamiset				
Yhteensä			-	-
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä	160.000,00		160.000	
Yhteensä	160.000,00		160.000	
Saamiset yhteensä	1.970.531,21	309.900,46	1.970.531,21	199.831,84

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni 2023	Konserni 2022	Kunta 2023	Kunta 2022
Siirtyvät korot muilta				
Liittymismaksujen tuloutus				
Työterveyshuollon tuloarvio			21.500	13.500,00
Muut siirtosaamiset	14.271,90	106.266,66	8.613,14	141.167,12
Muut siirtosaamiset muilta, yht	8.613,15	154.667,12	8.613,15	154.667,12
Ennakkomenot	3.587,80	7465,34	3.587,80	7.465,34
Yhteensä	26.472,85	268.399,12	33.700,95	162.132,46

5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	14.539.569,59	15.902.559,24	14.539.569,59	15.902.559,24
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	14.539.569,59	15.902.559,24	14.539.569,59	15.902.559,24
Arvonkorotusrahasto				
Muut omat rahastot				
Ed.tilikausien ali-/ yli- jäämä 1.1.	2.640.393,62	2.670.660,61	1.795.340,10	1.553.828,41
Muu lisäys tilikaudella				
Edellisten tilikausien ali- /ylijäämä 31.12.	2.640.393,62	2.670.660,61	1.795.340,10	1.553.828,41
Tilikauden ali-/ylijäämä	342.501,99	-92.200,98	543.369,49	241.511,69
Oma pääoma	17.522.465,20	18.481.018,87	16.878.275,18	17.697.899,34

26) Erittely poistoerosta

Alkusaldo 1.1.2023	Vähennys	Loppusaldo 31.12.2023
264.855,08	-26.787,13	238.067,95

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua maksettavaksi erääntyvät velat; velat, jotka erääntyvät 1.1.2029 tai sen jälkeen.

	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Lainat julkisyhteisöiltä		6.125.000
Pitkäaikaiset velat yhteensä	5.675.000	6.125.000

28) Joukkovelkakirjalainat

Ei ilmoitettavaa tietoa.

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
Muut pakolliset varaukset	2023	2022	2023	2022
Takuuvaraus			-	-
Vahingonkorvausvaraus			-	-
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista		189,56	-	-
Ympäristövastuut			-	-
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			-	-
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuut		124.789,32	-	-
Muut pakolliset varaukset yhteensä	160.000	125.043,74	160.000	0

30) Vieras pääoma

Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	2023	2023	2022	2022
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				301,94
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				301,94
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot		11.521,25		
Ostovelat				2316,49
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		11.521,25		2316,49
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä				
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>		11.521,25		2618,43

31) Sekkilimiitti

Ei luotollista sekkilimiittiä.

32) Muiden velkojen erittely

	Konserni 2023	Konserni 2022	Kunta 2023	Kunta 2022
Muut velat muille (p.a)	392.872,12	449.753,53	392.872,12	449.753,53
Kaukolämmön liittymismaksu	222.268,30	222.268,30		
Vesilaitoksen liittymismaksu	61.366,20	61.366,20	61.366,20	61.366,20
Viemärlaitoksen liittymismaksu	271.997,00	271.997,00	271.997,00	271.997,00
Muut velat muille p.a	17.965,09	19.707,44		
Yhteensä	966.468,71	1.025.092,47	726.235,32	783.116,73

Muut velat

	2023	2022
Tilitettävä alv	141,97	
Ennakonpidätysvelka	81.162,55	79.742,64
Sosiaaliturvamaksuvelka	4.674,45	3.792,05
Yhteensä	85.978,97	83.534,69

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilöstösi- vukulujen jaksoukset	468.952,35	449.549,45	468.952,35	441.510,49
Korkojaksoukset	42.392,83	39.683,98	42.392,83	39.683,98
Valtionosuusennakot	136.242,80	137.193,09	136.242,80	137.193,09
Muut siirtovelat	158.585,17	1.025.984,98	5.279,04	20.973,51
Matkalaskut				
Siirtovelat yhteensä	806.173,15	1.612.727,48	652.867,02	639.361,07

5.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

- ei ilmoitettavaa

35 -37 Vakuudet

- ei ilmoitettavaa

38) Vuokravastuut yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	3.925,83	29.902,85		
Myöhemmin maksettavat		75.469,75		
Yhteensä	3.925,83	105.372,60		
Leasing-vastuut				8.137,56
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	10.563,19	58.323,61	1451,04	3.673,68
Myöhemmin maksettavat*	11.662,96	108.174,24	1451,04	4.463,88
Yhteensä	22.226,16	166.497,85	2902,08	8.137,56
Yhteensä	26.151,99	271.870,45	2902,08	8.137,56

Lappajärven kunta on hankkinut leasing-sopimuksella tietokoneita Järvinet Oy:n kautta. Nämä leasing-vastuut ovat: Alv 0 %

	1.1. - 31.12.2024	1.1- 31.12.2025	1.1.-31.12.2026	Yhteensä
Yhteensä	22.968,78	14.347,61	2.780,15	40.096,54

39-40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma		1.431.700,00	3.759.100,00	3.759.100,00
Jäljellä oleva pääoma		956.372,49	1.964.875,00	1.772.334,71
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma			5.399.200	5.399.200,00
Jäljellä oleva pääoma			4.941.580	4.997.405,00
Ympäristölupavakuus				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	23.394.239	21.697.392
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	18.622	12.547

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Koronvaihtosopimus 11132229 (EPSHP) Koronvaihtosopimus on tehty Handelsbankenin lainaan 31316000717747, jonka kiinteä korko on 2,7 % . Koronvaihtosopimus on kääntävä eli vastaanotetaan kiinteää korkoa 2,7 % ja maksetaan vaihtuvaa korkoa Euribor 12 kk. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus on voimassa 26.9.2018-11.12.2023. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) (Lappajärven kunnan osuus)		16.022,21 -24,85	0	0
Koronvaihtosopimus 11132276 (EPSHP) Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on otettu suojaamaan				

10 500 000 euron OP:n bullet-lainan FI80 5419 0182 2625 96 korkoa. Pankki maksaa korkoa Euribor 3 kk ja sairaanhoitopiiri maksaa 2,13 % p.a. Sopimus alkaa bullet-lainan eräpäivästä lukien ko. lainan pääomalle. Sopimus on voimassa 26.9.2028-28.9.2048				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		216.300		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		11.072,29		
Koronvaihtosopimus 14220652 (EPSHP) Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on otettu suojaamaan 12 000 000 euron OP:n bullet-lainan FI57 5419 0182 2583 54 korkoa. Pankki maksaa korkoa Euribor 3 kk ja sairaanhoitopiiri maksaa 0,23 % p.a. Sopimus alkaa bullet-lainan eräpäivästä lukien ko. lainan pääomalle. Sopimus on voimassa 10.7.2028-10.7.2048				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		247.200		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		74.199,86		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht		495.544,43		
Käypä arvo yht.		-37.768,31		
Professuurit Seuraavalle kaudelle		15.566,44		
ALV-vastuut		543.669,90		
Tehostettu koronvaihtosopimus ET-POHSAIRS Koronvaihtosopimus päätetyn sopimuksen 11132195 tilalle. Ajalle 10.11.2022-10.11.2023. Korko kiinteä 1,13 %, jos Euribor 3 kk on alle 3,5 % ja sen yläpuolella Euribor 3 kk -2,37 %.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		233.466,70		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen muk)		15.243,81		
Korkokattosopimus 21011387 Korkokatto Kuntarahoituksen 10000000 euron lainalle ajalle 18.7.2022-18.7.2026. Pankki maksaa Euribor 6 kk – 1 % erotuksen				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		206.000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen muk)		15.637,99		
Tehostettu koronvaihtosopimus ET-POHSAIR6				

Tehostettu koronvaihtosopimus Kunta- rahoituksen 10000000 euron lainalle. Ajalle 19.7.2026-18.7.2051, korko kiin- teä 1,98 %, jos Euribor 6 kk on alle 4 % ja sen yläpuolella Euribor 6 kk -2,02 %- yksikköä				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		206.000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen muk)		13.898,70		

Arvonlisäveron palautusvastuu:

Palautuksena tai vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot vuosina 2015 - 2023 valmistuneista uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenosta, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi (AVL 33 §).

Arvonlisäveron palautusvastuu	31.12.2023	958.486,70

5.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä

Lappajärven kunnan palveluksessa oleva henkilöstö osastoittain 31.12.2023:

Osasto	2023	2022
Yleishallinto	3	4
Sivistystoimi	57	56
Muut palvelut	3	3
Tekninen toimi	25	29
Elinvoimapaalvelut	2	1
Yhteensä	90	93

Koko henkilöstön määrään sisältyvät kunnan palveluksessa olleet koko- ja osa-aikaiset henkilöt 31.12.2023. Osa-aikaisia ei ole muutettu laskennallisesti kokoaikaisiksi. Lukuun sisältyvät vakituisten lisäksi määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt.

43) Henkilöstökulut

Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	2023	2022
Palkat ja palkkiot	-3.882.936,81	-3.737.324,18
Eläkekulut	-821.045,98	-812.036,90
Muut henkilösivukulut	-108.092,34	-100.163,05
Henkilöstökorvaukset	28.675,51	50.892,43
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja ai- neellisiin hyödykkeisiin	50.216,87	61.685,04
Henkilöstökulut yhteensä	-4.733.182,75	-4.536.946,66

44) Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2023	2022
Lappajärven kokoomus r.y.	237,00	208,50
Lappajärven Keskustapuolueen kunnallisjärjestö	1.618,50	1.325,50
Lappajärven sos.dem. yhdistys	120,00	130,00
Kristillidem. Lappajärven paikallisosasto	152,00	179,50
PerusS:n Lappajärven paikall.osasto	781,00	899,50
Yhteensä	2.908,50	2.743,00

45) Tilintarkastajien palkkiot

	2023	2022
Tarkastusyhtiö KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastus	4.056,00	4.302,80
Lautakunta	3.120,00	2.926,40
Lakipalvelut	-	
Yhteensä	7.176,00	7.229,20

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Lappajärven kunta on antanut KOY Lappajärven Vuokrataloille pääomallinaa 1.810.531,21 euroa. Kunnan käsityksen mukaan em. lainaan saattaa sisältyä taloudellinen riski. Kyseessä on ennen kuntalain 2015 voimaan tuloa annetusta lainasta. Kunnanvaltuusto on 5.6.2023 päättänyt muuttaa lainaehtoja siten, että pääomallina on koroton ja eräpäivätön.

Kunta on antanut pääomallinaa 160.000 euroa Kivitippu Spa Oy:lle. Yhtiö on hakeutunut velkasaneeraukseen vuonna 2023. Helmikuussa 2024 vakuutusyhtiö Ilmarinen on hakenut yhtiötä konkurssiin. Kunnan käsityksen mukaan pääomallinaan sisältyy merkittävä riski. Pääomallina on siirretty pakollisiin varauksiin.

Lappajärven kunta on antanut omavelkaian takauksen Avain Palvelukodit Oy:lle Joelinkodin ja Lintukodin kauppojen yhteydessä Avain Palvelukodit Oy:lle siirtyneiden lainojen vakuudeksi. Lainojen vastuu 31.12.2023 on 4.344.380 euroa.

Järviseudun Sähkövoima kuntayhtymä purettiin ja perustettiin jäsenkuntien (Alajärven kaupunki, Vimpelin ja Lappajärven kunnat) omistama osakeyhtiö JärviS-Energia Oy. Kuntayhtymän velat ja varat siirrettiin perustettavalle osakeyhtiölle. Kunnat takaavat siirtyviä lainoja, joista Lappajärven kunnan osuus on 500.000 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on tehty kunnanjohtajasopimus, jossa erokorvaukseksi on sovittu kuuden kuukauden kokonaisansiota vastaava korvaus.

6 Vesihuoltolaitos

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Vesihuollon tehtävänä on talousveden laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävän veden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden viemäriverkostoon toimittamien jätevesien pois johtaminen ja puhdistaminen ympäristöviranomaisen edellyttämällä tavalla. Laitos huolehtii myös alueellaan olevan hulevesiverkoston kautta vastaanotettujen sade- ja hulevesien johtamisesta vesistöön.

Vesihuoltolaitoksella on kaksi vedenottamoa ja alavesisäiliöitä sekä paineenkorotusasemia. Länsirannalle ostetaan vettä Kauhavan Vedeltä. Vesiverkoston pituus on n. 80 km ja liittyjiä n. 800. Jäteverkoston pituus on n. 90 km ja pumpaamoita n. 60 kpl, liittyjiä on n. 775. Jätevedet käsitellään jätevedenpuhdistamolla. Viemäriverkostossa on kaksi jätevesisäiliötä, joiden avulla pystytään säätelemään jäteveden syöttöä puhdistamolle tasaisesti ympäri vuorokauden. Putkitettua hulevesiverkostoa on n. 2,5 km. Vesilaitoksella on käytössä valvontaan automaatio-ohjelma.

Puhdistamolietettä toimitettiin Pohjanmaan Biokaasulaitokselle 270 tn.

Puhdasta vettä myytiin lähes 80000 m3 ja jätevettä puhdistettiin noin 105000 m3.

Sakokaivolietettä käsiteltiin arviolta 720 m3 ja umpisäiliöjätevettä noin 440 m3.

Tavoitteena on toimintavarma verkosto. Tavoitteena on parantaa liittymisastetta rakennettuihin jätevesiverkostoihin. Vain Söyringin alueella lähes kaikki kiinteistöt on liitetty viemäriin.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vesihuoltolaitoksen laadulliset tavoitteet ovat saavutettu.

Jätevesilaitoksen liittymisaste on jäänyt tavoitellusta. Tavoite ei ole toteutunut.

Jäte- ja puhdasvesi hintoja on korotettu vuonna 2023, jolla tavoitellaan laitoksen talouden tasapainoa.

Tavoitteet	Mittari	Toimenpide	Toteutuma
Talousvesi täyttää asetetut laatu- ja määrävaatimukset	Laboratoriotulokset Kuluttajien antaman palautteen määrä Häiriöiden määrä	Ei poikkeamia veden laadussa. Veden toimitus on ollut keskeytyksettä. <5 kpl/vuosi	Toteutunut Toteutunut
Jätevedet käsitellään lupaehtojen mukaisesti. Laitoksen toimintavarmuus Liittymisaste	Laboratoriotulokset Toimintahäiriöitä <10 kpl/vuosi Toiminta-alueella 100 %	Lupaehdot täyttävät puhdistustulokset. Häiriöiden määrä	Toteutunut Toteutunut Ei toteutunut
Käytön taloudellisuus	Talouden toteutuma	Laitoksen tulot kattavat menot	Osittain toteutunut

Vesihuolto	TP 2022	Budjetti 2023	Bu-muutos	Budjetti+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	449.978,71	553.400		553.400	361.966,61	191.433,39
Toimintamenot	-368.600,21	-338.740,00		-338.740	-452.810,00	114.070,90
Toimintakate	81.378,50	214660		214.660	-90.844,29	305.504,29

VESIHUOLTOLAITOS (VESILAITOS+VIEMÄRI-LAITOS) TASEYKSIKKÖ				
TULOSLASKELMA	2023		2022	
Liikevaihto		361 966,61		449 978,71
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-180 456,80		-168 584,12	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)				
Palvelujen ostot	-240 838,47	-421 295,27	-169 760,93	-338 345,05
Henkilöstökulut				
Palkat ja palvelut	-24 093,62		-20 048,37	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-6 741,69		-9 143,70	
Muut henkilösivukulut	-702,75	-31 538,06	-614,15	-29 806,22
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-199 036,48		-200 579,10	
Arvonalentumiset		-199 036,48		-200 579,10
Liiketoiminnan muut kulut	22,43		-448,94	
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-289 880,77		-119 200,60
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-22 042,89		-22 042,89	
Muut rahoituskulut		-22 042,89		-22 042,89
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-311 923,66		-141 243,49
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-311 923,66		-141 243,49
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-311 923,66		-141 243,49
	2023		2022	
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto%	14,17	%	6,42	%
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto%	14,17	%	6,42	%
Voitto%	80,08	%	26,49	%

VESIHUOLTOLAITOS (VESILAITOS+VIEMÄRILAITOS) TASEYKSIKKÖ				
RAHOITUSLASKELMA	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-289880,77		-119200,6	
Poistot ja arvonalentumiset	199036,48		200579,1	
Rahoitustuotot ja -kulut	-22042,89		-22042,89	
Tulorahoituksen korjauserät		-112887,18		59335,61
Investointien rahavirta				
Investointimenot	0		0	
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0		0
Toiminnan ja investointien rahavirta		-112887,18		59335,61
Rahoituksen rahavirta				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos kunnalta				
Saamisten muutos muilta	64563,72		-70883,35	
Saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos kunnalta	14155,48		-7845,25	
Korottomien velkojen muutos muilta	34167,98		19392,99	
Rahoituksen rahavirta		112887,18		-59335,61
Rahavarojen muutos				
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12				
Rahavarat 1.1				
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2023		2022	
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5v	69 198,54	€	-441 987,40	€
Investointien tulorahoitus %	0,00	%	0,00	%
Pääomamenojen tulorahoitus%	0,00	%	0,00	%

TASEYKSIKKÖ				
VESIHUOLTOLAITOS TASE				
	1.1.2023	31.12.2023	Muutos	
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT	3 073 923,49	2 874 887,01	-199 036,48	
Aineelliset hyödykkeet	3 073 923,49	2 874 887,01	-199 036,48	
Maa- ja vesialueet	38 621,87	38 621,87	0,00	
Rakennukset	212 382,95	192 984,47	-19 398,48	
Kiinteä laitteet ja rakenteet	2 807 440,89	2 640 016,00	-167 424,89	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	8 651,87	0,00	-8 651,87	
Koneet ja kalusto	6 825,91	3 264,67	-3 561,24	
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	0,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	177 455,97	112 892,25	-64 563,72	
Saamiset	177 455,97	112 892,25	-64 563,72	
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	0,00	
Lyhytaikaiset saamiset	177 455,97	112 892,25	-64 563,72	
Myyntisaamiset	177 455,97	112 892,25	-64 563,72	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 251 379,46	2 987 779,26	-263 600,20	
	1.1.2023	31.12.2023	Muutos	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA	1 270 960,82	959 037,16	-311 923,66	
Peruspääoma	2 204 288,85	2 204 288,85	0,00	
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00	0,00	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-933 328,03	-933 328,03	0,00	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-311 923,66	-311 923,66	
VIERAS PÄÄOMA	1 980 418,64	2 028 742,10	48 323,46	
Lyhytaikainen	1 980 418,64	2 028 742,10	48 323,46	
Ostovelat	35 359,99	69 527,97	34 167,98	
Muut velat	333 363,20	333 363,20	0,00	
Siirtovelat	1 611 695,45	1 625 850,93	14 155,48	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 251 379,46	2 987 779,26	-263 600,20	

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste%	73,78 %	67,80 %
Suhteellinen velkaantuneisuus%	560,48 %	440,11 %
Kertynyt alijäämä	-1245251,69 €	-933328,03 €

Korvaus peruspääomasta 1%

6.1 Liiketoiminnan tuloslaskelma

LIIKETOIMINNAN TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	2023	2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot		
Liiketoiminnan myyntituotot	7 717,56 €	6 488,47 €
Muut toimintatuotot		
Vuokratuotot	211 285,77 €	236 002,87 €
Muut toimintatuotot	1 776,74 €	2 368,62 €
Toimintatuotot	220 780,07 €	244 859,96 €
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-29 358,66 €	-38 553,69 €
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 484,78 €	-10 274,38 €
Muut henkilösivukulut	-849,44 €	-1 207,45 €
Henkilöstökorvaukset	463,54 €	17,47 €
Henkilösivukulut		
Henkilöstökulut	-38 229,34 €	-50 018,05 €
Palvelujen ostot		
Muiden palvelujen ostot	-31 177,69 €	-39 440,39 €
Ostot tilikauden aikana	-54 248,98 €	-64 807,83 €
Muut toimintakulut		
Vuokrat	-114 078,22 €	-112 083,01 €
Muut toimintakulut	-129 638,25 €	0,00 €
TOIMINTAKULUT	-367 372,48 €	-266 349,28 €
TOIMINTAKATE	-146 592,41 €	-21 489,32 €
VUOSIKATE	-146 592,41 €	-21 489,32 €
Suunnitelman mukaiset poistot	-100 386,03 €	-101 521,49 €
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-246 978,44 €	-123 010,81 €
Liiketoiminnan tuloslaskelma sis. liiketoiminnan kiinteis- töt		

7 Henkilöstökertomus

7.1 Yleistä

Henkilöstökertomus on laadittu soveltaen Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT:n suositusta henkilöstökertomuksen laadinnasta. Henkilöstökertomuksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva Lappajärven kunnan henkilöstötilanteesta vuona 2023. Tiedot ilmoitetaan 31.12.2023 tilanteen mukaan. Kertomus sisältää tietoa henkilöstön määrästä, rakenteesta, tapahtuneista muutoksista, henkilöstökustannuksista, sairauspoissaoloista ja eläke-ennusteen. Kertomus on tarkoitettu työyhteisön, johdon ja luottamushenkilöiden käyttöön, ja se antaa kokonaiskuvan henkilöstövoimavarojen nykytilanteesta ja kehityssuunnasta. Sen kautta voidaan myös esitellä kuntaa mahdollisena työpaikkana potentiaalisille tuleville työntekijöille.

Henkilöstövoimavarojen arviointi edistää henkilöstöjohtamisen tuloksellisuutta ja tukee myös päätöksentekijöitä resurssien suuntaamisessa. Henkilöstöraporttia voidaan käyttää henkilöstöresurssien seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin sekä mahdollisten muutostarpeiden tueksi. Työterveyshuolto tarvitsee tietoa henkilöstön tilan (terveys, hyvinvointi, motivointi) ennakkointiin ja esimerkiksi työsuojelutietoa tapaturmista ja sairauspoissaolojen kehityksestä.

Lappajärven kunnan tavoitteena on tarjota henkilöstölle terveellinen ja turvallinen työympäristö, monipuolisia tehtäviä kilpailukykyisellä palkalla, huolehtia henkilökunnan työhyvinvoinnista sekä tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta. Tavoitteena on työssään viihtyä ja sitoutunut henkilöstö.

Lappajärven kunnan palveluksessa oli 90 henkilöä 31.12.2023. Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa (ns. vakituiset) oli 72 henkilöä ja määräaikaista 18. Kunnanhallitus on hyväksynyt koulutussuunnitelman vuodelle 2023 sekä sopimuksen työterveyshuollosta TT Botnia Oy:n kanssa.

7.2 Henkilöstövoimavarat

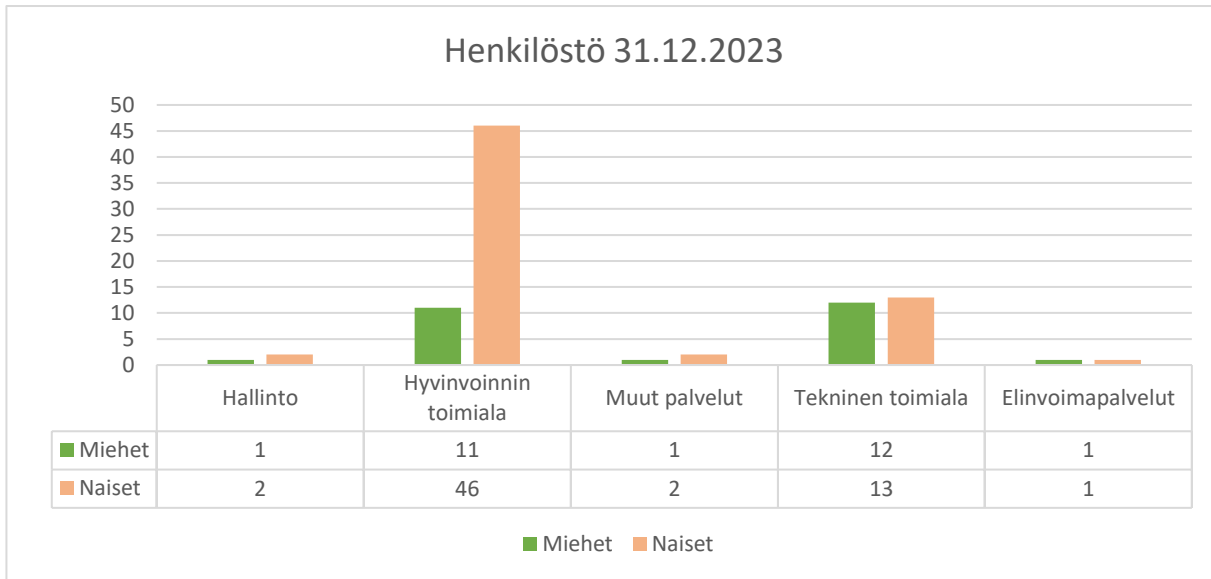
7.2.1 Koko henkilöstön määrä vuosina 2021–2023

	2021	2022	2023
Hallinto	4	4	3
Hyvinvoinnin toimiala	58	56	57
Muut palvelut	5	3	3
Tekninen toimiala	28	29	25
Elinvoimapaalvelut	0	1	2
Yhteensä	95	93	90

Henkilöstön määrä on pysynyt suhteellisen vakiona viime vuosina. Poislähteneiden tilalle on saatu palkattua uutta henkilöstöä.

Koko henkilöstön määrään sisältyvät kunnan palveluksessa olleet koko- ja osa-aikaiset henkilöt 31.12.2023. Osa-aikaisia ei ole laskennallisesti muutettu kokoaikaisiksi. Lukuun sisältyvät vakituisten lisäksi määräaikaisten sijaiset ja työllistetyt. Luvuissa näkyvät myös henkilöt, jotka ovat palkattomalla virka-/työvapaalla. Määräaikaisten henkilöt ovat lähinnä sijaisia.

Henkilöstöstä oli yleishallinnossa 3,3 %, sivistystoimessa 63,3 %, muissa palveluissa 3,3 %, teknisessä toimessa 27,9 % ja elinvoimapaalveluissa 2,2 %.

Toimialat on jaettu seuraavasti:

Hallinto: hallintopalvelut, toimistopalvelut

Hyvinvoinnin toimiala: opettajat ja muu koulun henkilökunta, kirjasto, vapaa-aikatoimi

Muut palvelut: edunvalvonta, hankkeet

Tekninen toimiala: tekninen toimisto, ympäristönsuojelu, rakennustarkastus, kirvesmiehet, kiinteistöhoitajat, siivoojat.

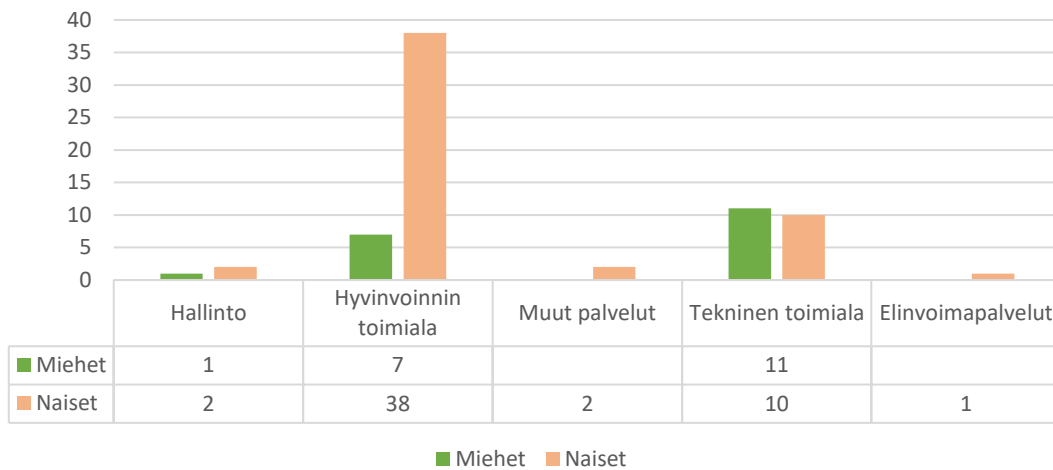
Elinvoimapalvelut: viestintä- ja hankekoordinointi

7.2.2 Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleva henkilöstö toimialueittain

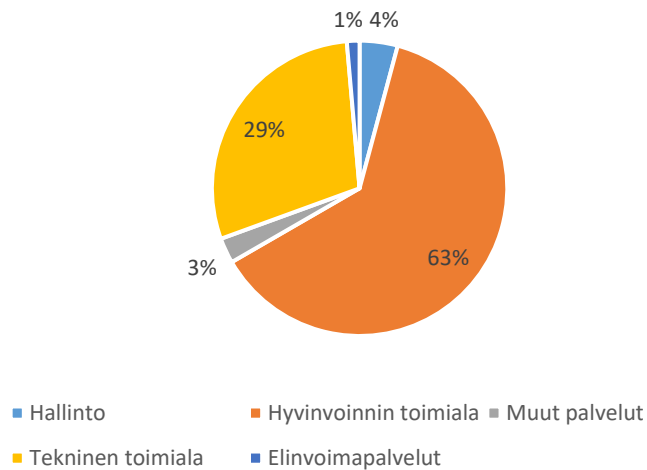
	2021 miehet	2021 naiset	2021 yht.	2022 miehet	2022 naiset	2022 yht.	2023 miehet	2023 naiset	2023 yht.
Hallinto	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Hyvinvoinnin toimiala	8	40	48	7	39	46	7	38	45
Muut palvelut		2	2		2	2		2	2
Tekninen toi- miala	11	12	23	12	10	22	11	10	21
Elinvoimapalv					1	1		1	1
Yhteensä	20	56	76	20	54	74	19	53	72

Miehiä oli yhteensä 19 (26,4 %) ja naisia 53 (73,6 %). Vakituisen henkilökunnan määrä on pysynyt lähes samana kuin vuonna 2022. Lappajärven kunnassa aloitti kolme vakituiseissa palvelussuhteessa vuonna 2023.

Vakituinen henkilöstö 31.12.2023

Henkilöstö toimialoittain

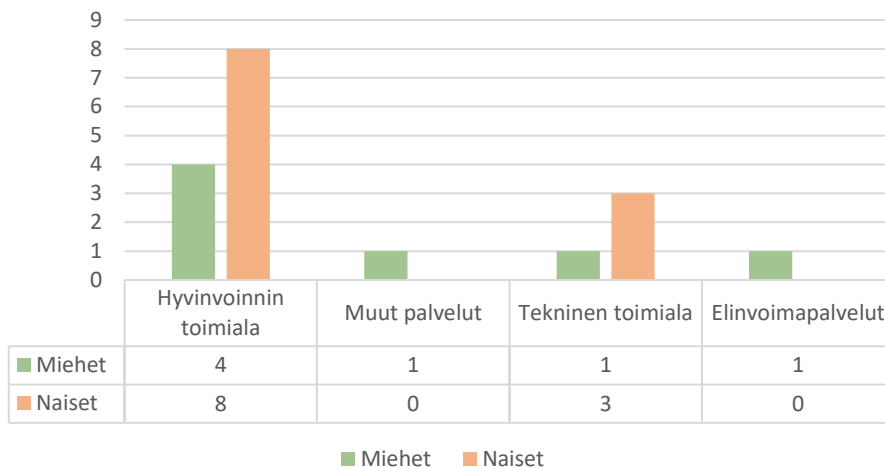

7.2.3 Määräaikainen henkilöstö

	2021 miehet	2021 naiset	2021 yht.	2022 miehet	2022 naiset	2022 yht.	2023 miehet	2023 naiset	2023 yht.
Yleishallinto		1	1	1		1			
Sivistystoimi	2	8	10	4	6	10	4	8	12
Muut palvelut	2	1	3	1		1	1		1
Tekninen toimi	2	3	5	2	5	7	1	3	4
Elinvoimapalvelut							1		1
Yhteensä	6	13	19	8	11	19	7	11	18

Määräaikaisessa henkilöstössä on sekä sijaiset että työllistetyt. Määräaikaisia palvelussuhteita käytetään sijaisuuksissa ja projektiluonteisissa tehtävissä.

Määräaikaiset 31.12.2023

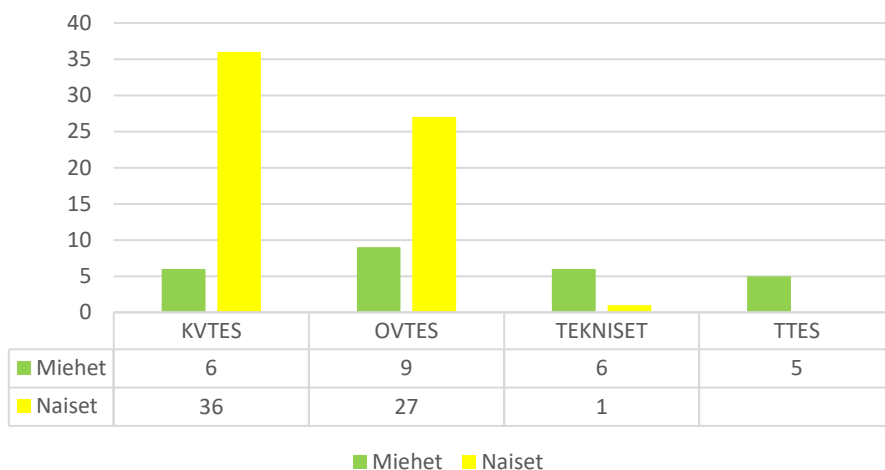

Yhteenveto

	Miehet		Naiset		Yhteensä
	vak	ma	vak	ma	
Yleishallinto	1		2		3
Sivistystoimi	7	4	38	8	57
Muut palvelut		1	2		3
Tekninen toimi	11	1	10	3	25
Elinvoimapalvelut		1	1		2
Yhteensä	19	7	53	11	90

7.2.4 Henkilöstön määrä työehtosopimuksittain

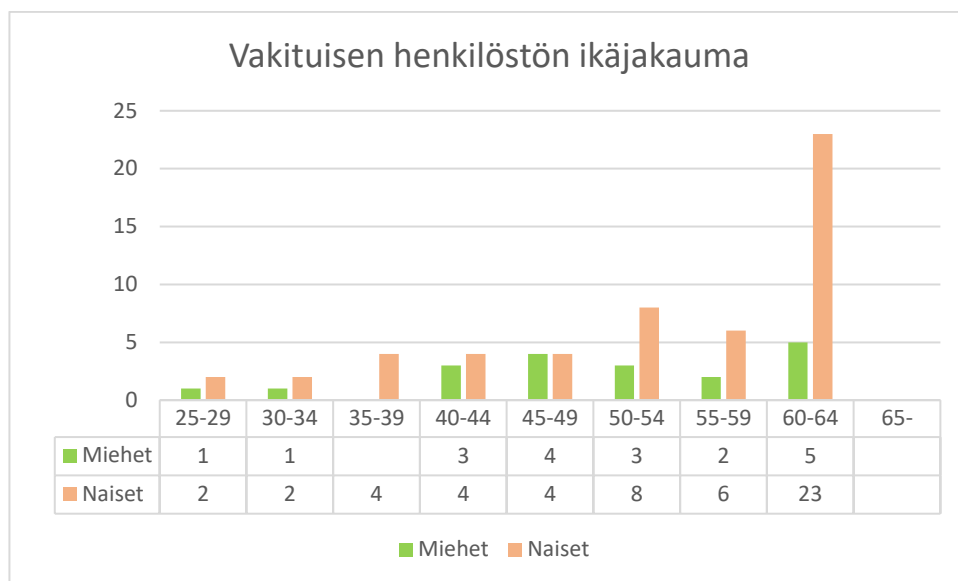
Työ- ja virkaehtosopimusten mukainen jakauma

TTES:n ja TT:n työehtosopimusten piirissä on yksi nainen ja 11 miestä. KVTES:n ja OVTES:n piirissä on sekä miehiä että naisia. Taulukossa on sekä vakituiset että määräaikaiset palkansaajat.

7.3 Henkilöstön ikärakenne ja sitoutuminen

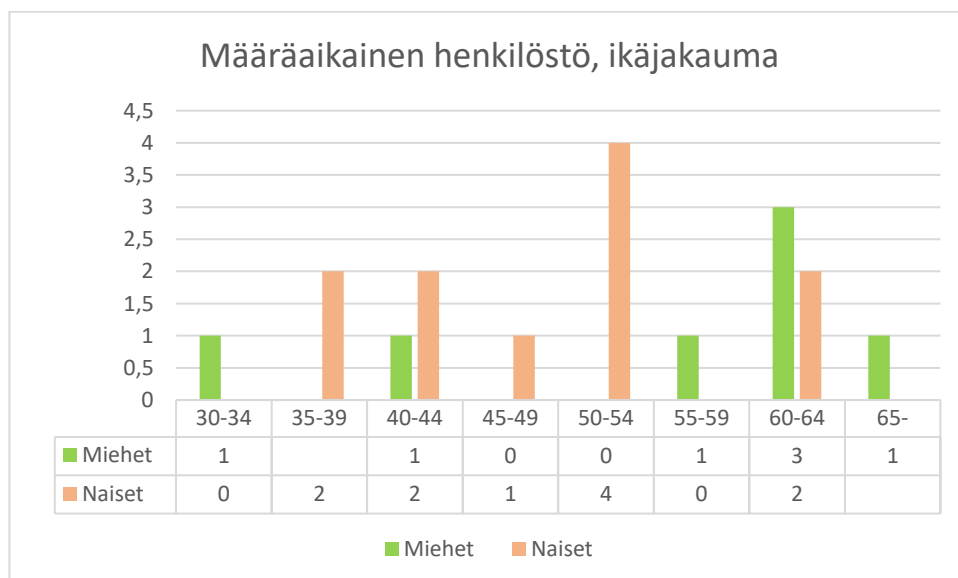
7.3.1 Vakituisen henkilöstön ikärakenne

Taulukosta voidaan todeta, että sekä naisia että miehiä oli eniten ikäryhmässä 60-64 vuotta. 60-vuotta täyttäneitä oli yhteensä 28. Alle 40-vuotiaita oli 10 henkilöä ja alle 25-vuotiaita ei ole ollenkaan.

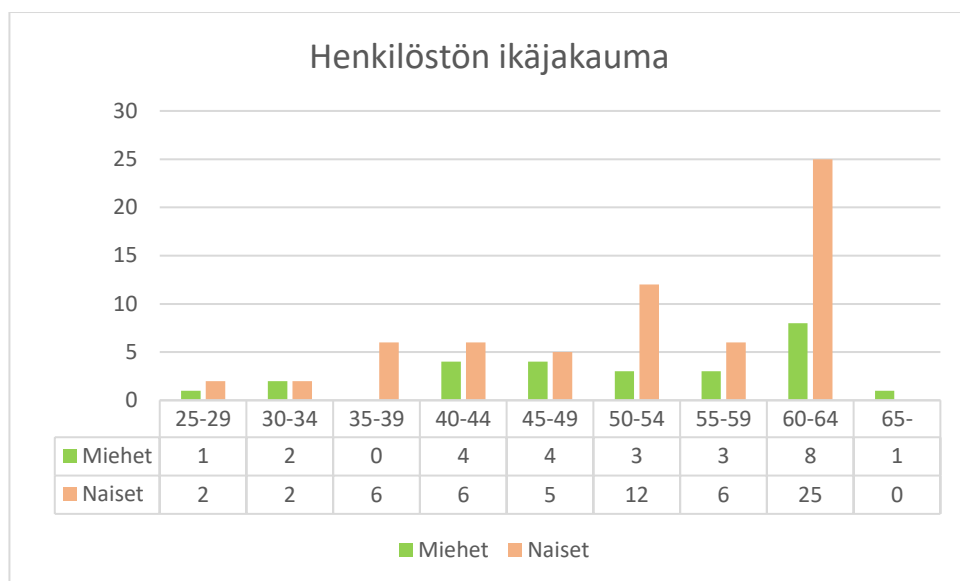
Vakituisen henkilöstön naisten keski-ikä oli 52,9 vuotta ja miesten keski-ikä 49,6 vuotta.

7.3.2 Määräaikaisten ikärakenne

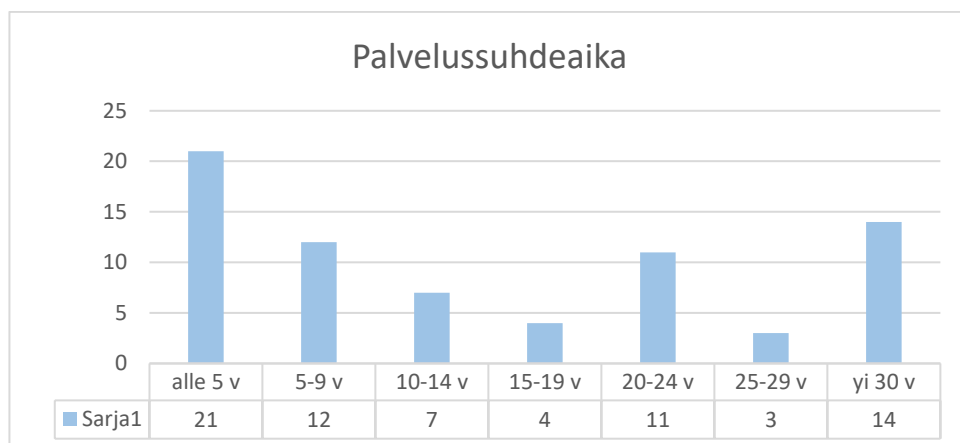
Taulukko sisältää määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miesten keski-ikä oli 55,7 vuotta ja naisten keski-ikä 47,8 vuotta.

Koko henkilöstön ikärakenne:

7.3.3 Henkilöstön sitoutuminen työyhteisöön

Lappajärven kunnan henkilöstö on hyvin sitoutunutta työhönsä, sillä yli 30 vuotta kunnan palveluksessa olleita on 14 henkilöä. Eniten on alle 5-vuotta palveluksessa olleita, mikä selittyy sillä, että viiden edellisen vuoden aikana eläkkeelle on siirtynyt yhteensä 22 henkilöä, joiden tilalle on palkattu uusia henkilöitä. Kertomusvuonna kunnan palvelukseen on tullut kolme henkilöä vakituiseen palvelussuhteeseen. Vakituudesta palvelussuhteesta on jäänyt pois yhteensä 4 henkilöä, joista kaksi eläkkeelle. Vähäinen vaihtuvuus voidaan tulkita siten, että henkilöstöllä on työssään kokonaisuutena positiivinen kokemus, mikä koostuu monista eri osa-alueista.

Maksettu palkka eriteltynä toimialoittain

	Palkat	Erilliskorv	Sij. palkat	Työll.palkat	Jaksotetutp	Yhteensä	Aktivoidut
Yleishallinto	194.348,94	371,50			1699,76	196.420,20	
Sivistystoimi	2.386.106,11	385,56	107.908,60	19.016,68	8.561,33	2.521.978,75	
Muut palvelut	123.661,31	1.534,33			1.867,14	127.062,78	
Tekninen toimi	766.488,42	51.134,15	25.463,49	14.565,29	2.817,09	860.468,44	41.505,32
Elinvoimapalv.	90.725,76			17.675,68	8.394,62	116.796,06	
Yhteensä	3.561.330,54	53.425,54	133.372,10	51257,65	23.340,44	3.822.726,23	41.505,32

7.3.4 Eläköityminen

Eläkeuudistus 2017 Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Eläkeuudistuksessa Kunnallinen eläkelaki (KuEL), Valtion eläkelaki (VaEL) ja Kirkon eläkelaki (KiEL) yhdistettiin ja käyttöön otettiin Julkisen alan eläkelaki (JuEL). Julkisen alan eläkelaki koskee myös Kansaneläkelaitoksen henkilökuntaa. Tarkempaa tietoa löytyy KEVA:n kotisivuilta.

Eläkevaihtoehdot:

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, osatyökyvyttömyyseläke, työkyvyttömyyseläke, työura-eläke, perhe-eläke, taloudellinen tuki, ammatillinen kuntoutus ja työttömän eläketurva.

Yleinen eläkeikä

Syntymävuosi	Vanhuuseläkkeen alaikäraja	Kertymisen yläikäraja
1954	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962-1964	65 v	69 v
1965	vahvistetaan myöhemmin	vahvistetaan myöhemmin

Jokaiselle ikäluokalle lasketaan lisäksi ns. tavoite-eläkeikä, joka on korkeampi kuin alin eläkeikä. Tavoite-eläkeikä tarkoittaa ikää, jolloin eläkkeen määrä vastaisi suunnilleen sitä eläkettä, jonka olisi saanut alimmassa eläkeiässä ilman elinaikakertoimen aiheuttamaa vähennystä. Tavoite-eläkeikä ei ole sama kuin henkilökohtainen eläkeikä.

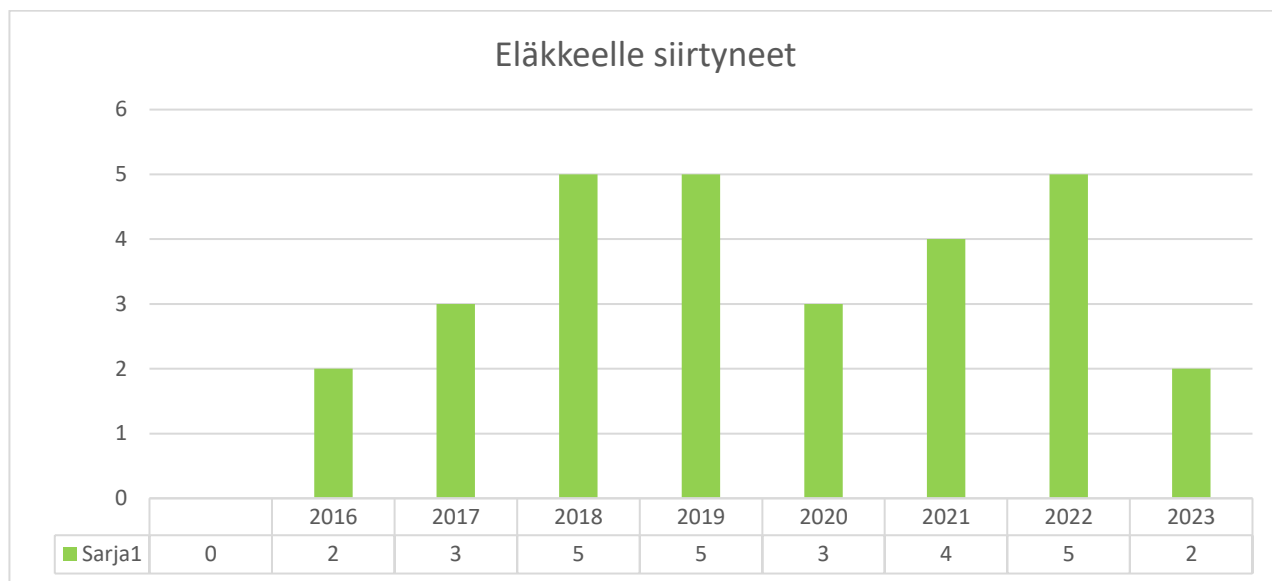
Eläke-ennuste:

Eläköitymisennuste

Eläke-ennusteen mukaan kunnan vakituisesta henkilöstöstä on eläköitymässä lähivuosina 28 henkilöä eli 38,9 %. Eläkkeelle on poistumassa henkilöstöä tasaisesti kaikista työntekijäryhmistä. Työnantajien on entistä vaikeampi saada rekrytoitua henkilöitä, joten kunnan tulee huolehtia hyvästä työnantajaimagosta ja työsuhte-
eduista. Toistaiseksi kunta on onnistunut palkkaamaan ammattitaitoista henkilöstöä.

Kunnan palveluksesta siirtyi kaksi henkilöä eläkkeelle vuonna 2023 ja vakituiseen palvelussuhteeseen tuli kolme henkilöä. Työkyvyttömyyseläkkeelle ei ole jäänyt kukaan.

7.3.5 Poissaolot vuonna 2023

	Kalenteripv:t		Kalenteripvt:t
		Sairauspoissaolot:	
Talkoo- tai lomarahavapaa	70	Sairausloma lääk/tervh.todistus	792
Tilapäinen hoitovapaa	94	Sairausloma esimiehen luvalla	141
Lomautus	234	Sairausloma 2/3-osapalkalla	130
Työtapaturma	26	Sairausloma palkaton	3
Koulutus	48	Yhteensä	1066

Sairauspoissaolot, ei tapaturmat	Kalenteripäivät
1-7 pv	519
8-28 pv	240
yli 28 pv	307

Vakituisessa henkilöstössä oli 22 (30,5 %), joilla ei vuoden aikana ollut yhtään sairauspoissaoloa.

Sairauspoissaolot keskimäärin/henkilö

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yleishallinto	6	4,1	3,7	1	1	1,3
Sivistystoimi	23,1	16,7	8,2	15,6	25,4	12,5
Muut palvelut					8,6	0,3
Tekninen toimi	5,2	4,0	10,5	16,2	6,7	13,5
Elinvoimapaalvelut						6,5

Vuoden 2020 sairauspoissaolot on laskettu koko henkilöstöstä vuoden aikana eli mukana ovat myös tilapäiset työntekijät. Keskimäärin sairauspoissaolot ovat olleet 8,3 pv/henkilö. Vuonna 2021 otettiin käyttöön uusi Populus-ohjelma, joten raportit ovat nyt hieman erilaisia. Sairauspoissaoloissa on vain 31.12.2021 hetkellä oleva henkilöstö.

Vuonna 2022 sairauspoissaoloissa on koko henkilöstö. Keskimäärin sairauspoissaoloja on ollut 14,7 kalenteripäivää/henkilö.

Sairauspoissaolotilastossa näkyvät herkästi erilaiset muutokset, koska henkilöstön määrä on aika pieni. Jos vuodessa on muutama pitkä sairauspoissaolo, heijastuu se tilastoon merkittävästi.

Vuonna 2023 sairauspoissaoloissa jakajana käytetty 31.12.2023 henkilöstöä. Keskimäärin poissaolot olivat 11,6 pv/hlö.

Työtaturmia tapahtui neljä, joista aiheutui yhteensä 26 poissaolokalenteripäivää. Läheltäpiti -ilmoituksia ei tullut. Myöskään uhka- ja väkivaltatilanneilmoituksia ei ollut.

7.4 Henkilöstön osaaminen, kehittäminen ja koulutus

Osaaminen vaikuttaa sekä henkilöstön työhyvinvointiin että tulokselliseen toimintaan. Osaamisen suunnitelmalliseen kehittämiseen kuuluvat osaamisen ylläpito, osaamisen siirtäminen ja uuden osaamisen hankkiminen. Osaamisen kehittämiseen sisältyvät täydennys-, uudelleen- ja jatkokoulutus sekä erilaiset työssä oppimisen ja osaamisen kehittämisen tavat.

Laki koulutuksen korvaamisesta tuli voimaan 1.1.2014 ja työnantajalla on oikeus koulutuskorvaukseen sellaisesta koulutuksesta, joka perustuu suunnitelmaan. Kunnanhallitus hyväksyi Lappajärven kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman vuosille 2023 - 2024. Kunnat voivat hakea koulutuskorvausta työttömyysvakuutusrahastolta. Koulutuskorvaus on 10 prosenttia koulutuskorvauksen perusteena käytettävästä palkkakustannuksesta. Koulutuskorvauksen perusteena käytettävä palkkakustannus lasketaan siten, että työntekijöiden keskimääräinen päiväpalkka kerrotaan koulutuskorvaukseen oikeuttavien koulutuspäivien määrällä.

Talousarvioon 2023 oli varattu määrärahaa koulutusmenoihin. Lisäksi kunnanhallitus on tehnyt päätöksen, jonka mukaan henkilökunnalle voidaan myöntää palkallista virkavapaata tai työlomaa enintään viisi päivää vuodessa itse maksettuun, omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen.

Henkilökunta osallistuu ammatilliansa koulutuksiin ja seminaareihin ylläpitääkseen osaamistaan ja kehittääkseen ammatitaitoaan tarpeen ja määrärahojen puitteissa. Koulutustarpeet ja -toiveet kartoitetaan kehityskeskusteluissa. Koulutuspäiviä oli 48 vuoden 2023 aikana, ja ne jakaantuivat kaikille toimialoille. Kaikki koulutuspäivät olivat palkallisia koulutuspäiviä. Opintovapaata ei käytetty lainkaan, mutta edellisenä vuonna sitä käytettiin 212 kalenteripäivää.

Sivistystoimissa kehityskeskustelut pidetään yleensä vuosittain – koulujen lukuvuosikierron mukaan kehityskeskustelut perusopetuksessa ja lukiossa eivät aina ajoitu samalle kalenterivuodelle. Henkilöstöä on koulutettu joko omana koulutuksena (mm. veso-koulutukset), saatujen hankkeiden koulutuksina tai henkilöstö on osallistunut ulkopuoliseen koulutukseen tarpeen mukaan. Myös muilla toimialoilla pyritään pitämään kehityskeskustelut vuosittain tai kahden vuoden välein.

Henkilöstöhallintojärjestelmään ei ole kaikkien henkilöiden osalta syötetty tutkintoastetta, joten järjestelmästä ei ole tulostettavissa luotettavaa henkilöstön koulutustasotietoa. Myös ohjelmassa on puutteita, koska siinä ei ole valittavissa oikeaa koodia tutkinnoille. Pääsääntöisesti henkilöstö on pätevää, lähinnä sijaisuuksiin tai määräaikaisiin tehtäviin on palkattu epäpätevää henkilöstöä.

Vapaista työpaikoista ja viroista ilmoitetaan Kuntarekryssä, kunnan koti- ja facebook-sivuilla sekä TE-toimiston sivuilla.

Vuoden 2023 aikana avoimena oli yhteensä 13 tehtävää, joista osa oli vakituisia ja osa määräaikaista. Ainoastaan yhteen tehtävään ei saatu palkattua henkilöä, mutta muihin tehtäviin saatiin palkattua kelpoinen henkilö. Hyvinvoinnin toimialalla avoimia paikkoja oli 10 ja hakijamäärät vaihtelivat 1- 16, teknisellä toimialalla oli kaksi tehtävää, joihin tuli viisi hakemusta. Yleishallinnossa oli avoimena kaksi tehtävää, joista toiseen tuli 25 hakemusta (vakituinen) ja toiseen viisi (määräaikainen). Kumpaankin tehtävään saatiin palkattua kelpoinen henkilö.

Kuntarekryn tekemän tilaston mukaan Lappajärvellä hakijoita oli keskimäärin 7/avoin työpaikka. Tulos on keskimääräistä parempi, sillä Kuntarekryssä hakemuksia tulee keskimäärin 2/työpaikka.

7.5 Panostukset henkilöstöön

Työhyvinvointi

Talousarviossa oli 10.000 euron määräraha henkilökunnan työ- ja toimintaan, joka on tarkoitettu henkilökunnan työhyvinvoinnin ylläpitämiseen. Työ- ja toiminnasta pyydetään henkilökunnalta toiveita ja niiden mukaan pyritään järjestämään työ- ja päivä. Ensimmäinen työ- ja päivä järjestettiin keuhalla ja toinen syksyllä. Nykälänne- messä järjestetyssä työ- ja päivässä oli mahdollisuus veneilyyn, kalastukseen, pyöräilyyn ja soutua kanootilla tai kajakilla. Työ- ja päivä järjestettiin kahtena eri päivänä ja osallistujia oli yhteensä lähes kolmekymmentä. Henkilökunta voi valita joko kuntosalikortin tai ePassin. Lisäksi henkilökunnalla on mahdollisuus käydä uudessa liikuntahallissa henkilökunnalle varatulla ajalla. Uusimpana tarjottiin mahdollisuutta lunastaa golf-peliosake, mutta sitä ei vielä kovin moni käyttänyt. Henkilökunnalle järjestettiin ensiapukurssi. Laajan Hyvinvointikertomuksen tekeminen aloitettiin 2022 ja se saatettiin valmiiksi vuonna 2023.

Henkilökunnan työympäristö pyritään pitämään terveellisenä ja turvallisena. Kunnassa toimii sisäilmatyöryhmä, johon kuuluu työsuojelun, työterveyshuollon ja kunkin toimialan edustajia. Sisäilmatyöryhmä kokoontuu tarvittaessa. Lisäksi kunnassa toimii yhteistoimintaelin ja henkilöstöjaosto.

Kiinteistöissä on tehty tarpeellisia korjauksia tai hankittu ilmanpuhdistimia, mikäli esim. sisäilma on koettu haastavaksi. Myös ergonomiaan on pyritty panostamaan hankkimalla toimialasta riippuen työntekoa helpottavia kalusteita, laitteita tms.

7.6 Työsuojelu

7.6.1 Työsuojelutoimikunta

Työsuojelutoimikunnan toimikausi on neljä vuotta. Toimikausi alkoi 1.1.2022 ja päättyy 31.12.2025. Syksyllä 2021 pyydettiin ilmoittautumisia halukkuudesta asettua ehdolle työsuojelutehtäviin, mutta ilmoittautuneita ei tullut, joten aiemmin työsuojeluorganisaatioon kuuluvilta kysyttiin suostumusta jatkaa kaudella 1.1.2022 – 31.12.2025. Kaikki antoivat kirjallisen suostumuksen.

Työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön toimikausi 1.1.2022 – 31.12.2025.

Toimikunnan kokoonpano:

Päivi Huhtala	työsuojelupäällikkö, työnantajan edustaja
Jaana Pyy	työsuojeluvaltuutettu, työntekijät
Miika Övermark	työsuojeluvaltuutettu, työntekijät
Minna Takala	työsuojelutoimikunnan jäsen

Työsuojelutoimikunnan varajäsenet ovat Anu Vähälä (Övermark), Tarja Mäkinieni (Pyy) ja Mari Turpeinen (Minna Takala).

Työsuojeluvaltuutetut:

Toimihenkilöiden edustajat:

Miika Övermark työsuojeluvaltuutettu

Anu Vähälä I varavaltuutettu

Mari Turpeinen II varavaltuutettu

Työntekijöiden edustajat

Jaana Pyy työsuojeluvaltuutettu

Minna Takala I varavaltuutettu

Tarja Mäkinieni II varavaltuutettu

Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa ja käsitteli 18 asiaa.

7.6.2 Ohjeistus

Henkilökunnalle on laadittu seuraavat asiakirjat:

- ✓ Työsuojelun toimintaohjelma
- ✓ Työsuojelutoimikunnan toimintasuunnitelma
- ✓ Perehdyttämishjeet ja –suunnitelma
- ✓ Tekninen osasto, perehdyttämiskansio
- ✓ Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, uusittu 2023
- ✓ Psykososiaalisen kuormituksen tunnistaminen, ehkäiseminen ja hallitseminen, uusittu 2023
- ✓ Työpaikkakiusaamisen ja häirinnän ehkäisyn menettelytapaohje, 2023
- ✓ Työpaikkaväkivallan uhan ja väkivaltatilanteiden ehkäisyn menettelytapaohje, 2023
- ✓ Näyttöpäätetyö, 2023
- ✓ Ohje huomautuksen ja varoituksen antamisesta, 2023
- ✓ Kemiallisten aineitten kaupanimen mukainen luettelo
- ✓ Käsien tehtävät nostot ja siirrot työssä
- ✓ Laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2017 – 2021 ja hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021 – 2025
- ✓ Järviseudun kotouttamisohjelma 2023-2026
- ✓ Savuton Lappajärvi –toimenpideohjelma
- ✓ Sisäilmaongelmien ratkaisun toimintaohje
- ✓ Turvallisuussuunnitelma
- ✓ Sosiaalisen median julkaisu- ja käyttäytymishje henkilöstölle ja –luottamushenkilöille
- ✓ Lappajärven kunnan viestintäohje
- ✓ Tietoturvapoliittikka ja tietosuojaohjeistukset
- ✓ Matkustusohje, 2023.

Riskien kartoitus tehdään määräajoin kaikilla kunnan kiinteistöillä. Seuraava riskien kartoitus tehdään vuonna 2024. Uuden henkilön kanssa käydään läpi perehdyttämishje sekä kerrotaan yllä olevista ohjeista ja suunnitelmista. Vuoden 2024 aikana henkilökunnalle laaditut ohjeet laitetaan sähköiseen järjestelmään, josta ne ovat jokaisen helposti saatavissa.

7.6.3 Työterveyshuolto

Lappajärven kunta on tehnyt työterveyshuollon toimintasuunnitelman TT Botnia Oy:n kanssa ajalle 1.1.2023 – 31.12.2023. Työterveyshuollon toimintasuunnitelman liitteeksi on laadittu Työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki –asiakirja sekä Suositus päihdeongelmaisen hoitoonohjausjärjestelmäksi.

TT Botnia on vastannut työterveyshuollosta 1.4.2021 alkaen.

Työnantajan tilikaudelta 2023 alkaen ehkäisevän työterveyshuollon korvaus on 60 % ja sairaanhoidon 50 % hyväksytyistä kustannuksista.

Korvausluokka I:n kustannukset ovat yhteensä 21.517,75 euroa ja korvausluokka II kuuluvat kustannukset ovat yhteensä 34.587,06 euroa eli kustannukset yhteensä ovat 56.104,81 euroa.

Korvausluokka I: Työpaikkaselvityksiin on osallistunut fysioterapeutti. Kustannukset ovat yhteensä 458,00 euroa. Tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus: kustannukset yhteensä 6.527,68 euroa. Terveystilan ja työ- ja toimintakyvyn seurata: kustannukset yhteensä 13.073,95 euroa.

Korvausluokka II: Sairaanhoito, kustannukset yhteensä 32.646,34 euroa.

Muut käyttökustannukset yhteensä 3.398,84 euroa.

Työkykyä ylläpitävä toiminta on työnantajan ja työntekijöiden sekä työpaikan yhteistoimintaorganisaatioiden yhteistyössä toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jonka avulla tuetaan ja edistetään jokaisen työelämässä mukana olevan työ- ja toimintakykyä. Työkykyä ylläpitävä toiminta on työpaikan jatkuvaa toimintaa, jonka tueksi suunnitellaan erilaisia työky-hankkeita.

Henkilökunnalle ei ole järjestetty työhyvinvointikyselyä, mutta se otetaan tavoitteeksi vuodelle 2024.

8 Allekirjoitukset ja merkinnät

LAPPAJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Lappajärvi 25.3.2024

Ville Ala-aho
kunnanhallituksen puheenjohtaja

Petri Kuoppala
kunnanhallituksen varapuheenjohtaja

Raimo Angervisto
kunnanhallituksen jäsen

Sari Karlström
kunnanhallituksen jäsen

Vuokko Kraatari
kunnanhallituksen jäsen

Pirkko Lammi
kunnanhallituksen jäsen

Jari Ollila
kunnanhallituksen jäsen

Sami Alasara
kunnanjohtaja

9 Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Kokkolassa

KPMG OY AB

Helena Järvenpää
JHT, KHT

10 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Tilikautena 1.1.- 31.12.2023 on käytetty seuraavia kirjanpitokirjoja:

Pääkirja

Päiväkirja

Talousarvion toteutuminen

Tuloslaskelma

Tase

Rahoituslaskelma

Tositesarjat 2023

Selite	Tosite-laji	Käytetyt tositenumero
Avaussaldomuutokset	001	006001-006002
Muistiotositteet	002	020001-020338
Vyörytykset	007	007000-007086
Käyttöomaisuusviennit	009	009000-009015
Tilinpäätössimulointi (KKTPA)	019	008800-008801
Ostoreskontran suoritukset	101	101000-101264
Myyntireskontran viitesuoritukset	151	151000-151371
Myyntireskontra, suoritukset	153	153000-153104
Myyntiresk./Intrumin viitesuoritukset	154	154001-154066
Myyntiresk./Intrumin suoritukset	156	156001-156004
Tiliotteet (tosnum Nomentia Bankingista)	201	000001-000494
Palkat	301	301000-301035
Kierrätettävät ostolaskut	470	470000-475767
Vuokralaskutus	603	603000-603535
Yleislaskut, yl. Ja tal.hallinto	605	605000-605190
Yleislaskut, sivistystoimi	607	607000-607286
Yleislaskut, tekninen toimi	609	609000-609322
Edunvalvonnan maksut	614	614000-614173
Vesi- ja jätevesilaskutus	690	690000-692936

PYSYVÄSTI SÄILYTETTÄVÄT TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

Tasekirja

Tase-erittelyt

Pääkirja

Päiväkirja

Tositeaineisto säilytetään paperitositteina 10 v.

11 Tunnuslukujen selvitteet

11.1 Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kunta-kohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

11.2 Rahoituslaskelman tunnusluvut

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate laskeaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten mak-suun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kas-sasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä.

11.3 Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vaka-varaisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tun-nusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valti-onosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vai-kuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdolli-suudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmää-ränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen

12. Avaava tase, erittelyt

Lappajärven kuntakonserni																		
Avaavan taseen saldot 2023																		
VASTAAVAA																		
	Lappajärven kunta	Lappajärven Vuokratilat	Loma-Golf	Vierastalo	Lappajärven Lämpö	JAMI	EP-Liitto	Eliminoinnit	Konserni yhteensä	Konserni yhteensä TP 2022	Muutos avaraiv tase 2023 vs TP 2022							
	30331826,08	3395717,95	1809530,06	1849320,05	1701211,42	1156727,17	0	-5691376,26	34552956,47	40270410,74	5717454,27							
PYSYVÄT VASTAAVAT																		
Aineettomat hyödykkeet	308463,41	167634,03	2115	33513,22	0	8194,32	0	236288,04	828208,02	975093,9	146885,88							
Aineettomat oikeudet	173191,7	163798,78	2115	33513,22		8194,32		249221,1	630034,12	757016,98	126982,86							
Muut pitkävaikutteiset menot	207271,71	3835,25						-12933,06	198173,9	218076,92	19903,02							
Aineelliset hyödykkeet	21537998,39	2975739,66	1807246,86	1814806,11	1701211,42	1143216,08	0	-115193,24	30865025,28	36320680,35	5455655,07							
Maat- ja vesialueet	2774137,28	34022,23	1276020,64	38545,11				-115193,24	4122725,26	4245660,51	122935,25							
Rakennukset	11111462,2	2934604,56	441642,54	1769766,67	974011,3	804254,42			17920048,45	22477402,68	4557354,23							
Kiinteist rakenteet ja laitteet	4840275,47					68224,1			4908499,57	5101998,61	193499,04							
Koneet ja kalusto	247630,32	1797,86	89583,68	6994,33	727200,12	200687,13			1273893,44	1725372,04	451478,6							
Muut aineelliset hyödykkeet	37696,24	5315,01							43011,25	56623,63	13612,38							
Ennakkomaksut ja aineelliset hyödykkeet	2526796,88					70050,43			2596847,31	2713622,88	116775,57							
Sijoitukset	8413364,28	252344,26	168,2	1000,72	0	5316,77	0	-5812471,06	2859723,17	2974636,49	114913,32							
Osakkeet ja osuudet	6442833,07	245725,63	168,2	1000,72		5316,77		-4001939,85	2693104,54	2810157,59	117053,05							
Muut lainasaamiset	1970531,21							-1810531,21	160000	163302,72	3302,72							
Muut saamiset		6618,63							6618,63	1176,18	-5442,45							
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0	0	0	0	0	1898,21	80363,19	0	82261,4	84709,63	2448,23							
Valtion toimeksiantot							63870,07		63870,07	63870,07	0							
Lahjoitusrahoitusten erityiskatteet							16493,12		16493,12	17719,2	1226,08							
Muut toimeksiantojen varat						1898,21			1898,21	3120,36	1222,15							
VAIKUTUVAT VASTAAVAT	2477434,04	12248,21	42240,17	8516,45	759941,75	1696720,37	41925,67	-226473,27	4812553,39	6606721,81	1794168,42							
Valtito-omaisuus	0	0	17016,52	0	187745,68	2252,14	16,01	0	207030,35	398614,92	191584,57							
Aineet ja tarvikkeet			17016,52		187745,68	2252,14	16,01		207030,35	398614,92	191584,57							
Saamiset	1394958,59	0	7697,1	0	174462,65	83279,73	5976,97	-226473,27	1439891,77	2487312,41	1047420,64							
Pitkäaikaiset lainasaamiset							0		0	285,69	285,69							
Lähtökalit saamiset			6670,1	0	177116,17	83279,73	585,37	-226473,27	1274004,23	2218627,6	944623,37							
Myyntisaamiset	410778,59		2696		177116,17			-34288,71	556302,05	1397776,07	841474,02							
Lainasaamiset la	276066,33								83881,77	83881,77	0							
Muut saamiset	545881,21		3974,1			83279,73			633820,41	736969,76	103149,35							
Siirtosaamiset	162132,46		1027		-2663,52				165887,54	268399,12	102511,58							
Rahoitusarvopaperit									20653,12	20752,05	98,94							
Rahat ja pankkisaamiset	1082475,45	12248,21	17526,55	8516,45	397748,42	1611180,5	15279,57		3144978,15	3700042,42	555064,27							
VASTAAVAA	32809260,12	3407966,16	1851770,23	1857836,5	2461153,17	2855345,75	122288,86	-5917849,53	39447771,26	46961842,18	7514070,92							

VASTAATTAVAA	Lappajärven kunta	Lappajärven Vuokratilat	Loma-Golf	Virastotalo	Lappajärven Lämpö	JAMI	EPÄ-tilto	Eliminoimilt	Konserni yhteensä	Konserni yhteensä TP 2022	Muutos aavaa tase 2023 vs TP 2022
OMA PÄÄOMA	16334909,69	526755,39	1667415,91	1768665,75	1016933,58	2558399,35	29551,57	-6722867,44	17179763,8	18481018,87	1301255,07
Peruspääoma	14539569,59	558384	15000	33587,13	2500	1683620,09	3020,06	-2796111,28	14539569,59	15902559,24	1362969,65
Muut omat rahastot		320808	1789082,23	1825649,75	1010031,2			-4945571,18	0		0
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	1795340,1	-352436,61	-136666,32	-90571,13	4402,38	874779,26	26531,51	518815,02	2640194,21	2670660,61	30466,4
Tilikauden yli/alijäämä									0	-92200,98	-92200,98
VÄHEMMISTÖOSUUDET									3106877,47	3153294,63	46417,16
POISTOERO	264855,08							-264855,08	0	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET										125043,74	125043,74
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	123070,89	0	0	0	0	1898,21	79884,76	0	204853,86	207456,52	2602,66
Valtion toimekannnot						1898,21	63391,64		63391,64	63391,64	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	120674,23								122572,44	123798,52	1226,08
Muut toimeksiantojen pääomat	2396,66								18889,78	20266,36	1376,58
VIERAS PÄÄOMA	16086424,46	2881210,77	184354,32	89170,75	1444219,59	295048,19	17852,53	-2037004,48	18956276,13	24995028,42	6038752,29
Pitkäaikainen	8708116,73	2722525,43	113565,8	61894,7	222268,3	32995,11	0	-2002715,77	9858650,3	13840666,68	3982016,38
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	7925000	2698408,53	113565,8	61894,7	222268,3			-2002715,77	9018421,56	12759976,41	3741554,85
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma		4409,46				32995,11			37404,57	820521,3	783116,73
Muut velat	783116,73	19707,44							802824,17	241975,74	-560848,43
Laskennalliset verovelat									0	18193,23	18193,23
Lyhytaikainen	7378307,73	158685,34	70788,52	27276,05	1221951,29	262053,08	12851,53	-34288,71	9097625,83	11154361,74	2056735,91
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	1000000								1000000	1000000	0
Lainat muilta luotonantajilta	4650000	116724,73	70788,52	15439,62	980000	11187,99	888,44	-34288,71	5810740,59	6272405,92	461665,33
Lyhytaikainen koroton vieras po	1728307,73	41960,61	0	11836,43	241951,29	250855,09	11964,09	0	2286885,24	3881955,82	1595070,58
Saadut ennakot				3046,87							
Ostovelat	1005411,97	41960,61			223662,54	144300,45	1130,4		1416465,97		-1416465,97
Muut velat	83534,69								83534,69		-83534,69
Siirtovelat	639361,07			8789,56	18288,75	106564,64	10833,69		783837,71		-783837,71
VASTAATTAVAA	32809260,12	3407966,16	1851770,23	1857836,5	2461153,17	2855345,75	122288,86	-5917849,53	39447771,26	46961842,18	7514070,92

Eliminoinnit yhteensä TP 2022	7261762,89
Eliminoinnit yhteensä avaava tase 2023	5917849,53
Erotus	1343913,36
Eliminoinnit EPSHP TP 2022	1310769,23
Eliminoinnit Eskoo TP 2022	33144,13
Yhteensä	1343913,36
Eliminointien erotus TP 2022 vs avaava tase 2023	0
Taseen muutos TP 2022 vs avaava tase 2023	7514070,92
Tase EPSHP eliminointineen TP 2022	5610227,04
Tase Eskoo eliminointineen TP 2022	532815,27
Yhteensä	6143042,31
Kunnan tase TP 2022	34180288,73
Kunnan avaava tase 2023	32809260,12
Erotus	1371028,61
Taseen muutos	7514070,92
Kunnan muutos, EPSHP ja Eskoo	7514070,92
Eli konsernin avaavan taseen muutos johtuu kokonaisuudessaan EPSHP ja Eskoonpoisjäämisestä, sekä kunnan avaavan taseen muutoksista johtuen HVA:lle siirtyneistä omaisuuseristä, jotka kuitattu pääomaa vastaan.	
2.3.2024	
Annukka Alalantela	
Pääkirjanpitäjä	
Järvinet Oy	